

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

NE LE VERSKI SIMBOL

Po dva tisoč letih je Kristus na križu še vedno v spotiko ljudem. V zadnjih tednih se je v Italiji namreč spet vnela polemika o tem, ali naj se v sodobni družbi, ki postaja vedno bolj mozaik različnih ras, kultur, jezikov in verstev, odstrani razpelo sten šolskih učilnic. In čeprav sociologi prisegajo na to, da je italijanska družba v vsakdanjem življenju vse bolj sekularizirana in vse manj verna, vse bolj individualistična in vse manj zavezana tradicionalnim vrednotam, so prebivalci apeninskega polotoka skoraj enoglasno pognali vik in krik v bran krščanskega znamenja odrešenja.

O križu so v prejšnjih dneh na dolgo in široko pisali ter razpravljali - poleg politikov seveda - pravniki in družboslovci, izobraženci in književniki, moralisti in teologi. "Križ je simbol naše skupne omike," je zatrdil predsednik italijanske republike Ciampi; nikogar ne žali, nikomur ne dela krivice. Tržaški škof Ravignani je pozval k umirjenemu razmisleku, saj "križ ni samo simbol ene vere, ampak pričevanje neke kulture in omike, ki je vredna spoštovanja." Goriški nadškof De Antoni je opomnil na njegovo vrednost, ki presega vero kot tako, saj gre za simbol človeškega trpljenja in del naše zgodovine. Oglasil se je tudi sveti oče Janez Pavel II.: "Razpelo je simbol ljubezni." Je resničnost, ki se samorazkriva, obenem pa ostaja skrivnostna. Kot simbol povezuje ljudi, jih združuje okrog nečesa skupnega. Križ povzema najglobljo človeško resničnost: govori o življenju, smrti in ljubezni, trinomu, s katerim se ukvarja katerakoli oseba v kateremkoli času na kateremkoli koncu sveta.

Čeprav izhaja iz obešenja razpela v italijanskih učilnicah iz kraljevega odloka iz leta 1924 in je menda sad politične preračunljivosti, je to znamenje v zavesti več rodov prerasl v nekaj več kot zgolj verski simbol. Sam papež je potrdil, da je razpelo "zgovoren simbol civilizacije ljubezni, vir luči, tolažbe in upanja za ljudi vseh časov" in ima torej univerzalen pomen.

In še: križ nikakor ni meč, s katerim bi se šli križarje v sveti vojni proti t.i. poganom. Sveti oče zavrača integralizem in fundamentalizem ter poziva, naj "zremo razpelo in v njem dojemamo njegov izvorni in pristni pomen". Ta nam govori o enakosti in bratstvu vseh ljudi, o dialogu kot temeljni človeški drži. Ni slučaj, da imajo osnovne vrednote zahodne civilizacije, kot so demokracija, svoboda in spoštovanje človekovih pravic, korenine prav v krščanstvu. Kristus je v človeški zgodovini prvi z življenjem izpričal, da smo vsi ljudje enaki.

Svet ponuja veliko malikov in znamenj, ki pritegujejo pozornost na nas same. Križ pa nas sili, da dvignemo pogled, da se obrnemo stran od sebe in se zazremo v drugega. Vse nas, otroke 20. stoletja, ki je rodilo grozote koncentracijskih taborišč in poslušalo molk Boga, bi moral na poseben način nagovarjati prav Kristus na križu: to je Bog, ki nevsiljivo prihaja in trka na vrata našega trpljenja; to je prebodeni in ranjeni Bog, ki se nam približa, ko smo tudi sami ranjeni in prebodeni. Kristus na križu vabi, da bi bili pozorni do teh, ki so šibki, preizkušani in teptani. Francoski pisatelj Bernanos je zapisal, da je največja skrivnost krščanstva prav skrivnostna solidarnost med Bogom in človekom. In o tej solidarnosti kot odličnem sadu ljubezni govori prav križ - drevo življenja.

Danijel Devetak

Sv. Ivan v Trstu / Pomembna pobuda Slovenske skupnosti

Narodni dom naj se vrne Slovincem

FOTO KROMA

Petek, 31. oktobra, je datum, ki bo slovenski manjšini v Trstu ostal globoko v spominu. Na ta dan se je začel postopek za izročitev svetovivanskega Narodnega doma naši skupnosti, ki je na to čakala že več desetletij.

V skladu s predpisi zaščitnega zakona iz leta 2001 je deželni svetovalec Mirko

Spazzapan, v sodelovanju z občinskimi svetovalcem Slovenske skupnosti Petrom Močnikom, dosegel, da je sedanji lastnik stavbe, v državni domeni, izročil ključne poslopja predstavnikom deželne uprave. Novi lastnik poslopja bo tako postala dežela sama, nakar ga bo predala slovenski manjšini, ki ga

bo rabila za kulturne namene.

Verjetno je tudi v tem dogodku čutili novo politično ozračje (vsaj na deželni ravni), ki ga moramo Slovenci docela izrabiti zato, da dosežemo tiste pravice, za katere smo bili v vseh teh letih po krivem prikrajšani.

I. Gregori na 9. strani

Rizarna, Gonars, naša mesta in kraji

Praznik Vseh svetih pri nas

Navadili smo se že, da se na praznik Vseh svetih poklonimo našim rajnim, kristjani molimo za rajne, predvsem pa se na ta dan poklonimo vsem pokojnim in seveda vsem tistim, ki so v preteklosti veliko naredili za to, da danes mi lahko živimo v miru in blagostanju, svobodni in demokra-

tični družbi. Tudi letos je bil pri nas praznik Vseh svetih globoko doživet; zato smo se poklonili rajnim, in to od Milj do Tribiža, po vseh vaseh in mestih, na pokopališčih, v cerkvah in pred spomeniki padlim. Vsako leto so seveda najbolj odmevne slovesnosti na krajih spomina na žrtve in na krajih tr-

pljenja. Najvišji predstavniki naše domovine Slovenije so letos na Vseh svetih dan s svojo prisotnostjo na krajih trpljenja, kjer je darovalo življenje ogromno naših ljudi, pokazali, da se zavedajo pomena in svetlih likov - simbolov naše preteklosti.

J. Paljk na 12. strani

V Centru Bratuž Programska konferenca

Prihodnjo soboto, 8. novembra, bo v dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici celodnevni posvet, s katerim se zaključuje vsemanjšinska programska konferenca, ki sta jo sklicali Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij.

Programska konferenca se je začela z uvodnim dvodnevним simpozijem 1. in 2. februarja lani na Padričah v kongresnih prostorih znanstvenoraziskovalnega središča. V kolikor je Ravnateljstvo za vzgojo in kulturo Evropske komisije svojčas podprlo projekt z naslovom *Manjšinski jeziki v evropski regiji Alpe-Jadrana: od delitve do sodelovanja*, sta krovni organizaciji SKGZ in SSO sklenili, da bo sta programska konferenca slovenske manjšine vsebinsko obogatili in razširili na pregled in primerjavo stanja v sosednjih oz. sorodnih narodnih jezikovnih manjšinah v širše alpsko-jadranskem prostoru. V tem smislu so bili soudeleženi v prvi proučevalni fazi programske konferenca predstavniki ladinske in furlanske skupnosti ter koroški Slovenci in Italijani v Istri. Z njimi se bomo spet soočili na drugi konferenci, ki bo v dvorani Narodnega doma v Trstu v petek, 28. novembra.

V času, ki nas ločuje od uvodnega dvodnevnega simpozija na Padričah, je 19-članska delovna skupina proučila zbrano gradivo in poglobila izpostavljene problematike. Naposled si je delovna skupina porazdelila delo tako, da so bile ustanovljene tematske podskupine ali pooblaščen referenti za vsa obravnavana področja. Slednja so v glavnem posnemala razporeditev z uvodnega simpozija na Padričah: institucionalna umestitev manjšine in pravna osnova, šolstvo, gospodarstvo in teritorij, kultura, sociala, mediji, šport in mladinska problematika.

V soboto, 8. t.m., bo predstavljen rezultat tega dela.

Gorica: korak naprej v naši zaščiti

Kot nam je povedal goriški občinski odbornik odv. Damijan Terpin, je občinski odbor sklenil, da predvidoma sredi novembra odpre - na podlagi določil iz zakonov 482 in 38 - okenca za slovenske občane. Več prihodnjic.

Intervju

Režiser Emil Aberšek o svoji umetniški poti in ponudbah za najmlajše gledalce. (stran 3)

Predavanje

Slovenski misijonar p. Vladimir Kos gost prijetnega večera DSI. (stran 4)

- 02 Alojz Tul
OB VOLILNEM USPEHU POSLANCA ROSATA
- 05 Danijel Devetak
NOV DUHOVNI VODJA PRI SV. IVANU V GORICI
- 06 Marko Sancin
COROVIVO DOŽIVEL 9. IZVEDBO
- 07 Igor Gregori
ODBRANI SPISI RAFKA DOLHARJA
- 14 Mara Petaros
KAKO LAHKO VARČUJEMO MED NAKUPOVANJEM?

Italijanska notranja politika

V pričakovanju preverjanja

Medtem ko predsednik vlade Silvio Berlusconi tako doma kot zlasti v tujini poudarja, da bo ostal na čelu osrednje vlade do rednega poteka mandata, to je do leta 1996, vidni predstavniki Nacionalnega zavezništva (AN) in Krščanskodemokratske zveze (UDC) vztrajajo pri zahtevi, naj vladna koalicija preveri opravljeno delo, pri čemer ne izključujejo možnosti zamenjav v sami vladi. Glavni kamen spotike je minister za gospodarske zadeve Giulio Tremonti, ki mu nekateri očitajo, da samovoljno opravlja svoje dolžnosti in da v bistvu upošteva le to, kar mu predlaga ali svetuje voditelj Severne lige Umberto Bossi. Osnutek finančnega zakona ter z njim povezano pokojninsko reformo je senat sicer pred dnevi odobril z večino glasov, a je vlada pri tem zahtevala glasovanje o zaupnici, ker se je

očitno bala, da bi pri tajnem glasovanju prišlo do kakih presenečenj. Polemika znotraj vladne koalicije pa se nadaljuje, pri čemer postaja čedalje glasnejši mladi kmetijski minister Alemanno, ki politično pripada Nacionalnemu zavezništvu in ki navaja podatke finančnega računovodstva, iz katerih izhaja, da s pokojninsko reformo država ne bo prihranila 12, temveč le 9 milijard evrov, to je 0,7% kosmatega narodnega proizvoda, medtem ko je minister Tremonti v svojem finančnem zakonu omenjal 1%. Kmetijski minister zato predlaga, naj vlada takoj obnovi pogovore s sindikalnimi organizacijami, čemur naj sledi preverjanje in po možnosti tudi kakšna sprememba v sami sestavi osrednje vlade. Kot vemo, je o spremembah svoj čas govoril sam podpredsednik Fini, ki je tudi glavni vo-

ditelj Nacionalnega zavezništva. Zanimivo pa je, da je njegovo zahtevo zavrnil sam predsednik vlade Berlusconi med obiskom na Kitajskem, kjer se je mudil predvsem kot začasni predsednik Evropske zveze. Berlusconi sta spremljala predsednik Evropske komisije Prodi in "zunanji" minister Solana.

V središču pozornosti italijanske javnosti je še vedno razsodba kasacijskega sodišča, ki razveljavlja razsodbo prizivnega porotnega sodišča, po kateri naj bi bil 84-letni dosmrtni senator Giulio Andreotti naročnik umora časnika Mina Pecorellija. Sodni postopek zoper večkratnega ministrskega predsednika in vidnega predstavnika nekdanje KD Andreottija se je začel pred 10 leti. Prvostopenjska razsodba je bila oprostilna, naslednja pa je odredila 24-letno zaporno kazen. Berlusconi je stranka

in tudi nekateri njeni zavezniki skušajo, kot so sicer mnogi predvidevali, razsodbo kasacijskega sodišča politično izkoristiti, pri čemer je tarča napadov zlasti vidnejši predstavnik Levih demokratov in bivši predsednik poslanske zbornice Violante, ki naj bi se leta 1993, ko je vodil poslansko komisijo za boj proti mafiji, "zarotniško" obnašal na račun tedanjega krščanskodemokratskega politika Andreottija. Glasnik Berlusconi je stranke Bondi pa je ob tej priložnosti zelo ostro napadel sodstvo in zlasti sodnike, ki pripadajo stanovski organizaciji "Magistratura democratica", čes da so orodje politične levice. Oglasil pa se je podpredsednik Višjega sodnega sveta Rognoni z zahtevo, naj se polemika preneha, saj je predsednik republike Ciampi tista oblast, ki jamči neodvisnost in avtonomijo sodnikov. S tem je posredno odgovoril tudi predsedniku senata Peri, ki je v bistvu soglašal z izvajanjem glasnika Berlusconi je stranke Bondija.

Vse kaže, da so posebni oddelki za boj zoper rdeče brigade končno spravili za rešetke ljudi, ki so sodelovali pri umoru Massima D'Antone v maju leta 1999 v Rimu in Marca Biagiya v marcu lani v Bologni. Oba sta bila strokovnjaka za delovno pravo in sta sodelovala s pristojnima ministroma Basolinom in Maronijem. V tej zvezi velja omeniti skupno pobudo vseh treh sindikalnih organizacij (CGIL, CISL in UIL), katere glavni namen je glasno poudariti, da je "sindikalnemu gibanju tuja vsaka oblika terorizma". "Silam javnega reda bom pomagali, je dejal tajnik CGIL v Pisi Graziani, da se dokončno razkrije teroristična mreža".

Drago Legiša

Irak / Po zadnjih atentatih

ZDA: sprijaznimo se, da vojne še ni konec

Ob začetku Ramadana je v Iraku prišlo do več atentatov - tokrat ne samo na ameriške vojake, pač pa tudi na humanitarno ustanovo, kakršna je Rdeči križ, v kateri so bili zaposleni večinoma Iranci. Teden po omenjenih atentatih je javnost zopet pretresla novica o sestrelitvi ameriškega helikopterja vrste chinook v bližini Faludže. Življenje je izgubilo 15 vojakov, 21 pa jih je bilo ranjenih.

Tragične številke in krvava kronika so tokrat prinesle nekaj omembe vrednih premikov. Najprej to, da so se sami Američani končno odločili, da dogodke v Iraku zopet imenujejo z njihovim pravim imenom: Rumsfeld (na sliki) je namreč zopet govoril o "vojni", kljub temu da je Bush že maja (preuranjeno) proglasil njen konec. Drugič to, da je ameriška javnost spregledala in se končno počasi zaveda, da jo je njeno vodstvo zavajalo, ko jo je prepričevalo o grožnji, ki jo za svetovno varnost predstavlja Irak, in o poslanstvu ZDA, da to grožnjo izniči. Pri tem pa se ni govorilo o ceni, ki jo bodo morali za to plačati Američani: vojaki, družine umrlih vojakov, davkoplačevalci (konec oktobra je senat izglasoval 18,4 milijard dolarjev podpore za Irak). Tretjič - ker se Bush zaveda, da nezadržno upada njegov ugled med volilci, je pričakovati, da se bo vodenju ameriške politike v Iraku prav kmalu kaj spremenilo, saj se Bushu muči z zbiranjem konsenzov pred

novimi predsedniškimi volitvami, ki bodo prihodnje leto. Nekateri že šušljajo o možnem umiku ameriških vojakov iz Iraka. Bela hiša to odločno izključuje, obenem pa se ji nenkrat muči z reorganizacijo in utrjevanjem nove iraške vojske in policije, ki bi morala

čimprej prevzeti odgovornost za varnost v državi.

Napadi na humanitarne organizacije obenem odpirajo še dve vrsti vprašanj: najprej se svet sprašuje, s kakšno vrsto teroristov ima opravka. Ti namreč ne

upoštevajo pravnih in moralnih okvirov (npr. Ženevske konvencije, mednarodnega humanitarnega prava, itd.), v katerih delujejo humanitarne ustanove. V danih okoliščinah je ljudstvo še bolj prepričano samemu sebi. Napadi na sedež Rdečega križa kažejo, da je v Iraku politični boj proti "okupatorjem" očitno prevladal nad skrbjo za civilno ljudstvo. Zanj se zavzemajo večinoma ravno humanitarne nevladne organizacije, ki opozarjajo na skrajno bedo, na pomanjkanje osnovnih uslug, kakršna je dobava vode, elektrike, hrane. Očitno so napadalci ocenili, da so tudi same nevladne organizacije preveč spolitizirane in da so zaveznice okupatorskih sil.

Dve leti po napadu na Twin Towers je torej obračun uveljavljanja novega svetovnega reda, kakršnega so si zamislili v Beli hiši, vse prej kot pomirjujoč.

Breda Susič

Po volitvah na Tržaškem

Ob volilnem uspehu poslanca Rosata

Volivci 2. tržaškega okrožja so z veliko večino glasov odločili, da kandidat Demokratične zaveze Ettore Rosato nasledi Riccarda Illyja v poslanski zbornici. Slednji je namreč, kot je dobro znano, po izvolitvi za predsednika dežele Furlanije-Juljske krajine moral odstopiti kot poslanec v rimskem parlamentu. Zato so bile razpisane volitve za njegovo nadomestitev, ki so potekale minulega 26. in 27. oktobra. Rosatovo kandidaturu so enotno podprle stranke deželne koalicije, ki je zmagala na junijskih volitvah in je sedaj izvolila svojega poslanca v parlament. Poznavalci razmer ob tem ugotavljajo, da se je omenjeno zavezništvo izkazalo kot posrečena oblika sodelovanja med levosredinskimi strankami, ki so jo volivci razumeli in podprli tudi na omenjenih nadomestnih volitvah v drugem tržaškem okrožju. No-

voizvoljeni poslanec Rosato je torej formalno predstavnik Demokratične zaveze. Po izvolitvi je dejal, da se bo vključil v poslansko skupino Marjetice in ne v mešano skupino, da bi tako bolje uveljavil svojo politično težo v vsakodnevem parlamentarnem delovanju. V tem pogledu je zagotovil, da bo zastopal program Demokratične zaveze in posredno vse njene komponente, ki so ga kandidiral in pripomogle k njegovi izvolitvi.

Medtem ko so stranke Demokratične zaveze nadvse zadovoljne zaradi prodorne zmage, pa se je v desnosredinskem Domu svoboščin še poglobila notranja kriza, ki jo je bil povzročil že poraz na junijskih deželnih volitvah. Odraz te krize je tudi dejstvo, da so svojega kandidata za oktobrsko nadomestne volitve določili tik pred zapadlostjo roka, medtem ko je De-

mokratska zaveza izbrala Rosata že konec julija. Trenutno je najbolj izpostavljena tarča podtajnik v zunanjem ministrstvu senator Roberto Antonione iz vrst gibanja Naprej Italija. Predstavniki tržaškega Nacionalnega zavezništva mu namreč pripisujejo velik del odgovornosti za volilni poraz kandidata Doma svoboščin Renza Codarina, ker da se politično preveč razume z deželnim predsednikom Illyjem.

Po izvolitvi za poslanca bo Rosato sedaj moral pustiti mesto v deželnem svetu. Izvoljen pa je bil na listi Marjetice z največjim številom osebnih glasov. Na isti listi je bil izvoljen tudi Cristiano Degano. Za Deganom je največ preferenc prejel kandidat SSK Mirko Spazzapan, ki bi sedaj lahko nasledil Rosata, če ne bi bil izvoljen za deželnega svetovaleca na predsedniškem seznamu. Politično gledano, je torej svetovalec Spazzapan podprt tudi s preferenčnimi glasovi na listi Marjetice.

Alojz Tul

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Koliko dajemo za kulturo?

Človeku se res stori milo pri srcu, ko se ponovno zave, koliko smo kot družba pripravljene dati za kulturo. V pripravi na izglasovanje deželnega proračuna naše dežele Furlanije-Juljske krajine je prišel namreč v časopise podatek, naj bi bil kulturi namenjen en odstotek letnega prispevka. Lahko je to nekaj manj kot lansko leto, lahko je nekaj več, dejstvo je, da se vrtimo okrog enega samega odstotka. Ob tem se velja spomniti, kaj vse od kulture pričakujemo in koliko od nje celo zahtevamo: kultura naj bo tista, ki naj zagotavlja boljšo in strpnejšo družbo, v kateri naj bi vsi ljudje postali "kulturni" in s tem za druge razumevajoči. Kultura naj bi torej izgrajevala plemenitega človeka, ki je sposoben iskrenega dialoga in upošteva mnenje drugih. Kultura naj bi nas razveseljevala, vzbuja v nas prepričanje v lepši jutri ter odganjala iz nas težave in stiske. Vse to in še marsikaj pričakujemo od kulture, in kar pričakujemo, prav gotovo ni malo. Toda ko potem naletimo na podatek o tem, kako bomo kot družba, kot skupnost, tej isti kulturi podelili odgovarjajoča finančna sredstva, obstanemo začuden in skorajda ne moremo verjeti: namenjamo ji en odstotek od tistega, kar namenjamo vsem drugim stvarim.

Seveda zaradi tega ne bi bilo umestno biti plat zvona, saj proračunski prispevek za kulturo, tudi v kolikor pogledamo drugam, težko preseže dva odstotka. In vendar je pomen te posebne ravni človekovega delovanja neverjetno velik. V kolikor odštejemo kulturno

dejavnost, ki je le sama sebi namen in služi le dobremu počutju izvajalcev; v kolikor odštejemo tako imenovano komercialno kulturo, ki želi le priljubljenost in z njo dobičkanosen odziv; v kolikor odštejemo kulturo, ki je brezbržna do stiske človeka in ji je malo mar, v kolikor nam vlada gospostvo porabniške miselnosti in prakse - potem lahko mirno trdimo, da je prava kultura v svojem žlahtnem jedru enkratno etična, se pravi prepolna resničnih in iskrenih vrednot, o katerih ne nazadnje govori tudi vera. Prava kultura namreč želi človeku utreti pot iz stisk vasezagledanosti in misli zgolj nase, ker v tej smeri ni srečnih obzorij niti za posameznika niti za družbo. Prava kultura se neustavljivo prebija proti zares srečnim obzorjem, ker pač sicer vse prepogosto mislimo, da naša sreča obstaja v materialnih dobrinah in v njihovem obilju ali celo preobilju. Res, prav kultura nam vedno znova in v vsakem času na nov način dopoveduje, da je človekovo dobro točno v tem, da ne vidi svojega osrednjega zadovoljstva in smisla predvsem v materialnih dobrinah. In prav v tem je njeno poslanstvo: namreč njeno nenehno prizadevanje, da bi človeku približala višje vrednote od tistih, ki so v iskanju in doseganju površinskih zadoščenj oziroma posedovanj. Tovrstno poslanstvo pa je za vse nas bistveno, saj bi brez njega naši duhovni vzgibi oslabei in se podredili na videz vsemogočnemu, v resnici pa razčlovečenemu materialnemu kraljestvu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Emil Aberšek

Pomembni mejniki na razvejeni režijski poti

Režiser Emil Aberšek, doma iz lepega predela koroške zemlje, Slovenj Gradca, je v primorskih gledaliških krogih zelo znana osebnost, ne sicer kot bleščeče ime v predstavah poklicnih gledališč, ampak kot iskren in vnet spodbujevalec in oblikovalec ljubiteljske kulture na goriških tleh, tostran in onstran meje, pa še zavzet organizator abonmajskega sporeda za najmlajše obiskovalce gledaliških dvoran in ne nazadnje navdušen mentor mladih gimnazijcev, ki ljubijo gledališko umetnost in bi se v njej tako ali drugače radi izkazali. Njegova postavitev dramatisacije Bevkovega romana Kaplan Martin Čedermac v izvedbi Dramskega odseka PD Štandrež je bila na letošnjem 5. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin deležna nagrade za najboljšo režijo. Ker beleži letos njegova ustvarjalna pot kar nekaj pomembnih obletnic, smo se z njim pogovorili o njegovih umetniških dosežkih in o delu v gledališču, ki ima seveda svetlo, a tudi temnejše lice.

Minula gledališka sezona je bila že dvajseta za Goriški vrtiljak v Novi Gorici; pet let je že minilo, odkar se je GV prvič zavrtil tudi pri nas v Gorici. Amaterski mladinski oder je v sezoni 2001/02 praznoval 25-letnico plodnega delovanja; letos bo že trideset let, odkar ste prvič pristopili k naši zamejski gledališki ljubiteljski stvarnosti. Kakšni občutki se vam porajajo ob misli na te obletnice, ki so tako tesno povezane z vašim režijskim in organizacijskim delom v okrilju PDG?

Res je. Teh obletnic je veliko. Če pogledam tisto "najvišjo", pomislim, da sem star. Občutki pa so taki, kot so bil pred tridesetimi leti. Takrat sem bil neizkušen. Zdelo se mi je, da delam, kar hočem. Morda mi je kdaj to tudi uspelo. Tudi sedaj čutim enako. Načelno sem bolj izkušen, toda ravno zato spet delam, ali pa vsaj mislim, da delam tisto, kar se mi zdi potrebno. S tem so zavezane vse moje obletnice: od gledališko-režijske do mentorsko-organizacijsko animacijske poti, posvečene v največji meri mladim oz. delu z mladimi. V življenju verjetno vsakdo najde neko svojo specifično smer, v kateri se pač lahko uveljavi. Tako sem jo tudi jaz. Na Primorsko sem prišel kot zelo mlad režiser. V Velenju sem namreč opravil gimnaziju in se tam zelo dobro seznanil z gledališčem. Takratno celjsko gledališče je bilo zelo aktivno in dobro. Večkrat je gostovalo pri nas. Oglel sem si vse njegove predstave. Ker me je gledališče pritegovalo, sem se odločil za Akademijo in po študiju sem se odziral, kam bi odšel. Izbral sem Novo Gorico, ker je bila tedaj - v letih 1972-73 - zelo napredna. V njej so se med drugim namreč rojevali Mali odri. Samoumevno je bilo, da sem se odločil za mlado, zeleno, razvijajoče se in optimistično mesto, kar zdaj, žal, ni več. Čeprav se sedaj lahko ponaša z lepim gledališčem, knjižnico itd., je na splošno idejno in duhovno bolj ubožno. Pustili so ga nekako na obrobju, mu odvzeli pošto, univerzo, celo avtocesto. Še premiere v gledališču so manj obiskane kot pred leti. Mladi intelektualci se ne vračajo domov; ostajajo v Ljubljani in morda tam le životarijo, a se nočejo vrniti. Takrat, po zaslugi režiserja Jožeta Babiča, ki je bil odprt do vseh gledaliških tokov, pa smo se znašli v Novi Gorici nekateri mladi absolventje Akademije. Nekateri smo ostali, drugi pa so odšli. Sem pač priča tridesetletnemu razvoju novogoriškega gledališča. Čutim se kot nekakšen njegov inventar, zato lahko zaznavam njegove vzpone in padce in gledališka vznemirjanja.

V eno smer je pač šlo gledališče, v drugo pa gledališka ideja, ki je bila vezana tudi z ljubiteljskim in

raznimi gostovanji in drugimi gledališkimi tkivi. Nekaj vznemirljivega je bil gotovo Festival malih in eksperimentalnih odrov oz. Alpe-Jadran, ki sem ga vodil od leta 1980 do 1991, ko se je prekinil zaradi državne in regionalne spremembe oz. pogojev za nadaljnje delovanje. Morda pa ni več imel pravega zamaha, ker se je z njim preveč ukvarjala politika. Z novo državo se je zmanjšala tudi njegova materialna osnova. V svojem višku, 1983-85, je imel izredne razsežnosti, tudi po zaslugi, sicer nerodnega (na novogoriški strani je bilo profesionalno gledališče, na goriški pa je vladala bolj ljubiteljska zagnanost), izredno dinamičnega delovanja z Gorico. Gorica se je pravzaprav začela združevati takrat. Pretok je bil tedaj res zelo dinamičen. To je bilo zelo zanimivo obdobje, dokaj prezrto v današnjem času.

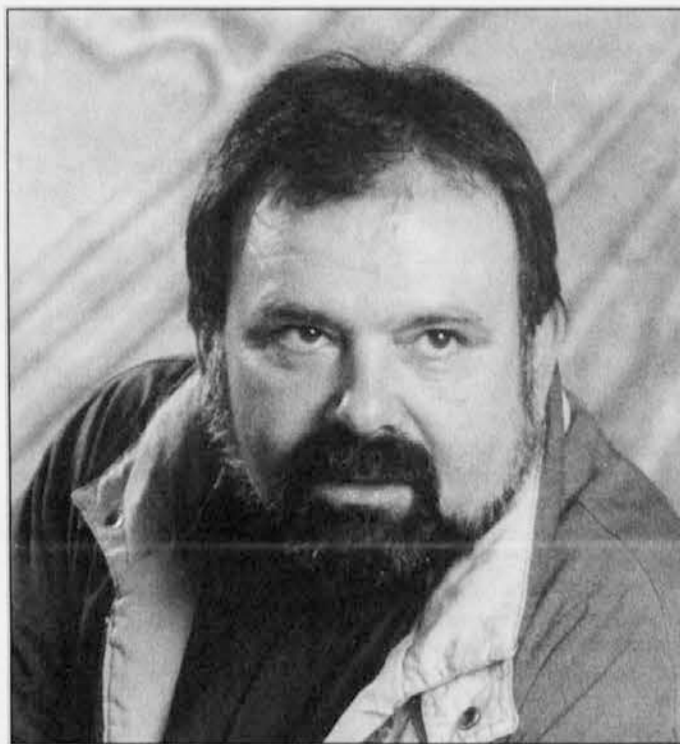
Bi nam lahko v glavnih obrisih povedali, kakšni so bili prvi

zametki gledališke ponudbe za otroke in kdo je bil njen pobudnik in kako je pred petimi leti GV preskočil mejo ter se pojavil v Gorici in Trstu?

To je kar tesno povezano z mojim prihodom v Novo Gorico. Moja prva profesionalna predstava je bila otroška igra. Imela je zelo veliko ponovitev. S tem se je nekako začelo moje zanimanje za predstave, namenjene otrokom. Od l. 1978 do 1980, preden sem sprejel umetniško vodenje prej omenjenega festivala, je bilo po novogoriških šolah zelo razvejano gledališko delo z otroki. Mentorji so imeli veliko gledaliških produkcij. Takrat smo se z Boleslavom Simonitijem, članom tedanjega ZKO, in s Sergijem Pelhanom, ki je bil naš direktor in pripravljen iti v to sicer finančno in organizacijsko rizično ponudbo za otroke, domenili za ta abonma. Treba je bilo pač napraviti neki kvaliteten izbor ljubiteljskih predstav in ga oplemenititi s profesionalnimi. V letu 1982 smo prvič realizirali Goriški vrtiljak, ki je bil po obsegu bolj skromen, kajti program je bil enoten za vse otroke, ne glede na njihovo "starost".

Predstave so bile v mali dvorani Kulturnega doma. Ponudba se je tako hitro uveljavila in razvijala, da smo že kmalu morali ločiti šolske in predšolske otroke, pa tudi srednješolce. Nenadoma smo imeli veliko različnih abonmajev in seveda predstav. Imeli smo okrog 2400 abonmentov. Vsako soboto, od okto-

bra do marca, so se odvijale predstave. Pobuda je takoj vzcvetela, ker smo vanjo veliko vlagali, gledališče je to finančno podpiralo, predstave so bile zelo dobre. Poleg tega pa so takratne družbene spremembe prisilile ljudi, da so ostajali ob koncu tedna doma. Zaradi vsega tega so se starši in otroci na to vabilo v gledališče navadili in tako je bil GV

že pred desetimi leti nepogrešljivo gledališko srečanje. Sedaj se obiskovalci oz. starši le še sprašujejo, kakšen bo, ali dober ali celo zelo dober; njegov obstoj je že samoumeven. GV je kaj kmalu začel širiti svoja obzorja; najprej se je pojavil v Desklah. Le-te so bile zmeraj nekoliko odmaknjene od Nove Gorice. S prizadevanjem obeh šol, deskljanske in kanalske, in nekaterih tamkajšnjih društev je že pred 15 leti potekal prvi abonmajskega sporeda GV. Čeprav so bile nekatere vmesne prekinitve, je sedaj GV že trdno zakoreninjen tudi tam. Že pet let se je tej razširitvi GV pridružilo še zamejstvo. Razlogov za ta preskok meje je veliko. Eden izmed teh je gotovo obnova Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki je s posodobljenostjo dvorane in odra pridobil vse pogoje za uresničitev te širokopolne pobude. KCLB je bil tudi prvi, ki je Vrtiljaku zagotovil streho nad glavo. PDG je imelo že prej precej stikov z zamejstvom, tudi preko mojih vezi z njim, zaradi mojega sodelovanja pri raznih gledaliških postavitvah v različnih zamejskih krajih. Prehod meje je bil namreč zmeraj nekaka zapreka za obisk gledališča, zato je GV v Novi Gorici naštel le štirideset zamejskih abonmentov. Vodstvo KCLB je bilo tako drzno, da si je poleg Polžkovega abonmaja za najmlajše omislilo še Abonma za mlade, namenjen srednješolcem, in nazadnje še abonma Moje gledališče za višješolce. K organizaciji GV v Gorici sta kasneje pristopila še goriški Kulturni dom in SSG Trst.

Kako so v teh dvajsetih letih mali gledalci spremljali predstave GV, v katerih nastopajo profesionalna in ljubiteljska gledališča, in kako so se v teh letih, če so se, spremenili otroški okusi?

Mladi gledalci so zelo iskreni in pravzaprav ne ločijo razlik med profesionalnimi in dobri ljubiteljskimi predstavami. Tako zavržejo slabo profesionalno predstavo, a seveda tudi slabo amatersko. Ob izbiri abonmajskega sporeda smo imeli srečanje z učitelji oz. vodstvi šol, da smo skupaj preverjali možnosti odbiranja predstav. Imeli smo srečo, da smo dovolj spretno gradili abonma, polovico na profesionalni in pol na ljubiteljski strani, in pri tem nismo imeli težav. Vendar se je v teh letih spremenil otroški okus. Ko smo začeli z GV, so otroci imeli radi lutke, pozneje smo ugotavljali, da lutke

jim niso več tako pri srcu in da jim živo gledališče pomeni mnogo več. Tudi zato, ker jim je lutke oz. risanke nudila televizija v razkošni meri. Ta zasuk okusa je viden tudi v zamejstvu, zato je v programu GV 80% živega gledališča. Pravzaprav nas pri izbiri predstav vodi mlada publika s svojimi okusi. Sestava abonmajskega programa je sicer večkrat težavna, ker včasih ni v repertoarju nobenega gledališča klasičnih pravljic; ponaredki in priredbe le-teh otrokom pa niso pogodu. Najraje imajo izvorno podobo pravljice, zato se v gledališčih povračajo k takemu prikazu pravljicnih tekstov.

Kdaj ste pa pod okriljem PDG ustanovili Amaterski mladinski oder, v katerem se je vrstilo že veliko število mladih, ki ljubijo gledališče in njegovo ustvarjalno silo? Nekateri so celo ubrali profesionalno gledališko pot. Se je morda v tej dolgi dobi spremenil odnos mladih do gledališča in njegovega dela? Kaj jih v njem še priteguje?

Amaterski mladinski oder je nastal l. 1976/77 kot odraz radoživosti in ustvarjalnosti tedanje novogoriške gimnazije. Dijaki so imeli kar dva gledališka abonmaja in bili so zelo kritična publika. Radi so tudi sami ustvarjali. Začeli so z recitali (iz teh prvih dramskih izkušenj sta izšla Srečko Špik in Damjana Černe kot prva profesionalna igralca), a zaželeli so si ustvariti nekaj več, in sicer izven šolskih zidov. Jaz sem

v gimnaziji delal kot zunanji sodelavec. Ker so si dijaki želeli ustvarjati v primernejših prostorih, sem jih peljal v gledališče: popolnoma jih je očaralo. Tako se je vse začelo. Ti igralci-amaterji so bili v gledališču zelo dobrodošli, saj so zapolnili igralno vrzel; takrat je bil namreč ansambel PDG zelo maloštevilen. Igralci navadno najraje ostajajo v Ljubljani, v osrednjem gledališču. Zato smo razmišljali, da bi bilo najbolje, če novi igralci kader vzgojimo v svoji sredi. To je bil tudi eden izmed ciljev AMO. To našo zamisel sta podprla direktor PDG Sergej Pelhan in občina, finančno. Sedaj se že sedma generacija mladih suče po odrskih deskah. Iz vrst AMO (pri njem je do sedaj sodelovalo okrog 400 mladih) se je rodilo kar nekaj gledališčnikov, med temi Iztok Mlakar, Radoš Bolčina, Ana Facchini, Jani Tomažič; trenutno je na Akademiji Medveja Novak. Marsikateri član AMO pa je postal novinar. Skrivnost in moč našega mladinskega odra je v tem, da zna le-ta srednješolcem prisluhniti in ustreči njihovim ustvarjalnim željam. V zadnjih treh letih mlade privlačuje politika, vznemirja jih globalizacija in zato skušamo na odru spregovoriti o teh temah. Ob ustanovitvi, pred 25 leti, smo se posvečali poetičnemu, eksperimentalnemu gledališču - bila je to posledica festivala Malih odrov -, nato smo šli skozi pravljicno otroški program, sedaj pa je v AMO v ospredju politika. Mlade pač zanimajo pereča, aktualna vprašanja.

Ali vas je tridesetletno ustvarjanje v zamejstvu, predvsem v Dramskem odseku PD Štandrež, utrudilo ali pa vas k našim igralcem ženejo še zmeraj novi izzivi in spodbude?

Povedati moram, da nisem delal samo v Štandrežu (delati samo v enem kraju bi bilo dolgočasno!), ampak tudi v Števerjanu; sodeloval sem v Trstu ter se z ljubiteljskim ukvarjal tudi v bližnjih vaseh na slovenski strani meje. Toda vsak človek ima neko svoje pribežališče, prostor, v katerem se dobro počuti; zame je to Štandrež. Tam sem doživel že mnogo lepega in zadoščenja polnega. Štandreška dramska skupina ima tudi dragoceno sposobnost obnavljanja in igralci se pustijo presenetiti od odrskega dela. Čeprav segajo navadno po komedijskih vsebinah, so le-te zmeraj različne: klasične, sodobne, aktualne. Vedno je v njih nekaj novega. Z dramo Kaplan Martin Čedermac pa so dokazali, da se znajo spoprijeti tudi z resno tematiko.

Ob koncu pa še to: na svoji umetniški poti ste srečali nekoliko ljudi, ki so se tako ali drugače uveljavili na gledališki sceni. Kakšna življenjska misel se vam je ob tem utrnula?

Ni rečeno, da zmagujejo najboljši; po navadi so to spretnejši!

Iva Koršič

3

ČETRTEK,
6. NOVEMBR
2003

Donosen posel

Romanja in verski turizem

Italija je v zadnjih letih postala zelo zanimiv cilj za številne osebe, ki svoje počitnice raje preživijo v kakem verskem središču kot v zloglasnih centrih na obali. Posebno veliko zanimanje vzbujajo samostani in večja verska središča. Tako je v letu 2002 obiskalo Italijo 35.000.000 romarjev, ki so obiskali kako versko svetišče, zabeležili pa so kar 12 milijonov hotelskih nočitev.

Po mnenju združenja gostincev je verski turizem v Italiji ustvaril 3,5 milijonov evrov letnega prometa, kar znaša 5% letnega prometa, ki so ga gostinci zabeležili v celoti. Ti podatki pa obsegajo samo romanja v Italiji, ne vključujejo pa romanj, ki so jih italijanski državljani opravili v tujino. Poleg tega pa so podatki nepopolni, saj so se turistični operaterji začeli zanimati za statistično obdelavo teh podat-

kov relativno pozno. Šele v zadnjih letih pa so ugotovili, da je verski turizem tako preseljen izključno verski značaj in postaja vse bolj zanimiv tudi za turistične operaterje, ki vidijo prav v verskem turizmu nove možnosti razvoja in seveda velikega zaslužka. Po mnenju analistov je postal verski turizem najbolj donosen posel predvsem tujih turističnih agencij, ki organizirajo romanja v Italijo.

V Italiji je zelo veliko različnih ciljev. V letu 2002 so zabeležili, da je 14 milijonov italijanskih državljanov šlo nekam na romanje in obiskalo katero izmed 2.058 verskih središč na italijanskem polotoku. Če pa upoštevamo tudi vse tiste, ki so romanje združili tudi z ogledom kulturnih znamenitosti, narase število na 35 milijonov. Zelo veliko obiskov so zabeležili v kraju San Giovanni Rotondo, kjer so samo v letu 2002 našteji 9

milijonov obiskovalcev, veliko zanimanje pa vlada tudi za Assisi, Loreto, Pompeje. Pri vsem tem pa moramo upoštevati tudi tista potovanja, ki združujejo sveto s posvetnim: veliko romanj namreč predvideva ne samo obisk verskih središč, ampak tudi obisk mesta in kulturnih znamenitosti, zato je npr. skoraj nemožno ugotoviti, koliko obiskovalcev Rima je šlo v Rim izključno na romanje in koliko jih je šlo z drugačnimi nameni.

Izvedenci pa ugotavljajo, da je pojav v razvoju in da število romarjev stalno narašča. Že za jubilejno leto se je število romarjev zelo povečalo. V zadnjih letih pa se je število romarjev dvignilo tudi za

radi nestabilne politične slike v Sveti deželi. Tako so bili številni romarji prisiljeni, da opustijo misel na obisk Svete dežele in se zato raje odpravijo v Rim, Assisi ali v Pompeje. Italijanski romarji pa se radi odpravijo tudi kam na tuje, npr. v severno Afriko, kjer odkrivajo kraje Svetega Avguština in Svetega Ambroža, številni pa potujejo tudi v Lurd, Fatimo ali v Santiago de Compostela. V zadnjih letih pa je postala zanimiva tudi poljska Čestohova. Zelo veliko romarjev pa privablja v Rim tudi velike verske slovesnosti, kot so npr. beatifikacije, ko se v mestu zbere tudi do 500 tisoč romarjev.

Pojav je postal za vse turistične operaterje tako zani-

miv, da so začeli v raznih krajih Italije organizirati prave sejme, kjer turističnim agencijam predstavijo najbolj zanimiva svetišča, možne ponudbe, spremne obiske in izlete, pa še marsikaj. Za italijanske turistične operaterje predstavlja verski turizem možnost, da zapolnijo obdobja nizke sezone. Da bi postala obdobja nizke sezone v letu še bolj donosna, pa bi morali pravilno tržiti tudi verska središča in vse storitve, ki so z verskim turizmom povezane. V Italiji je namreč zelo veliko lepih cerkva in verskih središč, ki so mnogim popolnoma neznana, s pravilnim trženjem pa bi lahko vsi verniki odkrili njih lepoto.

Mara Petaros

4

DSI / Peterlinova dvorana

Pesnik in filozof Vladimir Kos

Predstavil je svoje prvo filozofsko delo v slovenščini 'Filozofija, naš vsakdanji kruh'

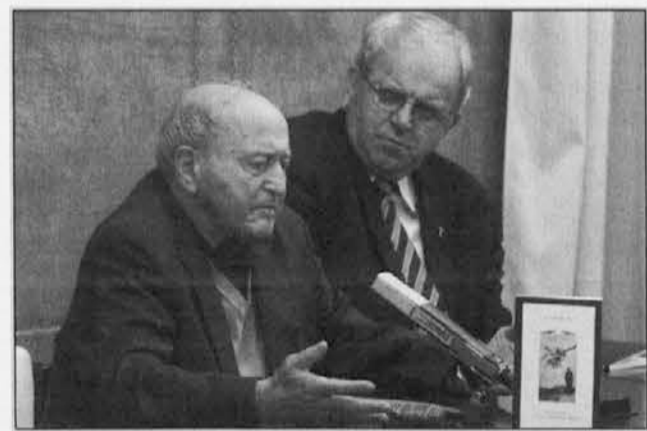

FOTO KROMA

V ponedeljek, 27. oktobra, je bil gost Društva slovenskih izobražencev v Trstu pesnik, misijonar, predavatelj in filozof Vladimir Kos, ki bo naslednje leto praznoval 80-letnico. V Peterlinovi dvorani so predstavili njegov zadnji literarni trud, ki tokrat ni zbirka poezij ali kako drugo strokovno delo, temveč skupek razmišljanj najbolj bistvenih in

vodilnih misli filozofskega nauka. Naslov ji je *Filozofija, naš vsakdanji kruh*.

Gosta je spremljal urednik založbe Družina Janez Gril, ki je delo opisal kot kratko prepričljivo branje, primerno za današnji čas. Kosova knjiga spada v sklop zbirke *Sidro*, ki izdaja dela s filozofsko in humanistično tematiko. Zbirko ureja Mitja Ogrin. Uvodne

besede v malo dragoceno Kosovo publikacijo je napisal izvedenec Zorko Simčič; avtorjev brat, priznani karikaturist Božo Kos, pa je knjigo opremil z ilustracijami.

Vladimir Kos je Slovenijo zapustil v petdesetih letih, se naselil na Japonskem kot misijonar in se posvetil zlasti delu z zapuščenimi otroki. Kljub temu pa da je tam dobil novo življenjsko razsežnost, je vedno ostal zvest lastnim koreninam. Na mednarodni univerzi v Tokiu je celih petindeset let predaval filozofijo.

Kosova publikacija globoko odraža njegov filozofski nazor, ki Descartov rek - mislim, torej sem - obrne in ga postavi na glavo - mislim, ker sem. Knjiga je skupek 99 kristalno jasnih odlomkov, ki so sad Kosovih dolgoletnih iskanj, vprašanj, filozofskih odgovorov in predavanj. Manjka stoti "košček kruha", kot ga je avtor imenoval. In prav v tem je videti praktično izvajanje "obratnega" Descartovega reka, saj knjiga vabi k razmišljanju, tako da si bo vsak bralec sam izbral svoj stoti odlomek, ki bo predstavljal njegov osebni filozofski nazor.

Kos je trdno prepričan, da je filozofija podlaga našega razmišljanja. Človek mora imeti pogum priznati, da je odvisno bitje; le nato se filozofija izkaže kot edina znanost, ki se bavi z duhovnim svetom, ki vendar pogojuje našo znanost. In edina znanost, ki se ukvarja z našo mislijo, je filozofija: temu pa mora vedno stati ob strani logika.

Vladimir Kos je nato orisal japonsko versko in družbeno stvarnost, pri kateri je slednja globoko prepredena z religijo. Šintoizem, prepojen s primesmi budizma, konfucionizma in daoizma, spremlja Japonce tudi v vsakodnevnem življenju. Tudi močan tehnološki napredek ni iz vesti prebivalcev otoka izbrisal mističnega odnosa z naravo in bogovi. Teško bi gost ne omenil ujm, ki pogosto pustošijo Japonce: potresov in tajfunov so Japonci navajeni. Slovenci pa bi se morali pri Japoncih zgledovati po delavnosti in dobrem patriotizmu, s katerim so vsi prežeti, ko gre za skupno dobro.

Pri pisanju poezije, je nazadnje še povedal Kos, je ostal zvest slovenski obliki.

Igor Gregori

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

ČUSTVA IN SRCE

Žena mi je pripovedovala, kako je za svojega moža kupila obleko. Vedela je namreč, da nima rad novih oblačil, da si želi preprostosti v oblačenju in da na poseben način sovraži hojo po trgovinah in izbiranje novih oblačil. "Ko je pa treba, je treba," mi je zatrnila gospa. Par ima že dorasle otroke in njuno življenje je seveda življenje srečnega para, ki se ima rad. Vendar zanimivo je dejstvo, kako mi je gospa pripovedovala o moževi reakciji. Dobesedno se je skregal z njo. "Kaj mi kupuješ te obleke, pusti me pri miru; ko delaš tako, me spravljaš ob živce. Sem avtonomen; če hočem si kupiti obleko, si jo bom kupil sam!" In tako je udaril po mizi, da so kozarci odskočili. Ona si ni pričakovala prav take reakcije. Ve, da je mož nekoliko živčen po naravi in da so bili tisti dnevi zaradi dela nekoliko bolj napeti. Proti večeru ji je pri večerji mož rekel: "Saj veš, čeprav nimam rad trgovin, da nisem prav tako mislil, kot sem rekel, čeprav mi je v tistem trenutku vzki-

pelo. Oprosti, no!"

Žena mi je v pogovoru povedala, da ji ob moževi jezi ni bilo prav prijetno, čeprav je vedela, da njegova reakcija ni tisto, kar je on globoko v srcu. Včasih se pač lahko zgodi, da med osebami, ki se imajo rade, omogoča domačnost večjo sproščenost, čeprav čustvo - še tako napeto - ne izničuje tega, kar oseba nosi v srcu. "O njegovi ljubezni nisem nikdar podvomila." Res je, da včasih ne reagiramo tako, kot bil morali ali kot bi lahko, a zato je toliko bolj pomembno zazreti se v srce osebe in vedeti, da so njeni nameni in njena volja večkrat zelo drugačni od načina, kako se ti posredujejo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

32. NAVADNA - ZAHVALNA - NEDELJA POSVETITEV LATERANSKE BAZILIKE

1 Kr 17, 10-16; Ps 146, 6-10; Heb 9, 24-28; Mr 12, 38-44;
2 Krn 5, 6-10.13-14; 6, 1-2; Ps 122; Flp 4, 10-19; Lk 16, 9-15

Nedeljsko bogoslužje se po navadi ne umika pred prazniki. Toda današnji praznik posvetitve Lateranske bazilike ima prednost pred navadno nedeljo zato, ker poudarja resnico vidne Cerkve med nami. Lateran je bil dolga stoletja sedež rimskega škofa, papeža, od začetka. Nosi namreč naslov, ime glava vesoljne Cerkve. Že od začetka torej združuje v Petrovem nasledniku vse krajevne Cerkve širom po svetu, kljub temu da se zdaj dejansko vse življenje Cerkve odvija v Vatikanu. Tu biva zdaj papež; tu stoji mogočna bazilika sv. Petra; tu se vrstijo množična srečanja vernikov s sv. očetom; tu je glavno vodstvo Cerkve. Tudi zato, ker je bil na nekdanjem vatikanskem griču križan prvi papež, ki počiva v grobnici pod glavnim cerkvenim oltarjem. Ta se imenuje "Confessio"-pričevanje. Priča namreč o ponižnosti moža, ki je šel v smrt za Učitelja Jezusa. Dozorel je na zad-

njem mestu. Na njem je sezidana Cerkev, krhka, neznanatna v očeh sveta, mogočna pa v očeh nevidnega Boga. Zanj je namreč Jezus molil, za Petra, preprostega ribiča, da bi ne opešala njegova vera, ki naj jo utrjuje v bratih (Lk 22, 32).

Zaradi te Petrove ponižnosti naj nas ne motijo čudovite umetnine bazilik sv. Janeza v Lateranu in sv. Petra v Vatikanu, nič vatikanski muzeji, nič človeška šibkost cerkvenih služabnikov, nič celo občasna nevera kristjanov. Saj vse to dokazuje, da je Sin postal meso, človek, neznanat, umrljiv, skrajno ponižan v smrti zadnjega med ljudmi, za grešne ljudi.

Navadna nedelja, že 32., med zadnjimi v tem B letu, se lepo sklada s slovesnim praznovanjem posvetitve Lateranske bazilike. Temelji namreč na zgledu vdove, ki si je upala odtrgati zadnji grizljaj kruha celo lastnemu sinu, zato da ga je ponudila Božjemu možu Eliju. Temelji tudi na ubogi vdovi današnjega evangelija po Marku, ki je dala vse, kar je imela za preživetje (Mr 12, 44). Jezus se ji ne more načuditi. Toda sam ni daroval le nekaj denarja, marveč življenje samo. Saj je človek, enkrat rojen, ki je tudi enkrat umrl. Toda je tudi enkrat za vselej kot od mrtvih vstali stopil v nebesa, da posreduje za nas, za naše grehe. Večje ponižnosti, večje ljubezni nam ne bi mogel razodeti. Saj pravi: "Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da da življenje za svoje prijatelje" (Jn 15, 13). To ljubezen je celo prekoslil, ker je umrl za slabotne, za brezbožne, grešnike, sovražnike (Rim 5, 6.7.8.10).

Občudujemo umetnost po cerkvah, po muzejih, toda predvsem gledamo v Cerkev, še posebej v Lateranu in v Vatikanu "Prvenstvo-prestol ljubezni" (sv. Ign. An.-C 13). Zato

naša majhnost postaja vedno bolj ponižnost, kakor ponižanje Jezusa. A on je prav v tem temeljni, skriti kamen in skala, na kateri sloni Peter in vsa duhovna in vidna stavba Cerkev.

Kot ljudje smo telesno in duhovno od Boga. V Boga rastemo po milosti. Razrasti se moramo v odrešenje (1 Pt 2,2). Tudi zahvalno nedeljo povežemo v to rast. Ker vemo, komu dolgujemo vse: Bogu namreč, a tudi vsem tistim, ki nam pomagajo zidati tempelj našega telesa in duha (Jn 2, 21.22).

Martinovo (11.11.) naj bo veselo, a trezno, vredno škofa, ki deli svoj plašč z ubogim.

Odgovorni smo namreč za človeka, ki je potreben tudi naše dejavne skrbi, ker je lačen in ubog. Zato mu ne smemo reči: "Nimam. Pridi jutri!" Pokriti ga moramo s "plaščem" pravične delitve, pokriti moramo njegovo prezebno telo, tudi tako, da na svoj način pomagamo reševati svetovni gospodarski problem, lakoto in bolezn, brezposelnost, nepismenost.

"Prvenstvo-prestol ljubezni", Cerkev, naj se izkaže v zakonu, zlasti takrat, ko zakonca nihče ne razume. Tedaj pa tak zakonec lahko nosi vso težo ljubezni in zvestobe. Ta sloni na Petrovi skali in tudi na skali zakoncev, toda nevidno sega do Jezusa, ki vse nosi. "Los von Rom!" ("Proč od Rima!") so v presledkih ponavljali zlasti na severu. "Proč od zakonske ljubezni in zvestobe!" ponavljajo mnogi tudi danes. Toda sreča je vedno v ponižnem, skritem junaštvu uboge in ponižane Cerkve, tebe. Nismo sami. Cele nas nosi Bog.

Aktualno Ob žalovanju

Dnevi ob vahtih nas sami, ne da bi rabili kakšno posebno pripravo, povedejo v spomin na pokojne. Ta spomin ima v sebi nek trpek priokus. Pred nami se hote ali ne hote zvrstijo spomini na pokojne, na skupno bivanje z nami in seveda velikokrat tudi na poslavljanje.

Vsako poslavljanje je težko, posebej pa je težko poslavljanje od nekoga, ki je bil z nami najtesneje povezan. Človekovo poslavljanje imenujemo s preprosto besedo umiranje. V tem kritičnem trenutku ni važna samo nega in oskrba umirajočega; izredno važen je stik s sorodniki, s svojci in bližnjimi. Trpljenje in čas, ki ga preživlja tisti, ki se od življenja poslavlja, je za vse, ki so z njim povezani, enkratna Kalvarija. Ta je različno dolga, od nenadne smrti pa do trpljenja, ki lahko traja več let...

Ljudje žalujemo na različne načine. Ni važno, kako žalujemo, bistveno je, da žalujemo! Pred seboj imam mali listič, ki je ob neki smrti prišel do mene po pošti, z vsebino: "Lepše in bolj smisla polne razglednice in verzov bi v tem trenutku ne mogla dobiti; kot da je naše življenje le odskočna deska v morje Neskončnosti! Hvala iz srca in objem!" Drugi so napisali tako: "Hvala, da ste bili z nami!" Pa še: "Dovolj je bilo, da sem Vas videl na pogrebu! Hvala!" Vsi ti primeri nas spodbudijo, da so ob žalovanju pomembne tudi drobne stvari. Pisemce, sožalje po telefonu ali internetu, kot navzočnost pri žalnem slavu. Vse to velikokrat ni niti ne vem kako težko. Potrebna pa je naša pozornost!

Svojevstveno žalovanje je ob smrti otroka. Večina staršev zelo težko sprejme otrokovo smrt. So primeri, ko tega niso nikoli preboleli. Ob taki smrti se za starše velikokrat zrušijo sanje in upanja, ki so jih gradili za prihodnost. Otrokova

smrt je za nekatere starše celo dogodek, po katerem ne vidi več smisla svojemu življenju. Njim se je svet sesul. Življenje jim postane neperspektivno, zato jih tudi več ne zanima, kako se bo nadaljevalo. Tako ostanejo ujetniki samih sebe, saj jim je vse v življenju postalo nesmiselno.

Vsak človek doživi trenutek, ko se mora srečati s smrtjo ljubljene osebe. Reakcije ob tem so različne, kot so tudi različni občutki. Možni so tudi takšni, ki bi jih sicer v življenju nikoli ne pričakovali. Reakcija pride iznenada. Zdi se nam, kot bi nas zasvojila in zavedla v svet, ki nam je bil do tedaj tuj, zato mu tudi ne moremo ubesediti...

Ob poslavljanju in tudi ob žalovanju nas spremlja misel: "V vsakem od nas je prostor, do katerega bolečina nima dostopa. To je notranji prostor tiho, v katerem prebiva Bog sam. V tem prostoru smo popolnoma sami, neobremenjeni z morečo bolečino." Želim vam, da sredi svojih bolečin, ki pridejo, ne da bi prej mislili nanje, čimprej odkrijete v sebi ta prostor. Tako boste občutili globok mir, kljub vsem zunanjim in notranjim pritiskom.

Ambrož Kodolja

Umestitev novega vodje v dušnopastirskem središču sv. Ivana v Gorici Začetek nove službe v duhu blagrov

Na dan Vseh svetih so se številni verniki iz mesta Gorice in vse Goriške zbrali ob 10. uri pri slovesni maši v dušnopastirskem središču sv. Ivana. Kot je uvodoma povedal sam nadškof msgr. Dino De Antoni, se je občestvo veselilo dogodka umestitve novega duhovnega vodje.

Msgr. Oskar Simčič, vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji, je prebral slovenski prevod odloka, s katerim je nadškof zaupal duhovno in upravno vodstvo središča Družbi Jezusovi v osebi 35-letnega jezuita goriškega rodu in našega sodelavca p. Mirka Pelicona. Sporazum je bil sklenjen 10. oktobra letos, traja tri leta, polnopravno veljavo pa je služba dobila 1. novembra. Nadškof je z odlokom tudi razrešil msgr. Cvetka Žbogarja, ki je po več kot 20-letnem skrbnem vodenju duhovnije odstopil.

Okrog oltarja so bili zbrani - poleg nadškofa, msgr. Simčiča, msgr. Žbogarja in p. Pelicona - še provincial slovenske Družbe Jezusove p. Janez Poljanšek, predstojnik severne province italijanske DJ p. Alberto Remondini, predstojnik goriške jezuitske skupnosti p. Gino Dalla Vecchia, drug mlad jezuit goriškega rodu, p. Franček Bertolini, in škofov tajnik Michele Centomo.

"Svetost je cilj za ogromno množico ljudi, ne le za junake duhovnosti, ampak za svete, ki so med preprostimi, bolnimi, revnimi..." je povedal nadškof v homiliji in se tako navezal hkrati na Vse svete in na evangelij o blagih. Sveti so škofje in duhovniki, redovniki in izobraženci, pre-

prosti in pravični ljudje, ki so lačnim dali jesti, žejnim dali piti, tisti, ki si prizadevajo za pravičnost in mir. "K svetosti smo klicani, ker smo Božji otroci in dediči. In pot do nje nam kažejo prav blagori... Bodite ubogi v duhu, ne kopicite bogastva, bodite krotki, ne bodite zaverovani samo v svoje misli, prinašajte mir!" To je naročil vsem, zlasti novemu vodji duhovnije. Za plodno delo se je zahvalil msgr. Žbogarju in dodal: "Vem, da vam v tem trenutku ni lahko, a vi ste močni. Videli ste rasti Mirka, očetovsko ga spremljajte!"

Na pot do svetosti postavlja torej Gospod duhovniji sv.

Ivana Družbo Jezusovo. "Gre za vrnitev jezuitov v to cerkev," je še povedal goriški nadpastir, ki je prisotnim zagotovil, da bo p. Mirko nadaljeval po ustaljeni poti, poleg tega pa bo v svoje pastoralno delo vnesel duhovne darove, ki izhajajo iz karizme Družbe Jezusove, t.j. "pridiganje, univerzalno razsežnost Cerkve in duhovne vaje sv. Ignacija, ki bodo lahko mnogim v korist". P. Mirko prevzema dragoceno dediščino msgr. Žbogarja in msgr. Močnika, je še dodal na koncu in sklenil homilijo z molitvijo Svetogorski Mariji, ki "naj nas materinsko vodi in ljubeče podpira".

Po obhajilu je mogočno

zadonela Zahvalna pesem, zvonovi so praznično zapeli. V imenu vernikov je mlada župljanka Marta Lombardi zaželela p. Mirku, "da bi bili drug drugemu v oporo". Msgr. Žbogar je p. Mirku zaželel vse dobro na novi poti, nadškofu pa se je zahvalil "za tolažilne in spodbudne besede." Msgr. Simčič je v imenu vseh goriških duhovnikov izrazil zadovoljstvo nad dogodkom in hvaležnost slovenski Družbi Jezusovi. P. Mirko pa je pozval prisotne k sodelovanju in skupnemu snovanju načrtov. Prosil je za modrost in se iskreno zahvalil "očetu" msgr. Žbogarju.

Danijel Devetak

Družba Jezusova spet pri sv. Ivanu

Med homilijo je nadškof De Antoni omenil, da "se jezuiti vračajo v cerkev sv. Ivana". V knjižici o tej cerkvi, ki je izšla jeseni 1997 v zbirki *Sakralni spomeniki Primorske*, piše dr. Verena Koršič Zorn, da jo je baron Vid Dornberški (1529-1591) začel graditi leta 1585, ko je bil "Travnik še samo travnik," končana je bila l. 1590, posvečena pa l. 1593. Njen prvi oskrbnik je celih 25 let bil Nikolaj iz Poreča, ki je znal slovensčino, italijanščino, verjetno tudi nemščino in hrvaščino; pokopan je v cerkvi. Nekaj let kasneje je Vidov nečak Gašper Dornberg, tolminski glavar, "daroval cerkev, hišo in beneficij

jezuitom, ki so leta 1614 prišli iz Gradca v Gorico," da bi "pripomogli k verski prenovi in kulturnemu dvigu mesta." Prof. Koršičeva nadaljuje: "Ko so leta 1654 jezuitje začeli zidati cerkev sv. Ignacija in zavod, so svoje dejavnosti prenesli na Travnik, cerkvico sv. Ivana pa so še vedno uporabljali." Tam so med drugim zagovarjali svoje disertacije študentje iz kolegija. "V cerkvi je bilo gotovo poskrbljeno tudi za številne slovenske vernike." Po razpustitvi Družbe Jezusove leta 1773 so cerkev sv. Ivana zaprli. Po smrti cesarja Jožefa II. so jo "dodelili v uporabo meščanski kongregaciji, kasneje pa so jo vrnilo travniški cerkvi, ki se je leta 1786 spremenila v župnijsko."

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (9)

Rabin Bentzion Kravitz je priznan izvedenec na področju judovsko-krščanskih odnosov in polemik ter pisec knjižice "Judovski odgovor misijonarjem - priročnik proti misijonarjem". Delo je izšlo v Los Angelesu, v 150 tisoč izvodih, pred dobrim letom. Avtor je ustanovitelj mednarodne organizacije "Judje za judovstvo", ki si prizadeva, da bi "odpadnike" judovske vere zopet privedla v svojo sredo. 49-letni Kravitz se je rodil v New Yorku, študiral na univerzi o komunikaciji in postal rabin. Je poročen in oče šestih otrok. Predaval je že na radiu in televiziji ter po ZDA, nekdanji Sovjetski zvezi, v Južni Afriki, Avstraliji, Izraelu, pač v deželah, kjer so danes razne krščanske sekte najbolj razširjene in bojvite pri svojem "spreobračevalnem" poslan-

stvu. Za sabo ima že 25 letno izkušnjo svetovanja na tem področju. Knjižico sestavlja deset kratkih poglavij, v katerih spregovori o svoji organizaciji, o nekaki obsedenosti za spreobračanje Judov, o hebrejskih kristjanih, o mesiju, kot ga pozna judovska vera; nadalje nakaže možne rešitve, predstavi resnična pričevanja, knjižne in druge vire v zvezi s tem ter ponudbo predavanja.

V celotnem delu se govori o evangeličanskih, protestantskih sektah, kot so t.i. "Znova rojeni", svobodne cerkvene skupnosti, ameriški, britanski baptisti, "Božje skupnosti", krščanske svetovne skupine itd. Mnoge so neodvisne, svobodne in niso vezane na višje cerkvene avtoritete, zato po svoje razlagajo Sv. pismo, Jezusov ponovni prihod in konec sveta.

Pred kratkim je Gallup-Harrisova raziskava v ZDA pokazala, da je v tej državi več kot 70 milijonov "znova rojenih" kristjanov. Mnogi med njimi so trdno prepričani, da ne bo Jezusovega drugega prihoda in božjega kraljestva, dokler se Judje ne spreobrnejo h krščanski veri. V ta namen porabijo sekte več kot 250 ameriških dolarjev letno, da agresivno spreobračajo Jude. Ustanavljajo posebne "Hebrejsko-krščanske sinagoge", da jih privabljajo v svojo sredo. V zadnjih dvajsetih letih so taka središča narasla od 20 na 400 enot. V njih delujejo posebni, bojviti misijonarji, ki pričujejo Jude, da niso povsem popolni pripadniki svoje vere, dokler ne sprejmejo Jezusa kot mesijo. Leta 1990 so na srečanju judovskih skupnosti izjavili, da se že preko 600 tisoč Judov proglašajo za pripadnike kake krščanske skupnosti. "Mesijanski" rabi-

ni razlagajo "veselo oznanilo" oblečeni v judovska obredna oblačila. Take skupine so si nadele ime "mesijanski Judje". Evangeličanske skupnosti sprejemajo Jude na svoja srečanja in jih prepričujejo, da lahko ohranijo svojo judovsko identiteto, tudi če se pridružijo njim. Misijonarji obiskujejo posebne tečaje, kako pokristjanjevati pripadnike judovstva. Takih misijonarskih skupin je v ZDA že več kot 900 in so prisotne skoraj v vsakem judovskem naselju. Imajo tudi znatno politično podporo in seveda finančno. Tudi v Izraelu je že okrog sto mesijanskih skupin, v nekdanji Sovjetski zvezi pa več kot štirideset. Zanimivo, da so se razne vodilne krščanske avtoritete izrekle javno proti takemu nasilnemu in zavajajočemu pokristjanjevanju; med njimi tudi ameriška škofovska konferenca, ki naglašajo spoštovanje do vsake veroizpovedi. Napake iz preteklosti so

nas vendar nekaj naučile... Kam pa vsa ta dejavnost po ZDA pelje, ne vem. Čas bo pokazal svoje. Gotovo ne k večji edinosti med kristjani, v Judih pa poraja odpor. V St. Vincentu je več let delala Jutta, nemška prostovoljka, ki pripada "znova rojenim". Večkrat sva se v preteklih letih pogovarjali in mi je precej napadalno očitala mnoge napake "moje" katoliške Cerkve. Nisem se ne vem kako branila, saj je bilo pri tem tudi del resnice, a izpodbivala sem njene trditve iz Sv. pisma, o Petrovem nasledniku itd. Letos je v St. Vincentu ni več, dela pa za ustanovo NECHAMA, ki nudi pomoč na domu nekdanjim deportirancem iz koncentracijskih taborišč, koliko jih je glede na starost pač še živih. Mislim, da tudi z njimi skuša Jutta opravljati svoje prepričevalno-misijonsko poslanstvo...

/dalje
Tereza Srebrnič

Besede matere Terezije

Glejte križ!

Glejte križ: videli boste Kristusovo glavo, povešeno v poljub, njegove roke, razprte v objem, njegovo odprto srce, ki vas želi sprejeti v njegovo ljubezen. Ker namreč Kristusov križ predstavlja za vas in zame njegovo veliko ljubezen, sprejmimo ga z vsem, kar nam pošilja. Darujmo mu z veseljem vse to, kar želi sprejeti. Samo tako bodo vsi vedeli, da smo njegovi učenci, da mu pripadamo in da naše in vaše delo je le naša ljubezen, ki se udejanja.

Pevska manifestacija

Corovivo doživel 9. izvedbo

Sodelovalo je kar petindvajst zborov, ki so se v soboto, 25., in nedeljo, 26. oktobra, zvrstili na odru Kulturnega doma v Trstu

Organizacija zborovske revije in tekmovanja Corovivo je bila v letošnji 9. izvedbi trud dela ZSKD-jev iz Trsta, Gorice in Vidma in seveda USCI-ja (Zveza italijanskih zborovskih društev); celi reviji pa smo lahko prisluhnili v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu v soboto 25 s pričetkom ob 15.00 in 18.00 in nedeljo 26 oktobra s pričetkom ob 10.00, 15.00, 17.30 ter v nedeljo ob 21.00 na zaključnem koncertu nagrajencev najvišje kategorije.

Kar 25 zborov in skupin je letos obiskalo tekmovanje, ki je v prejšnjih letih doživelo manjšo krizo udeležbe, zato je umetniški odbor (sestavljali so ga: Franco Colussi, Edoardo Hribar, Hilarij Lavrenčič, Rossana Paliaga in Luciana Turato) v večini odločil, da sprejme vse ansamble ne glede na njihovo kakovost. In res, za-

nimivost letošnjega Corovivo je bila velika kulturna, vokalna, repertoarna in kvalitetna razlika med zbori; že uveljavljeni zbori so tekmovali proti amaterjem in začetnikom. V tem smislu je žirija (Bruno Zanolini - predsednik, Sandro Filippi, Andraž Hauptmann, Tito Molisani in Mauro Zucante) sklenila, da ocenjuje ne samo kakovost zborov in projektov (vsak ansambel je moral obdelati in predstaviti muzikološki projekt), ampak tudi perspektivnost in potencial celote z veliko pozornostjo na delo mladih.

Razvrstitev v tri kategorije je bila naslednja: najnižja - odlika: Zbor Cral Poste Italiane - Trst (dirigent: Carlo Tommasi), Zbor "Friuli" - Cordovado (dir: Denis Marson), Zbor "Guarneriano" - San Daniele del Friuli (dir: Adelchi Zoratti) Zbor Acc. Musicale-Culturale "Harmonia" - Čedad

(dir: Giuseppe Schiff), Zbor iz Pertegade - Videm (dir: Claudio Garbuzio), Zborovska skupina "B.Cordans" - Colugna (dir: Alessandro Maschio) Moški Zbor "Contra' Camolli" - Casut (dir: Loris Varnier), Mešani Zbor "Pod Lipo" - Špeter (dir: Nino Specogna). Srednja kategorija - pohvala: Vokalna skupina "Farra" (dir: Massimo Devitor), Mešani zbor "Lipa" - Bazovica (dir: Tamara Ražem), Zbor "Hortus Musicus" - Trst (dir: Fabio Nesbeda), Enseble "Lumen vocale" - Tapogliano (dir: Giulio Tavan), Vokalna skupina "Gialuth" - Roveredo in Piano (dir: Lorenzo Benedetto) Polifonica Friulana "J. Tomadini" - San Vito al Tagliamento (dir: Sandro Bergamo), Zbor "Monte Canin" - Resia (dir: Romano Martinuzzi), Vokalna skupina "Euphonia" - San Pier d'Isonzo (dir: Ivan Portelli). Najvišja kategorija - izvrstnost: Zbor "Jacobus Gallus" - Trst (dir: Janko Ban), Zbor "Lojze Bratuž" - Gorica (dir: Bogdan Kralj), Zbor "Ancelle di

Erato" - Travesio in Mladinski Zbor "G.Tomat" - Spilimbergo (dir: Andrea Cicilot), Ženski Zbor "Clara Schumann" - Trst (dir: Chiara Moro), Zborovska skupina "Ars Musica" - Gorica (dir: Lucio Rapaccioni), Zbor "Oberdan Senior" - Trst (dir: Andrea Mistarò), Zbor "G. Peresson" - Piano d'Arta (dir: Arnaldo De Colle) Zbor "Giovani del Contra" - Casut (dir: Roberto Brisotto), Vokalna skupina "Dumblis e Puemas" - Videm (dir: Sandro Bergamo). Posebne nagrade žirije sta nato prejela Zbor "G. Peresson" za najboljšo izvedbo ljudskega repertoarja in Zborovska skupina "Gialuth" za nabožni repertoar.

Na zaključnem koncertu sta seveda nastopila tudi zboru Gallus (projekt: Kraj rojstva - Trst) in Bratuž (Ave Maria v glasbi), ki sta skupaj s slabše uvrščenimi slovenskimi zbori dokazala, da je tradicija našega zborovskega petja še vedno na nivoju.

Marko Sancin

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 7.11. DO 13.11.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9, Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7

Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 7. novembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 10. novembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 11. novembra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 12. novembra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Vrane družijo se rade. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 6. novembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

V četrtek (6.11.) ob 16. uri lahko prisluhnete oddaji *Zvonovi zvonijo*, v kateri poročamo o dogodkih v Cervki na Primorskem.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Člani agrarne skupnosti Tomaj so poskrbeli za ponatis študije Maksimilijana Ripperja *Kraški teran*, ki je nastala v začetku prejšnjega stoletja. O študiji, teranu in Krasu, se bo Urška Železnik pogovarjala z urednikom tokratne izdaje Rudolfom Vranom. Oddaji lahko prisluhnete med 16. in 17. uro. Sledilo pa ji bo 'petkovo pospravljanje podstrešja'. Zvrstili se bodo še sobotni *Allegro (ma ne preveč)* (8. 11.), ponedeljkova *Primorska panorama* (10.11.), v kateri lahko tudi vi predlagate človeka, ki bi si po vašem mnenju zaslužil naziv osebnost Primorske.

Vse, kar morate narediti, je, da pokličete med 17. in 18. uro na številko (05)-6281114. V torek, 11.11., pa vas vabimo, da ob 16. uri prisluhnete *Mozaiku mladih*, kjer boste izvedeli, kaj se je dogajalo na dekanijskem srečanju mladih v Ankaranu.

Ob 17. uri pa smo V goste povabili letošnjega dobitnika Rožančeve nagrade za esej, filozofa, pisatelja in publicista Vinka Ošlaka. Petkovo oddajo Rezervirano za (7.11.) smo tokrat posvetili teranu.

Cankarjeva založba

Štiri knjižne novosti

Koledarsko leto se bliža h koncu, z njim pa tudi letošnji program Cankarjeve založbe.

zicije, jasnost elegičnega melosa, izvornost svojega Jaza, je v spremno besedo zapisala Lidija Dimkova.

Quim Monzo je najbolj bran, prodajan in prevajan sodobni katalo-

nski avtor. Doselej je izdal tri romane in vrsto zbirk kratkih zgodb. Njegove zgodbe zaznamujejo sarkazem in ironija ter nov način pogleda na stvari in njihove vzroke, vse

skupaj pa je prevlečeno z debelo plastjo črnega humorja. "V Vzroku vsega pred bralce razgrinja zgodbe o vseh možnih kombinacijah želja ter odnosov med moškimi in žensko, ki kljub radikalnemu humorju pustijo grenak priokus," je na predstavitvi povedal urednik Duša.

S svojo enajsto knjigo in šestim dramskim besedilom, *Zalogom*, Kristijan Muck posega v aktualne svetovne in slovenske razmere, kot so vprašanje izbrisanih, primer Petek, afera "udba.net", globalno pa razgrinja vprašanje povezav med gospodarstvom, kriminalom in politikom. Končno vprašanje o odnosu med človekom, svetom in besedo se v dobri dramski tradiciji zastavi skozi vozlišče vsega dogajanja: umor. Kot je avtor povedal na predstavitvi, gre v celoti za predstavo o mnogoterosti resničnosti.

Sončno mesto je tretje prozno delo Andreja Lutmana, znanega predvsem kot pesnika. Z "z-versko pripovedjo", kot nakazuje podnaslov, avtor nadaljuje in nadgrajuje poetiko mojstrskih besednih iger in večpomenskosti, značilno tudi za njegovo poezijo.

JUP

Mladinska knjiga

Štirje novi Kondorji

Pri založbi Mladinska knjiga so pred kratkim predstavili štiri knjižne novosti, ki po mnenju urednika Aleša Bergerja povsem opravičujejo usmeritev zbirke *Kondor*: predstavitev najpomembnejših tujih klasičnih del in del slovenskih sodobnikov.

Aristofanovi komediji *Praznovalke tezmoforij* in *Žabe*, ki ju je prevedla in jima spremno besedo napisala Andreja Inkret, opozarjata na drznost stare atiške komedije. *Ljubezen iz daljave* - *Provansalska trubadurska lirika* v sebi združuje prvo evropsko liriko, predvsem njen ljubezenski naboj je komentiral prevajalec Boris A. Novak. Janez Trdina pa z delom *Če ni lačen*, je pa žejen - gradivo zanj je zbral Goran Schmidt - ruši sloves avtorja, ki je napisal zgolj *Bajke in povesti o Gorjancih*. Izvori slovenske umetne proze so po napovedih Schmidta zelo pronicljivi in etnografsko obarvani. Izbor iz pesniškega dela Cirila Zlobca pa je pod naslovom *Samo beseda sem pripravil Josip Osti*, ki je pesnikovo ustvarjalno pot opisal na kar 30 straneh.

Aristofanove *Praznovalke tezmoforij* in *Žabe* bodo lahko slovenski bralci v prevodu Andreje Inkret prebrali prvič.

V *Praznovalkah tezmoforij* ženske zasnujejo pogubo slavnemu tragedu Evripidu na "tezmoforije", starogrški praznik na čast boginji plodnosti Demetri in njeni hčeri Perze-foni, ki so se ga lahko udeležile izključno ženske.

Žabe nosijo naslov po zboru žab, na katerega med svojim potovanjem v podzemlje naleti bog gledališča Dioniz. Ta se po Evripidovi smrti, razočaran nad umetniško nezmožnostjo še živih tragiških pesnikov, po svojej ljubljenega trageda na žive in mrtve nameni v sam Had. Tu postane razsodnik v posmrtnem dvoboju med gledališčnikoma dveh generacij, starosto Ajshilom in mo-

demežem Evripidom. Inkretova opozarja, da je skupna točka obeh komedij dramski junak Evripid, posnet po slavnem tragedu in sodobniku Aristofana. Komediji spremljajo številne opombe, ki osvetljujejo čas 5. stoletja pred Kristusom. Andreja Inkret je tudi avtorica spremne besede z naslovom *Uprizarjati Aristofana*.

"Konec 12. in v začetkih 13. stoletja se je na ozemlju današnje Provanske rodila evropska umetna poezija", je po poročanju Slovenske tiskovne agencije povedal na predstavitvi Aleš Berger (na sliki).

Trubadurska ljubezenska lirika, pisana v okcitanščini - jeziku visoke poezije, je bila vzor številnim pesnikom, tudi prevajalcu in komentatorju *Ljubezni iz daljave* Borisu A. Novaku. V izboru provansalske trubadurske lirike je s svojimi pesmi predstavljenih 25 trubadurjev in trubadurk. Kot je na predstavitvi knjige dejal Novak, je s trubadurji in trubadurkami lirika postala izrekanje ljubezni: "Ni ljubezni brez izrekanja ljubezni in izrekanja brez ljubezni." V trubadurski liriki je po mnenju Novaka ljubezen postala

sama sebi namen. Osnovni model kulta trubadurske ljubezni pa je bila "ljubezen iz daljave", ljubezen do neznane osebe, kot jo je artikuliral trubadur Jaufres Rudels.

Goran Schmidt, ki se je posvetil izbranemu delu Janeza Trdine, je poudaril, da je pisatelj "zelo star", saj se je v dijaških letih srečal celo s Francetom Prešernom, toda nekatere dele njegovega pisanja bi lahko interpretirali v luči priključevanja Slovenije Evropski uniji.

ZUT

Cankarjev dom v Ljubljani

Obsežna predstavitev arhitekta Vojteha Ravnikarja

Monografske predstavitve pomembnih domačih umetnikov v arhitekturi v ljubljanskem Cankarjevem domu niso programska novost; doslej so predstavili že Ivana Vurnika, Cirila Tavčarja, Danila Fuersta in Otona Jurgovca. Zdaj pa si do decembra - v Galeriji osrednjega slovenskega kulturnega hrama lahko ogledate arhitekturne rešitve zadnjega desetletnega ustvarjalnega obdobja Vojteha Ravnikarja.

Arhitekt **Vojteh Ravnikar** - rojen leta 1943 - je vsekakor ena pomembnejših osebnosti uveljavljene (pozne) srednje generacije slovenske arhitekture: tako s svojim ustvarjalnim prispevkom kot izjemnim delovanjem na področju vsestranske promocije arhitekture v Sloveniji in tujini. Njegov delovni življenjepis je izjemno bogat, tako da je težko naštetiti vse realizirane objekte, interiere, gledališke scenografije, izvedbene in natečajne projekte, sodelovanja na arhitekturnih delavnicah in skupinskih razstavah, udeležbe v mednarodnih in domačih žirijah, predavanjih in medijske nastope, strokovne članke in več kot dvajset samostojnih razstav doma in v tujini.

Vojteh Ravnikar je dobitnik uglednih nagrad za arhitekturo: republiške nagrade časnika Borba (1980), nagrade Prešernovega sklada (1980), Plečnikove nagrade (1987), nagrade Piranesi (1990) in priznanja Pirane-

si (1996). Letos je za svoj arhitekturni opus prejel Prešernovo nagrado.

Razstava je, tako arhitekt Ravnikar, strnjena pripoved tega, kar pravzaprav počne; to pa je postavil tako, da bi obiskovalci razstave dobili kar najbolj jasen vpogled v njegovo delo. Predstavljeno je v več ravneh - miselnih in percepcijskih -, ki so vsaka zase zelo avtonomne in prepoznavne. Njihov preplet pa celostno odlikava Ravnikarjevo delo zadnjih desetih let.

Pomembno mesto v Ravnikarjevem realiziranem opusu zavzemajo stavbe, po katerih ga slovenska kulturna in druga javnost tudi najbolj pozna; med njimi so Knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici, Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici, poslovna šola IECD na Bledu, šola v Grosupljem, poslovna zgradba na Masarykovi cesti v Ljubljani ... Na razstavi si poleg fotografij Ravnikarjevih uresničenih projektov lahko ogledate še originalne načrte, makete, dokumentarce o načrtih (predvajajo jih v razstavnem prostoru) in značilne arhitekturne risbe, ki prevzemajo vlogo arhitekturnih razmišljanj.

Ob razstavi je izšel tudi obsežen katalog, ki je monografsko zasnovan. Oblikoval ga je Ranko Novak. Z besedili, ki so jih prispevali Francesco dal Co, Boštjan Vuga in Tomaž Brate, je katalog pridobil vrednost trajnega dokumenta.

Dušan Rogelj

Književnost / Knjižna novost

Odbrani spisi Rafka Dolharja

Prejšnji teden sta v prostorih Tržaške knjigarne Ivanka Hergold in Igor Starc predstavila knjižno novost Rafka Dolharja *Odbrani spisi*, ki je izšla pri založbi Celovške mohorjeve družbe. Gre za skupek črtic, porazdeljenih v dva sklopa. Če so v prvem delu zbrani spisi in razmišljanja na politično temo, so črtice drugega sklopa bolj osebnega značaja, v katerih je spomin na naravo rojstne Karnijske doline in na dolgoletno delovanje na področju medicine povod, da Dolhar izpove svoja čustva, osnovana na neposrednem stiku z ljudmi, in svoje svetovljanske nazore. Če upremo pogled

FOTO KROMA

v Dolharjeve politične zapise, jasno dojamemo njegovo politično prepričanje. Politično angažiranost (in morda tudi nagnjenost k študiju medic-

ne) je pisatelj podedoval po očetu. Kulturnopolitična tradicija družine Dolhar se je namreč vedno opredeljevala za aktivni, a korektni boj za obstoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Dolgoletno delovanje v stranki Slovenske skupnosti je Dolharja potemtakem izurilo v ostrega opazovalca in poznavalca političnih iger ter italijanskega zakulisnega življenja, ki ga je večkrat privedlo do spoznanja slabo zakrite nenaklonjenosti določenih krogov domicilne države nam Slovincem.

/ stran 9
Igor Gregori

Boris Pahor dobitnik Zlatega svetega Justa

Pisatelj Boris Pahor, eden nominirancev za Nobelovo nagrado za književnost, je letošnji dobitnik Zlatega sv. Justa, se pravi nagrade, ki jo tržaški kronisti vsako leto dodelijo someščanu, ki se je uveljavil v mednarodnem prostoru in je s tem tudi posredno pripomogel k večjemu ugledu tržaškega mesta. 90-letni pisatelj je s prevodi svojih del v francoščino, nemščino in angleščino ter italijanščino zaslovel prej v Franciji in drugih evropskih državah ter v Ameriki, vse bolj pa ga berejo in cenijo tudi v Italiji. Tako ni slučaj, da so v zadnjem letu številni italijanski vsedržavni časopisi posvetili Borisu Pahorju veliko pozornosti, kar pomeni, da je bila širša javnost posredno seznanjena tudi s tržaško in še posebej slovensko preteklostjo in zgodovino Trsta. Zanimiv po-

datek ob tej podelitvi je tudi ta, da so uredništva skoraj soglasno potrdila Pahorja, ki sta ga kolegom predstavljala duša tržakih kronistov Giorgio Cesare in ugledni radijski častnikar in sindikalni delavec Miro Oppelt. Ob vesti je nagrajenec, pisatelj Boris Pahor, po poročilih Radia Trst A dejal, da je vest o podeljeni nagradi sprejel z zadoščanjem, a ne toliko z osebnega vidika, ampak predvsem, ker to priznanje posredno pomeni potrditev naše, slovenske identitete v Trstu. Mesto, je dejal Pahor, očitno doživlja neko korenito prenovno. Še posebej je bil vesel, da je ta potrditev prišla za književnost, se pravi za področje jezika, kulture, knjige, to pa so vedno bili tudi temelji slovenske identitete. Samo nagrado Zlatega sv. Justa bodo Borisu Pahorju, mednarodno uveljavljenemu pisatelju, pričevalcu našega časa in tržaškega vprašanja, podelili na posebni slovesnosti, ki bo predvidoma v prvi polovici decembra na tržaškem županstvu.

PREJELI SMO

Sporočilo za javnost

Zavajajoče izjave in osebno žaljivi izpadi igralca, bivšega vršilca dolžnosti umetniškega vodje in režiserja Vladimirja Jurca in zastopnika umetniškega ansambla igralca Janka Petrovca proti vodstvu in upraviteljem gledališča, ki so se pojavili v tisku na višku abonmajske kampanje ob vstopu v novo sezono, odražajo nepoznavanje dejanskega stanja in razmer, če že ne nedopustno sprenevedanje. Upravni svet ugotavlja, da kljub izrednim naporom za zagotovitev rednega poslovanja v realnih okvirih razpoložljivih proračunskih sredstev, kar je dejansko osnovni pogoj ne le za premostitev dosedanjega težkega finančnega stanja, pač pa tudi za nadalj-

nje delo in razvoj gledališča na stvarni podlagi dolgoročnega načrtovanja in kontinuitete njegove namembnosti, prihaja do anaroidnih poskusov razdiranja notranjega reda. V izhodišču notranjega reda so vendar zakonito opredeljene delovne pogodbe, ki predstavljajo jamstvo za celotno osebje, zaposleno v gledališču.

Ob diskreditiranju institucionalnih organov SSG, in še posebej vršilca dolžnosti ravnatelja Marjana Kravosa, našega dolgoletnega tehničnega šefa, priznanega in splošno uveljavljenega scenografa, izstopajo lažne in zlonamerne navedbe o ogrožanju kreativnega izraza gledaliških umetnikov ter avtonomnosti umetniškega vodenja gledališča.

Problemov seveda ne manjka, zlasti finančnih, kar je sicer običajno za redno kulturno delovanje v naši stvarnosti. To pa v ničemer ne zmanjšuje dejstva, da je gledališče živo in da uspešno deluje kot skupna ustanova slovenske narodnostne skupnosti v Italiji ob očitni podpori in iskreni navezanosti naše zveste publike.

Trenutno smo primorani delovati še zmeraj v izrednih razmerah, vendar nam je uspelo, da smo zajezili izgube in ustvarili pogoje za dokončno rešitev finančnih vprašanj v institucionalnem okviru javnopravno priznanih t.i. stalnih gledališč v Italiji. Taka so pač dejstva. Povzročanje zmede v javnosti je zato neutemeljeno.

Filibert Benedetič,
predsednik SSG

Škrbina 2003: poklon primorskim padalcem

Kot je že večletni običaj, bo na dan, ko se v Veliki Britaniji spominjajo svojih padlih v vseh vojnah, **11. novembra, ob 11. uri** v Škrbini na Krasu komemoracija padlih in po vojni pobitih primorskih padalcev. Pred tem bo v tamkajšnji cerkvi zadušnica za te fante, povezana s spominom na vse žrtve vojnega in ideološkega nasilja tistih let.

Občina Komen, ki je pod vodstvom župana Uroša Slamiča pred leti prevzela skrb za organizacijo teh spominskih slovesnosti, za katere je dal pobudo angleški časnikar in član Special Forces Cluba iz Londona John Earle iz Trsta, pa prireja letos še eno pobudo.

Ker je spomladi poteklo 60 let od spusta prvih primorskih padalcev na slovenska tla, prireja v soboto, **8. novembra, ob 17. uri** v nekdanji šoli v Škrbini srečanje za boljše razumevanje vloge in usode primorskih fantov, ki so se vključili v boj za osvoboditev domovine kot padalci, izurjeni za radiotelegrafiste in saboteurje v britanskih specialnih organizacijah SOE in ISLD. Časnikar Ivo Jevnikar iz Trsta, ki veliko piše o tej junaški in tragični zgodbi, bo vodil javni pogovor s preživeli pripadniki omenjenih padalskih skupin Ivom Božičem z Mosta na Soči, Cirilom Kobalom iz Kopra in Stankom Simčičem iz Bilj ter z že omenjenim Johnom Earlom, ki je bil član SOE in tudi raziskuje zgodovino primorskih padalcev.

Srečanje med predstavniki slovenske in furlanske deželne komisije

Člani slovenske deželne komisije za kulturne dejavnosti so se 31. oktobra sestali na deželnem seždu v Vidmu z odborniki deželne furlanskega jezikovnega observatorija. O slovenskih vprašanjih so spregovorili Rudi Pavšič, Damjan Paulin, Marij Maver in Viljem Cerno. Predsednik furlanskega observatorija Giovanni Frau je predstavil delovanje tega organizma, ki se je v zadnjih letih ukvarjal pretežno s poenotenjem furlanskega jezika. Člani obeh deželnih ustanov so se dogovorili za skupen nastop pri deželni upravi, da bi pri reorganizaciji deželne strukture ustanovila urad s specifično pristojnostjo za deželne manjšinske skupnosti in da bi pri spremembah deželne stututa imenovala v komisijo izvedenca za manjšinska vprašanja.

Združenje Altamarea / Mednarodni literarni natečaj

“Trst, ob meji zapisana beseda 2003”

Mednarodni natečaj *Trieste Scrittura di Frontiera - Trst, ob meji zapisana beseda*, ki bo letos doživel šesto izvedbo, je pokazal potrebo po prostoru, kjer naj se soočajo teme in podobe različnih kultur. Prav Trst ponuja zgodovinsko zaledje, primerno za eksperimentiranje, ki je že v preteklosti doseglo izredne rezultate: italijanska, grška, židovska, nemška in slovenska kultura so nudile svoj doprinos, brez katerega bi si težko razlagali razcvet književnosti in umetnosti v tem mestu, pravijo odgovorni združenja Altamarea.

Stendhal in Burton, Slataper in Cankar, Joyce in Svevo, Weiss in Saba, Giotti, Marin, Tomizza in Magris so umetniki, ki pričajo, da je bilo mesto vedno dejavnik moderne kulture, prehod

preko katerega sta italijanska in evropska kultura vzpostavili ploden dialog. Idealni kraj torej, ki lahko pritegne pozornost heterogenega občinstva, sposobnega, da se odzove takim pobudi z zanosom in sodelovanjem.

Trieste Scrittura di Frontiera - Trst, ob meji zapisana beseda 2003 želi nuditi idealen prostor besedi, sposobni, da zapolni tako vidno praznino idealov današnje družbe, a tudi da omogoči uprizoritev, prek sugestije glasbe in giba, najglobljih in izvornih emocij, ki jih lahko izraža in navdihuje raznoliki kozmos tega mesta. Za nadaljevanje vedno odprtega in aktualnega dialoga pričakujejo pobudniki tudi letos, da bodo spoznali glasove umetnosti, ki bodo prek izražanja posameznikov oblikovali podobo tistega neotiplji-

vega in očarljivega sveta, ki ga predstavlja človekova notranjost.

Natečaj sestavljajo različne sekcije: objavljena in neobjavljena poezija in kratka proza, gledališka dela, prevodi, glasbene kompozicije. Dela v italijanščini ali tujih jezikih (s prevodom) so udeleženci natečaja izročili do 31. oktobra t.l. Pri pobudi sodelujejo Deželno odbornišvo za turizem, Tržaška agencija za informiranje in turistični sprejem, Občina Trst-Odbornišvo za kulturo, Tržaška pokrajina-Odbornišvo za kulturo in Tržaška trgovinska zbornica.

Založba Hammerle Editori iz Trsta že od vsega začetka objavlja antologije, ki vsebujejo izbor najboljših del, s katerimi so se avtorji udeležili natečaja; na Tržaški univerzi lahko dobimo literarna dela ustvarjalcev, udeležencev natečaja, in to v posebnem odseku knjižnice oddelka Mediteranskih jezikov in književnosti; institucije podpirajo pobudo tudi finančno, kar je organizatorjem omogočilo, da na-

gradijo zmagovalce ne le s priznanji, ampak tudi z denarnimi nagradami.

Nagrado, - ki se je preimenovala v Trieste Etniepoesie, da bi prišel bolj do izraza multikulturni značaj mesta - so spoznali tudi v sosednjih državah prek tiska, univerz in italijanskih kulturnih institutov. Pomembno je, da je natečaj vpisan v prestižni državni katalog italijanskih literarnih nagrad.

Vedno večji uspeh pobude je spodbudil združenje Altamarea, da razširi sekcije natečaja. Poleg proze in poezije so l. 2001 ustanovili še gledališko sekcijo in sekcijo za literarne prevode. Kot pove že sam naslov, se bodo zvrstile tudi druge pobude kot branje poezij, diskusije, okrogle mize, razstave in koncerti, pa tudi gledališke predstave, da bi to ne bil le trenutek, ko se umetniki srečajo enkrat v letu, toda dogodek, ki naj povezuje širšo in bolj artikulirano umetniško dejavnost, ki se veže s Trstom kot geografskim prostorom in kulturnim stičiščem.

IG

IN MEMORIAM

Odšla je Felicita Vodopivec

Draga Felicita, na svidenje!

Na svidenje, da, toda ne več na tem svetu. Kajti Felicita se je 30. oktobra preselila za vedno k Bogu, ki ga je tako zelo ljubila, da mu je posvetila vse svoje življenje.

Kdo je ni poznal, Felicita Vodopivec? V slovenskih katoliških krogih je bila prav dobro znana. Bila je lahka kot ptiček in je frlela iz kraja v kraj, tostran in pogosto tudi onstran meje, kamorkoli se je dogajalo kaj važnega in zanimivega. O tem in še o marsičem je potem pisala v časopise, v glavnem v Katoliški glas in tudi v Novi glas. Dolgo let ga je tudi raznašala po tukajšnjih župnijah. Po hudi avtomobilski nesreči se je morala posluževati javnih prevoznih sredstev, kar jo je zelo omejevalo. Tudi v visokih letih je bila še vedno polna volje do življenja in dela. Pred letom dni je omagala in je morala v kliniko, od tam v Dom za starejše. Njen 90. rojstni dan smo lani praznovali v kliniki. Letos sem jo za 91. rojstni dan obiskala v Domu. Felicita se je namreč rodila 20. septembra leta 1912 v Trstu, v Škednju. 21. oktobra letos so jo prepeljali v bolnišnico na Katinari. 30. oktobra je kmalu po uri kosila zaspala za vedno.

S Felicito sem prišla v tesnejše stike, ko je začela zahajati v barkovljansko cerkev. Rada je brala berila. Precej let je pripravljala otroke na prvo sv. obhajilo in birmo. Pomagala je članicam Slovenske Vincencijeve konference pripravljati oljčne vejice v Barkovljah in v Rojanu, kjer je zadnja leta stanovala. Zadnje mesece življenja je najbolj trpela zato, ker ni mogla več svobodno hoditi naokrog.

Bila je zelo gosposka in o sebi ni rada govorila. Zato le malo vem o njenem življenju. Ko je bila majhna, ji je bilo dobro; oče je bil avstrijski žandar. Po prvi svetovni vojni pa je spoznala križev pot primorskih begunskih družin. Njen oče se je selil iz kraja v kraj, da bi dobil primerno delo. Tako je Felicita prvi šolski razred obiskovala v Zagrebu, ostale pa v Ljubljani v zavodu usmiljen, v Lichtenturnu (v Trst se je vrnila leta 1934). V istem zavodu sem tudi jaz preživela nekaj šolskih let, toda pred drugo svetovno vojno in med njo. Vendar naju je to dejstvo nekoliko povezovalo. Kakor tudi spoznanje, da sva obe imeli stike z misijonskim "priganjačem" lazaristom Ladislavom Lenčkom. Jaz sem sodelovala z njim v Ljubljani pri misijonski dijaški zvezi. Ona pa je imela po vojni opravo z njim v Sieni. Tam je bila nekaj časa pri redovnicah. A redovniško življenje ni bilo primerno za njen samostojnosti in svobode željni značaj. Bog ji je namenil drugačen delokrog: rodni Trst. Hotela je čim bolj razširiti svo-

je znanje. Zato je kot slušateljica obiskovala univerzo v Padovi. Obiskovala je razne tečaje, med drugim tudi strojepisnega, kar ji je prišlo prav, ko je službovala pri odvetniku Josipu Abramovi in po njegovi smrti pri odvetniku Josipu Agnelettu. Obenem je dovršila dvoletni tečaj za otroške vrtnarice. Do upokojitve je z veliko ljubeznijo delala v otroških vrtcih. Posvečala pa se je tudi kulturi in društvenemu življenju. Sodelovala je pri Radijskem odru. Obiskovala je razne prireditve, koncerte, predavanja, svoj čas je pogosto posvečala bolnikom. Pomagala je povsod, kjer je le mogla.

In kje je črpala moč? V globoki ljubezni do Boga. Veliko je molila in tudi druge vabila k molitvi. Veliko je brala, tudi razpravljala z duhovniki, kot sta bila pok. dr. Jakob Ukmar in g. Jože Špeh. Večkrat se je godilo, da smo o kakem takem problemu razpravljale z njo kar po maši pred barkovljansko cerkvijo. Pri predavanjih je znala priti na dan s primernimi vprašanji in odgovori. Pa ne mislite, da je bila vedno resna. Pogosto je bila hudomušno nagajiva. Večkrat nas je zabavala z zgodbicami o svojih ljubljenskih kanarčkih ali papagajčkih. Kolikokrat nas je na sestankih in na izletih Kluba prijateljstva spravila v smeh s pripovedovanjem smešnic!

Pred kakimi štirinajstimi meseci je dokončno spoznala, da ne bo mogla več dolgo živeti sama, ker ji je močno pešalo zdravje in jo je zapuščal spomin. Ker ni imela več bližnjih sorodnikov, se je obrnila na prof. Alda Stefančiča, predsednika Slovenske Vincencijeve konference v Trstu, da bi ji pomagali najti primeren dom za ostarele. Tako jo je SVK vzela v svoje varstvo. Največ skrbi, dela in poti je imel s tem Ivan Bužecan. Ker smo vedeli, da se v Domu počuti kot ptička v kletki, smo jo pogosto peljali k maši ali na kratek sprehod. Pri tem in pri pomoči v bolnišnici je žrtvovala največ časa in moči Luciana Breclj. Prof. Stefančič je poskrbel, da jo je vozil iz Doma tudi vojaški oporečnik Martin Tul. Absolutno največ moči, skrbi in časa pa ji je darovala Matejka Peterlin Maver, ki ima zlato srce. V Domu enkrat mesečno mašuje msgr. Marij Gerdol. Večkrat ji je prinašal sv. obhajilo p. Raško Ropret, zlasti, ko ni mogla iti v cerkev.

Naj odslej uživa pri Bogu zasluženi počitek.

Nada Martelanc

Književnost / Predstavitev pesniške zbirke

Boris Pangerc prosi: Lasseme dir

Dolinski župan je predstavil svoje zadnje književno delo, napisano v tržaškem italijanskem narečju, ki vsebuje devetindvajset poezij, razvrščenih v štiri sekcije

V veliki dvorani Goethe inštituta v Trstu so v ponedeljek, 27. oktobra, predstavili novo pesniško zbirko Borisa Pangercja *Lasseme dir*. Prav ste prebrali: naslov publikacije, ki je izšla pri založbi Antony, ni v slovenščini in niti v italijanskem jeziku; dolinski župan je za svoje slednje knjižno delo izbral neobičajni jezikovni kod, tržaško narečje. Dialekt ni "nizki" jezik, kot bi lahko kdo trdil, a je "globoko" sredstvo, s katerim

lahko do dna prodreš v lastno dušo. In te poezije, napisane v sočni in neposredni tržaščini, odražajo večplastnost pesnikovega čutenja: ljubezen do rojstne vasi in do Trsta, navezanost do vsakodnevne življenja in na male domače reči, ki vsakdan polnijo. Vsekakor Pangercjeva ljubezen do lastnih korenin ne izključuje svetovljanstva in niti etičnega odpiranja in spoštovanja drugih kultur. V svojih priložnostno izgovorenih besedah je pesnik poudaril upanje v bodočnost, osnovano na bratstvu med različnimi narodnimi enotami, kjer bosta ponos in navezanost do lastnega kulturnega izročila pripomogla k izgradnji take družbe, ki bo temeljila na proučevanju sožitja in ne na zanemarjanju dolžnosti do bližnjega.

FOTO KROMA

Predstavitev Pangercjeve zbirke je bila dobra priložnost, da se tudi slovenski del tržaškega območja odzove na pesnikov širokodušni kulturni nazor, a med občinstvom je bilo mogoče zaslediti le nekaj slovenskih obrazov: to morda zato, ker so nekateri rojaki pomotoma enačili izbiro tržaškega narečja z opustitvijo materinsčine?

Vsekakor je sožitje vrlina, ki jo morata sprejeti obe strani, ne le ena. Sožitje pa je vsekakor edina rešitev, ki temelji na spoznanju, da je dostojanstvo enega enako dostojanstvu drugega. Pangerc je tudi opozoril na pomanjkljivost tržaškega dnevnika *Il Piccolo*, ki v svojo zbirko literarnih del tržaških avtorjev ni vključil nobenega slovenskega pisatelja. Trst je namreč

kraj, kjer ima tudi slovenska beseda svoj dom. Dolinski župan je v svojem posegu omenil navezanost slovenske književnosti na naše mesto, začeni s Trubarjem, ki se je šolal v krogu tržaškega škofa Bonoma, pa do vseh tistih slovenskih literatov, ki so s svojim umetniškim delovanjem pripomogli k vključitvi jadranskega mesta v sodobno evropsko družbo.

O Pangercu je spregovoril tudi pesnik in naš urednik Jurij Paljk. Paljka je zbirka *Lasseme dir* prijetno presenetila: čeprav je vipavski pesnik s Pangercem že vrsto let prijatelj, ni poznal njegove narečne žilice. Paljk navezadnje toplo podpira Pangercjevo jezikovno izbiro: sam je s tržaškim narečjem prišel v stik, ko je prebil v Trstu desetletno študijsko obdobje; Paljk ni

mesta v zalivu docela sprejel - in tudi mesto ne njega -, dokler se ni tržaškega narečja naučil. Ob branju pesniške zbirke se je tako že spet vživel v mediteransko vzdušje, ki ga Trst na svojevtrsten način posreduje. Obenem je novinar prepričan, da vsebuje zbirka lirčno in široko sredozemsko veljavo, ki jo bo čas pokazal. Pesniška zbirka kaj velja, če ima le eno dobro poezijo, "v tej zbirki pa je takih pesmi več", je zaključil Paljk.

Zbirko je Pangerc snoval celih trideset let. Skupnih devetindvajset pesmi je razvrščenih v štiri sekcije. V prvih dveh pride do izraza pesnikova ljubezen do domače Doline, v tretji pa globoka navezanost na Trst. V zadnjem sklopu *Lasseme dir*, po katerem sama zbirka nosi naslov, pa se Pangerc osredotoči na globoko etično izročilo, ki ga lahko posredujejo le domačini, ki imajo za seboj dolgoletno življenjsko izkušnjo.

V predgovoru zbirki je Pangerc tržaški "kolega" Claudio Grisancich povzel besede drugega znanega tržaškega književnika, Umberta Sabe, ki pesnike svari, naj ostanejo zvesti le poštenosti. Borisu Pangercu je to uspelo.

IG

Koncertna pobuda / Rojan

Celodnevno gostovanje ženskega pevskega zbora Andreja Vavkna

Ženski pevski zbor Andreja Vavkna iz Cerkelj bo v nedeljo, 9. novembra, na povabilo Koncertne pobude/Rojan, obogatil ob 9. uri radijski prenos slovenskega bogoslužja, popoldne pa bo ob 16. uri v rojanski cerkvi imel koncert sakralne glasbe s sporedom del slovenskih in drugih skladateljev.

Koncertna pobuda/Rojan posveča koncert odličnega ženskega pevskega zbora spominu msgr. Stanka Zorka, ki je 52 let izvrševal dušno-pastirsko in narodno poslanstvo v Rojanu. Gospod Stančo Zorko je veliko pomagal tudi slovenskim misijonarjem. Izkupiček nedeljskega koncerta bo namenjen slovenskim misijonarjem.

Ženski pevski zbor Andreja Vavkna je bil ustanovljen leta 1981. Poleg rednega sodelovanja pri bogoslužju goji bogato razvejano koncertno dejavnost. Veliko pozornost posveča malo ali še ne izvajanim skladbam. Na tekmovanjih Naša pesem v Mariboru je zbor dvakrat osvojil srebrno plaketo mesta Maribor (1995, 1999) in bil

najboljši ženski zbor tekmovalnja, leta 1996 pa je na mednarodnem tekmovanju v istem mestu prejel srebrno plaketo. Leta 1997 je zbor še nadgradil svoje uspehe, saj je na tekmovanju Naša pesem prejel zlato plaketo mesta Maribor in še nagrado za najboljšo izvedbo obvezne skladbe. Na 1. Evropskem simpoziju za zborovsko glasbo v Ljubljani je sodeloval pri izvedbi Lukovega pasijona pod vodstvom skladatelja Krzystofa Pendereckega. Leta 1999 je predstavil Slovenijo na mednarodnem zborovskem festivalu v Ercolanu. 21. junija letos pa je odlično predstavil Slovenijo na mednarodnem festivalu sakralne glasbe v Varazze v deželi Ligurija. Dirigent Damijan Močnik se je rodil 10.2.1967 v Kranju. Po študiju in odlični diplomii iz kompozicije na ljubljanski Akademiji za glasbo se je večkrat izobraževal v tujini na različnih seminarjih, med drugim, tudi pri Ericu Ericsonu. Sedaj je zaposlen kot profesor glasbe in zborovodja na Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani.

Začeli so se pesniški večeri v SSG

Gostja prvega srečanja je bila Alenka Rebula Tuta

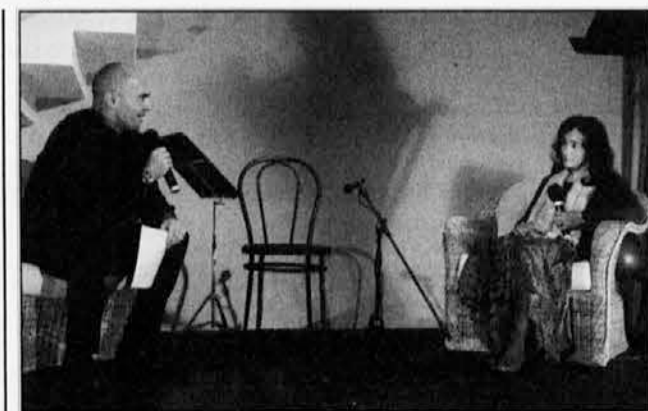

FOTO KROMA

Kulturni dom tudi v letošnji sezoni odpira svoja vrata pesniškim večerom. Gre za dragoceno enkratmesečno srečanje vseh tistih, ki jim slovenska sodobna poezija leži pri srcu. Prisotni za kratek čas pozabijo tako na vsakodnevne težave ter se s pričanjem predajo pesniški poti, ki si jo je pesnik s svojo stvarjalnostjo izboril.

Lanski poskusni niz tovrstnih večerov je žel izreden uspeh. Glavnega pobudnika teh srečanj - Janka Petrovca, člana igralskega ansambla SSG - je dober odziv občinstva lani prepričal, da je prostore Kulturnega doma mogoče uporabiti v luči širšega

kulturnega prostora, ki ni namenjen le gledališkimi predstavami.

Ob glasbeni spremljavi in branju poezij častnega gosta (več je bilo pesnikov, ki so Petrovčevu vabilo sprejeli) se intimna mala dvorana SSG, s primerno rahlo osvetljavo, spremeni v nežni pregradek, v katerem sanje nadomestijo stvarnost.

Prvi gost letošnje "pesniške sezone" je bila psihologinja in profesorica na pedagoškem liceju v Trstu, Alenka Rebula Tuta, ki se je s svojo pesniško zbirko *Mavrični ščit* že pred dvajsetimi leti pojavila v svetu poezije. O tem naslednjič.

V petek, 31. oktobra

Narodni dom pri Sv. Ivanu spet Slovencem

Svetovalca Močnik in Spazzapan sta na kraju samem razložila postopek vrnitve poslopja, ki so ga fašisti odtujili naši narodnostni skupnosti leta 1934

Petkov dan je bil torej za našo narodnostno skupnost v Italiji zelo pomemben: država bo v kratkem svetoivanski Narodni dom predala deželi, nakar jo bo ta, po ustrezni preureditvi, namenila kulturnim dejavnostim slovenskih organizacij.

V vlažnem jesenskem jutru sta glavna pobudnika tega postopka, občinski svetovalec stranke Slovenske skupnosti Peter Močnik in deželni svetovalec Mirko Spazzapan, v spremstvu predstavnikov deželne službe za premoženje, svetovalca rajonskega sveta Sv. Ivana, Kjadina in Rocola Edvarda Krapeža iz iste stranke ter ob navzočnosti medijev - tako tostran kot onkraj meje - čakala na geometra državne domene Giorgia Grisillo, ki bi moral po dogovoru odpreti vhodna vrata, oziroma zabici, ki sta celih štirideset let zapirali vrata Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Srečanje je bilo domenično za 10. uro. Ob 10.30 je urno prispel k skupini čakajočih geometer, ki se je najprej oprostil za zamudo. Nato je segel v kuverto in v roke vzel šop ključev, ki mu jih je izročila tržaška občina. Poskušal je z enim, pa nič; drugi tudi ni vrnil odprl. Zagata je bila na njegovem obrazu vidna. Ko se ne bi poslužili klešč domačina, ki je slučajno opazil množico ljudi pred stavbo, bi morda slavnostno odprtje Narodnega doma morali prenesti. In to zaradi nerodnosti državnega

funkcionarja, pa tudi zaradi "naključne" pomote tržaške občine, ki je geometru izročila napačne ključke.

Ko smo se podali na ogled notranjosti nepremičnine, se je zagatni položaj geom. Grisillo

FOTO KROMA

sille še bolj stopnjeval. Geometer se je oprostil za stanje, v katerem se nahaja stavba in za katero bi navsezadnje morala skrbeti država. "Sam nisem nikoli videl kaj takega", je dejal Grisillo.

Danes je Narodni dom kratkomalo vlažna zapuščenost razpadajoča podrtija! Porušene stene, vdrti tla, podrite stropne, krušene omete: tako žalostne zatohle prostore je osvetlila luč videokamere. Prisotni so morali pri ogledu poslopja (ki šteje kakih 1000 kvadratnih metrov pokrite površine, porazdeljenih po treh nadstropjih) paziti ob vsakem koraku, da se jim ne bi tla pod nogami vdrla ali da se jim ne bi strop podrl na glavo.

Zgodovina poslopja je tesno povezana z usodo naše skupnosti v dvajsetem stoletju. Stavbo je zgradila s svojimi sredstvi Zadruga Narodni dom leta 1903. Leta 1934 so fašistične oblasti poslopje "u-

Zaslugo, da je do petkovega slavnostnega jutra sploh prišlo, gre pripisati prizadevanju stranke Slovenske skupnosti. To je prvi korak dejanske uresničitve 19. člena Zaščitnega zakona, na podlagi katerega je treba svetoivansko stavbo in njene pritlikline vrniti v rabo slovenski manjšini. Kot trdi občinski svetovalec Peter Močnik, je zadeva stekla, ko je bil za deželnega svetovalca izvoljen Mirko Spazzapan v vrstah Marjetice; z zadevo Narodnega doma pri Sv. Ivanu sta se začela ukvarjati septembra letos. Pri ravnatelju državne domene sta naletela na izredno korektno sodelovanje.

Vsekakor lahko dežela vključi objekt v svoje premoženje le po katastrski izmeritvi nepremičnine in po njeni vknjižbi v katastrsko mapo. Do takrat dežela ne bo imela nepremičnine v svoji posesti in predvidena popravila ne bo mogla vključiti v kako finančno postavko, je povedal Spazzapan.

Da bi bili časi tega postopka čim krajši, si želita tudi deželna odbornika Roberto Antonaz in Augusto Antonucci. Sam deželni predsednik Illy je na petkovi tiskovni konferenci o zadevi spregovoril in potrdil, da je vrnitev Narodnega doma pri Sv. Ivanu v skladu s predpisi Zaščitnega zakona iz leta 2001.

Igor Gregori

Trst/Pomembna pobuda

Kako pomagati bolniku v težkih trenutkih?

Tečaj prireja Društvo Hospice Adria Onlus in služi kot priprava za usposabljanje za delo z umirajočimi bolniki in svojci, predavanja se bodo začela 7. novembra

V današnji družbi je človekoljubnost vedno bolj redka vršina; morda prav zato so toliko bolj dragoceni poizkusi tistih, ki dajejo na razpolago svoj čas, da drugim pomagajo v težkih trenutkih. Obenem pa je tako širokodušno delovanje tudi hrana za lastno dostojanstvo, saj je prav solidarnost do sočloveka ena izmed najpomembnejših smeric poštenega življenja.

Po tej poti se usmerja delovanje Društva prostovoljcev Hospice Adria Onlus, pobudnik tečaja *Blizu v težkem času*. Tečaj je nastal, da bi usposabljali prostovoljce in druge interesente za delo z umirajočimi in svojci le-teh. Glavni namen društva je namreč nuditi in omogočiti bolniku čim bolj kakovostno življenje do zadnjega trenutka pred izdihom; delovanje društva ni namenjeno le težko bol-

mu, pač pa tudi svojem, ki za ljubljenega družinskega člana dan za dnem skrbi.

Društvo Hospice Adria Onlus sledi nazoru, na podlagi katerega pojmuje umirajočega bolnika vedno kot človeka, ki mu je treba nuditi tako dostojanstvo, da se ne počuti izključenega in breme družinski enoti. Seveda je čutenje bolnika v zadnjih trenutkih življenja drugače kot čutenje zdravega človeka. Prav zato ne smemo prezreti njegovih želja: bolnik ima pravico, da ga seznanijo z njegovim zdravstvenim stanjem ali da o tem zamočijo. Na podlagi tega spoznanja se bo bolnik sam odločil za dodatne terapije ali za prekinitev le-teh. Bolniku je treba posredovati tudi informacije glede obstoja zdravil proti bolečinam - morfij v skrajnem primeru -; a če se bolnik, morda zaradi

verskih razlogov, odloči, da tovrstnih protibolečinskih terapij ne bo sprejel, je treba njegovo željo spoštovati. Bolnikovo življenje ne smemo potemtakem podaljšati, pa tudi ne skrajšati z evtanzijo, ki jo društvo Hospice Adria Onlus zavrača. Če se bolnik počuti ljubljenega in še življenjsko aktivnega človeka, ne bo sploh pomislil na tako skrajno postopanje.

Prav zato je treba hudo bolnemu človeku nuditi tako pomoč, na podlagi katere bo bolnik tudi v težkih trenutkih obdržal navade, ki jih je imel v zdravem življenju. Delovanje prostovoljcev je videti prav v tej luči zelo pomembno. Podpora prostovoljcev je izredno zahtevna in potrebna tudi družinskim članom, potem ko jih je svojec zapustil. Gre za pomoč, ki sloni predvsem na dialogu in po-

slušanju. Društvo Hospice Adria Onlus je nastalo v začetku prejšnjega leta prav z namenom, da bi čim več prizadevnih ljudi usposabljalo za tako zahtevno pomoč: taki izvedenci bodo lahko nudili možnost slovenskemu bolniku, da govori tudi v materinščini.

Društvo prireja zato niz predavanj, ki bodo potekala na sedežu društva v ul. Mazzini 46/1. Tečaj bodo vodili člani Slovenskega društva Hospic iz Ljubljane, ki je aktivno na celotnem slovenskem ozemlju.

Informativno predavanje je bilo 17. oktobra; prvo predavanje z naslovom 'Osebnost izkušnja s smrtjo', ki ga bo vodila sociologinja Tatjana Fink, so prireditelji zaradi splošne stavke prenesli na 7. november.

Igor Gregori

OBVESTILA

FANTJE IZPOD Grmade obveščajo, da bo letna maša zadušnica za pokojne pevce in prijatelje v petek, 7. t.m., ob 19. uri v cerkvi v Devinu.

OB PRAZNOVANJU župnijskega zavetnika sv. Martina vabi proseška župnijska skupnost k obisku sledečih prireditelj: petek, 7.11., ob 20. uri v župnijski cerkvi koncert zborov Vasilij Mirk in Jacobus Gallus, nedelja, 9.11., ob 10.30 k slovesni sv. maši, torek, 11.11., ob 16. uri k sv. maši, ki jo bo daroval msgr. Franc Vončina - pel bo me-

šani pevski zbor iz Postojne, sobota, 15.11., ob 19. uri predstavitev pesniške zbirke prof. Majde Artač. Lepo vabljeni!

DAROVİ

V SPOMIN na pokojnega Andreja Metlika daruje Marija Lalkova 30,00 € za cerkev v Bazovici.

OB ODPRTJU novega hotela družina Karis daruje 100,00 € za cerkev na Pesku.

ZA CERKEV v Bazovici v spomin na pokojnega Andreja Metlika: Marija Lalkova: 30,00 €.

ZA CERKEV v Gropadi NN 10,00 €.

S 7. STRANI

Odrbrani spisi...

Dolharjevi politični spisi sežejo tudi globoko v zgodovino zamejskih Slovencev, vse do Tigrovcov. Taka zgodovinska razsežnost služi pisatelju, da boljše opisuje sedanja dogajanja.

Lirični in človekoljubni pečat imajo črtice drugega dela. V teh se prepletajo spomini na mlada leta, na nezgode, ki so se takrat pripetile na snegu, na ljudi, ki jih je spoznal med svojo zdravniško dejavnostjo. Iskreno domotožje pride do izraza na straneh, ko se Dolhar spominja na čudovito naravo trbiške okolice, kjer se je rodil.

Dolhar planinec, politik, zdravnik, fotograf in pisatelj: vse te značilnosti se odražajo v njegovem pisanju. Po mnenju Hergoldove prav njegova znanstvena plat botruje treznemu razmišljanju in dragoceni sposobnosti, da pisatelj racionalno prodre do bistva reči. To pa vsekakor ne brani doživljanja estetske razsežnosti gor in narave. Dolharjeva proza, ki se poslužuje sintetičnega izrazoslovja, je obenem tudi lahko berljiva, kar je po mnenju Igorja Starca dobra lastnost.

Knjiga je opremljena tudi s fotografskimi posnetki, za katere sta poskrbela Alice Zen in Dolhar sam.

Tiskovno sporočilo stranke Slovenske skupnosti

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti izraža zadovoljstvo, ker je bil kandidat Demokratičnega zavezništva, Ettore Rosato, izvoljen v državni parlament. S tem je zasedel mesto, ki ga je zapustil Riccardo Illy, ko je bil izvoljen za predsednika naše dežele.

Rezultat ima velik politični pomen, ker pomeni, da je desnica v globoki krizi, bodisi zaradi nesmiselnega vodenja države s strani Berlusconijeve vlade in večine, kot tudi zaradi slabega vodenja krajevnih uprav s strani Dipiazze, Scoccimarra, Gasperinija in ostalih njihovih strankarskih tovarišev.

S tem so bile potrjene hitre in uspešne izbire zavezništva, ki je osvojilo deželno vladno. Nagrajeno pa je tudi bilo trdo in požrtvovalno delo kandidata, ki ima za seboj dolgoletne izkušnje v družbi in v politiki.

Nagrajena pa je bila tudi izbira Slovenske skupnosti, ki se je od vsega začetka opredelila za kandidaturu Rosata.

Pri volilni kampanji so bila uspešna srečanja na terenu, ki jih je stranka pripravila, ter izjave organov SSK, ki so obelodanile tudi italijanskim tradicionalnim desničarskim volilcem stališča, ki jih je kandidat Codarin iznesel za slovenski dnevnik in ki so bila daleč od običajnih stališč npr. Nacionalnega zavezništva ter desnice nasplo.

Osip volilcev je bil predviden, a je gotovo prizadel bolj protikandidata Codarina, kot pa Rosata, kar dokazuje nezadovoljstvo desničarskih volilcev nad svojimi upravitelji.

Slovenska skupnost si bo po svojih močeh prizadevala, da bo nudila Rosatu pomoč pri delu v Rimu, v dobiti celotne tržaške in še predvsem manjšinske skupnosti, saj ve, da je novi parlamentarec sposoben in zato računa na njegove bodoče uspehe v korist vseh nas.

Peter Močnik,
pokrajinski tajnik

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV, ŽUPNIJA SV. JANEZA KRSTNIKA-DEVIN IN ZBOR FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

**DEKANIJSKO SREČANJE
ZBOROV**

v nedeljo, 9. novembra 2003, ob 17. uri
v župnijski cerkvi v Štivanu

Priprave na 1. maj 2004

Zbogom, prepustnica!

Praznovanje vstopa Slovenije v Evropsko unijo bo imelo vsedržavni pomen, saj se ga bodo udeležili vidni predstavniki osrednjih oblasti iz Italije, Slovenije in Bruslja. Za veliki dogodek se priprave na več ravneh mrzlično nadaljujejo, saj trije župani - Brancati, Brulc in Velenič - že snujejo skupen program prireditve na podlagi posamičnih sporedov treh obmejnih občin. V pričakovanju na dogodek se vrstijo sestanki in srečanja, ki pa jih je vredno obeležiti.

V četrtek, 30. oktobra, so si trg pred železniško postajo ogledali upravitelji obeh Goric, predsednik mešane Italijansko-slovenske komisije za videmski sporazum veleposlanik Antonio Tarelli ter dva svetovalec slovenske vlade. Nesporezum glede tega, na kateri strani naj poteka ogled trga, je privedel do zanimivega dogodka: župana Brancati in Brulc sta se rokovala stoje na

zidku prek mrežo, pri čemer so vsi izrazili željo, da se v prihodnje zaradi odprave te fizične pregrade to ne bo več dogajalo.

Dan prej je zasedala omejena mešana komisija in razpravljala o tem, kot je povedal Brulc, da bi bil tam prehod za ljudi brez kontrole dokumentov, kar pa za zdaj še ne bi veljalo za avtomobilski promet. Ograje za 1. maj 2004 ne bo več, še vedno pa poteka načrtovanje prostorske ureditve trga pred severno železnico. Se najpomembnejše pa je dejstvo, da za prečkanje mejnih prehodov druge kategorije (na Škabrijelovi ul., v Šempetru, Solkanu, Jamljah, pri Vipolžah, verjetno tudi v Števerjanu in na Plešivem) ne bo več potrebna prepustnica, ampak bo zadoščala osebna izkaznica. Tudi to je rezultat politične volje, ki želi dostojno proslaviti zgodovinski dogodek. **DD**

Začetek sezone SSG v Gorici: Mrožkov Tango

Goriški ljubitelji gledaliških predstav očitno niso še preboleli razočaranj iz minulih sezon, saj so se le skromno odzvali klicu našega zamejskega gledališča, ko je vabilo k vpisu letošnjih abonmajev. V takem vzdušju se je 20. in 21. oktobra na odru Kulturnega doma pred veliko praznimi sedeži začela gledališka sezona 2003/04 SSG v Gorici z dramo Slawomirja Mrožka *Tango* v režiji Vladimirja Jurca in izvedbi SSG, ki je z njo pokazalo, da je kljub vsem krizam, težavam in šibkostim še ustvarjalno. Torkova ponovitev je bila opremljena z italijanskimi nadnapisi, a gotovo se je je poslužila le peščica - ali pa še ta ne - gledalcev. Zdi se, da je zelo lahko izgubiti publiko, izredno težko pa jo je spet pridobiti. Toda zvesti gledalci bi vendarle lahko dali priložnost edini zamejski gledališki hiši, da popravi napake, in bi ji naklonili več pozornosti. Prijetneje je bilo na sredini dopoldanske reprizi, ko so igralci SSG Mrožkovo delo odigrali goriškim višješolcem, ki so v okviru Goriškega vrtiljaka v abonmaju Moje gledališče napolnili dvorano in pokazali, da jim je bila drama pogodu in da jim je vsebina nekaj pomenila in dala v razmislek.

SSG: Ptička Smejalka za najmlajše

Slovensko stalno gledališče pripravlja novo produkcijo, ki jo namenja najmlajšim gledalcem. Delo nosi naslov Ptička smejalca, premierno pa bo uprizorjeno 7. t.m. ob 10. uri v Kulturnem centru Bratuž v Gorici. Otroško predstavo so navdihnile pesmi za otroke tržaškega pesnika Miroslava Košute. Predstava je uvrščena v ponudbo goriškega vrtiljaka, ki ga namenja nižjim srednjim šolam. Izvedena bo v dveh variantah, daljša za srednje šole in krajša za vrtnice in osnovne šole. Režija Vladimir Jurc.

O javnih prevozi v Števerjanu

Nedavno nam je Zvonko Simčič poslal pismo, v katerem zaskrbljenostjo ugotavlja, da se starejši vaščani vse manj poslužujejo javnih prevozov, ker je sredi septembra stopil v veljavo nov urnik avtobusne linije 9 Gorica-Števerjan-Oslavje-Gorica družbe APT. Odpadli sta postaji pri Dvoru in cerkvi, dodani pa postaji pri poštnem uradu in v Števerjanu na meji. Avtor dopisa izraža svoje nezadovoljstvo, saj je marsikateri starejši osebi dostop do omenjenih postaj skoraj nemogoč, poleg tega sta oddaljeni od središča, tam ni pokritih prostorov v primeru slabega vremena in občasno ni niti razsvetljave. Delegacija občanov je stopila do direktorja družbe APT in župana, pisno se je obrnila tudi do province in prefekture; vedno zaman. Zaradi vsega tega se avtor sprašuje, zakaj je do spremembe prišlo, saj je prepričan, da bi se zadeva lahko rešila s kančkom dobre volje in v kratkem času.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ in
JEREMITARSKA SKUPNOST

vljudno vabita

na predstavitev publikacije Damjana Paulina

ZA STARO PRAVDO JEREMITIŠČA

Na martinovo, torek, 11. novembra 2003, ob 20. uri
v kapelici na Zornovi domačiji št. 5 v Jeremitišču.

Publikacijo bo predstavila prof. Lučana Budal.

Sodeluje Mešani pevski zbor Štandrež.

Sledi družabnost

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Na pokopališčih in ob spominskih obeležjih

Občutene komemoracije ob dnevu Vseh svetih

V GORICI

Kot vsako leto so tudi letos naše kulturne organizacije počastile spomin naših goriških osebnosti, ki počivajo na tem pokopališču. Med njimi so npr. Emil Komel, Lojze Bratuž in Ljubka Šorli, Viktor Prašnik, Milan Bekar in še mnogi starejši kot Fran Erjavec in Karel Lavrič ter cela vrsta naših duhovnikov. Skupina je ob vsakem od teh grobov zmolila molitve za rajne.

Goriško pokopališče je v soboto obiskala delegacija iz Slovenije. Državni podsekretar Jože Šušmelj je spregovoril o nujnosti sožitja in podpore združenim naporom upraviteljev ob meji; poleg njega so bili v Gorici do pred kratkim generalna konzulka RS Jadranka Šturm Kocjan, konzul Zorko Pelikan in občinski odbornik Damijan Terpin.

PO NAŠIH VASEH

V Štandrežu so se člani PD Štandrež poklonili spomenu na vojne žrtve in položili venec na pročelje župnijskega doma A. Gregorčič ob spominski plošči. Župnik Karel Bolčina je vodil molitev za pokojne, Majda Zavadlav pa je

prebrala priložnostne stihe. Člani društva so položili venec tudi na domačem pokopališču. Štandreška sekcija ANPI je priredila slovesnost z nagovorom in petjem ob spomeniku padlim v NOB.

V Števerjanu so predstavniki občinske uprave po sobotni jutranji maši položili venec pred spomenik padlim, nagovor je imel župan Corsi, župnik Lazar je nekaj zmolil, domači zbor zapel. Popoldne so se vseh svetih spomnili v cerkvi, saj je bilo kot iz škafo. Cerkevni zbor je požlatnil obredne molitve. Na Jazbinah pa so se verniki zbrali v nedeljo pri maši ob 15. uri, nato pa so v procesiji krenili na pokopališče, kjer je "lepo sonce obsijalo naše pesmi in molitve," nam je povedal župnik.

V doberdopski župniji so verniki počastili Vse svete kot običajno. Ob 9. uri so se kljub neprijetnemu vremenu zbrali v Jamljah, ob 11. uri v Dolu, popoldne ob 15. uri pa na pokopališču v Doberdopsu.

Veliko ljudi se je v soboto popoldne udeležilo komemoracij v sovodenjski občini. Zaradi silnega dežja so sicer o-

stali dalj časa v cerkvi, potem pa so obiskali pokopališča v Gabrjah, na Vrhu sv. Mihaela, na Peči in v Rupi ter šli mimo vsakega groba. Prav tako so obredi potekali okrog 14.30 v Sovodnjah, najprej v cerkvi, potem pa na pokopališču. "To je bil res izraz vere v vstajenje od mrtvih," nam je povedal župnik Viljem Žerjal, saj se je obreda kljub dežju udeležilo več ljudi kot lani.

V Podgori so se v soboto verniki zbrali ob 14.30 v kapelici na pokopališču, da bi se skupno s pevci z molitvijo in pesmijo spomnili na rajne. Dan kasneje je p. Hajšek daroval mašo na pokopališču ob 11. uri in blagoslovil grobove.

V Štavrnu so se 1. t.m. zaradi surovega vremena spomnili rajnih v cerkvi, v nedeljo, 2. t.m., pa so šli do štavrnskega pokopališča ob 11.30, kjer so zmolili kot običajno.

ZSKP V GONARSU

Zveza slovenske katoliške prosvete se je na dan Vseh svetih spomnila žrtev druge svetovne vojne in položila venec ob spomeniku v Gonarsu, kjer so pokopane žrtve tamkajšnjega taborišča.

Knjiga prof. Albina Sirka

"Življenje na nitki"

V četrtek, 6. novembra, ob 18.30 bodo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavili novo slovensko publikacijo, ki je izšla na Goriškem. *Življenje na nitki - Prigode trdoživnega Brica po prvi in po drugi svetovni vojni* je naslov knjige, ki jo je napisal prof. Albin Sirk, izdala pa jo je Goriška Mohorjeva družba v sodelovanju s Skladom Dorče Sarđoč.

Za izid publikacije gre ob avtorju najprej zasluga Filibertu Benedetiču, ki je tudi poskrbel za spremni esej, msgr. Oskarju Simčiču in Eriki Jazbar, ki je knjigo uredila in jo opremila z opombami.

Sirkova pripoved zajema desetletja njegove življenjske izkušnje in se vije skozi enajst poglavij od otroških in detinskih let v Kojskem do semenišča v Gorici, univerzitetnih let v Ljubljani, vojaščine in niha-joče usode na različnih frontah, pa do razgibanih povojnih desetletij, ko je avtor okusil tudi zapore, ter do poučevanja na slovenskih šolah v Gorici, za kar vzornega profesorja in ravnatelja Albina Sirka poznajo številne generacije slovenskih študentov.

Predstavitelj knjižne novosti bo nedvomno zanimiv dogodek, saj je pri njegovi urešnitvi prišlo prvič do sodelovanja med Goriško Mohorjevo družbo in Skladom Dorče Sarđoč, za kar predstavlja njen izid tudi pomemben mejnik pri skupnem nastopanju slovenskih stvarnosti, ki so prisotne na Goriškem tudi na tem področju.

Knjigo bo ob prisotnosti avtorja predstavil univerzitetni profesor in zgodovinar Jože Pirjevec. Predstavitelj je združena s podelitvijo stipendij, ki jih Sklad Dorče Sarđoč namenja vsako leto zamejski študentski mladini.

Nadškof v občinskem svetu o sožitju

FOTO BUMBACA

Goriški nadškof Dino De Antoni je bil prejšnji teden gost goriškega občinskega sveta. Svoj vljudnostni obisk je uvedel s trojezičnim "Dragi bratje in sestrel!" Spregovoril je o goriški Cerkvi in njeni ponižni službi človeku; poudaril je, da je Cerkev blizu ljudem, ki na tej zemlji doživljajo katerokoli zaskrbljenost. Govoril je tudi o sožitju in potrebi po vse večjem kulturnem, gospodarskem in verskem sodelovanju s Slovenijo. Povedal je, da je na pastirskih obiskih spoznal bogastvo slovenske narodne skupnosti na Goriškem, ki lahko veliko naredi za zblizanje s sosedi. "Potreba po večji enotnosti je neizogibna."

Še o pastirskem obisku na Vrhu sv. Mihaela

"Takah srečanj si še želimo"

Objavljamo še en zapis, ki priča o tem, kako globoko se je vtisnil nadškofov obisk med ljudmi na Vrhu sv. Mihaela.

V času pastirskega obiska župnij Gabrje-Vrh in Rupa-Peč se je nadškof 7. oktobra ustavil tudi v naši mali skupnosti na Vrhu sv. Mihaela. Najprej se je ustavil na vaškem pokopališču in blagoslovil grobove, nato pa je dospel v cerkvico, posvečeno sv. Lovrencu, kjer smo ga pričakali vaščani ter Mladinski in cerkveni pevski zbor Vrh sv. Mihaela. Nato je nadškof obhajal mašo skupaj z našim župnikom Viljemom Žerjalom in s škofijskim tajnikom.

Mašo je spremljalo prisrčno in ubrano petje zbora pod vodstvom Sare Devetak in ob spremljavi kitare Tatjane Devetak. Slovesnost je potekala v zbranosti in večji prisotno-

FOTO R. DEVETAK

sti vaščanov, ki jih nadškof že pozna, saj se je že večkrat srečal z njimi. V cerkvi ga je pozdravil tudi predsednik SZ Soča. Ta je izrazil veselje nad nadškofovim obiskom, še predvsem pa je delil s cenjenim gostom skrb za vzgojo današnje mladine in posredno zaskrbljenost za stanje da-

našnje družbe. Spet je povzela besedo ga. Nerina, ki je že na začetku predstavila vaško skupnost, tokrat pa je opisala bogato delovanje Mladinskega in cerkvenega pevškega zbora in prosvetnega društva Vrh sv. Mihaela. Srečanje se je nadaljevalo z vprašanji, ki so jih postavljali

naši otroci, ki so sedeli zraven nadškofa. Vprašanja so se dotikala predvsem nadškofove duhovniške poti in vsi smo z radovednostjo in zanimanjem sledili pripovedovanju. Nadškof je veliko povedal; predvsem nam je posredoval izkušnje, ki jih je doživel kot otrok in so se mu globoko vtisnile v spomin. Za vse prisotne je srečanje bilo odkritje, saj se ne zgodi vsak dan, da pride škof na obisk in da z njim preživimo nekaj tako prijetnih trenutkov.

Veseli smo, da so ti pastirski obiski zasnovani na tak način, da res lahko dosežejo vse župljane, če si seveda oni tudi tega želijo. Poleg tega pa nas nadškofove besede bodrijo, da vztrajamo pri vrednotah, kot je družina, ki doživlja prav v današnjih časih svoje največje razvrednotenje. Hvaležni smo gospodu nadškofu za ta obisk in si želimo še veliko takih srečanj. **mčmy**

SCGV Emil Komel, drugo Srečanje z glasbo 2003/2004

Iz stiske nastaja žlahtni sok

Drugi koncert priljubljene cikla Srečanja z glasbo je v soboto, 25. oktobra, ponudil žlahten opoj novih konsonanc, ki so se rojevale v najbolj dramatičnem obdobju minulega stoletja. V zraku je dišalo po novi delitvi sveta, duhovna kriza je zajela zahodno civilizacijo, socialna ureditev družbe je bila porazna, upanje v boljše čase je požrla zver vojne, Kerber, pes čuvaj pred Hadom, je zaspal. Dekadencija in strah sta postala stalnici; obdobje na začetku 20. stoletja je bilo milo rečeno depresivno. Toda tako kot iz največje stisk (alnic) priteče žlahten sok, je tudi v tem prelomnem času umetnost cvetela v najčistejši lepoti. Iz presije duhovne more sta se porodila impresionizem in ekspresionizem, dva najbolj oddaljena, a obenem krvno sorodna umetniška izraza. Medtem ko prvi išče vzgibe za mimesis v zunanjem svetu, se drugi spušča globo-

FOTO BUMBACA

ko v umetnikovo notranjost; impresionizem trepetja v detajlih, se lesketa v odsevu rosnih kapljic, ekspresionizem pa hlata po duši, po psihi, po umetnikovi "notrini". Na videz vsak sebi, sta sloga zgolj različna konca istega stremjenja - izraziti zunanji in notranji svet človekov. Mladi glasbeniki skupine ArsAtelier so zapleteno obdobje predstavili zelo nazorno. Dva pianista (Carlo

Corazza, Neva Klanjšček), violinist Peter Gus, flavtistka Irene Pace, oboist Alessandro Tammello in klarinetist Massimiliano Trovato so izvedli skrbno izbran program in oživili nekaj nesmrtnih partitur znamenitih skladateljev Debussyja, Skrjabin, Kogoja, Iberta, Krenka in Milhauda. Vsi so izkazali visoko raven svojega umetniškega izražanja, nadarjenosti in am-

bicij, v sklepnih točki pa so (Darius Milhaud: *Sonata za flavto, obojo, klarinet in klavir*) prestopili prag zgolj šolskega postvarjanja in imenitno delo razplastili do vseh izraznih tančin in poudarkov. Velika stopnja ubranosti, ritmične urejenosti in čistost skupinske dinamike so prvine takega muziciranja, ki poslušalca brez zadreg in pomislekov popelje v vsakršni zvočni svet, tudi v politonalno "kako-fonijo" Darius Milhauda. Zvok je vendarle samo en, vse drugo je konvencija, polivalenca ene in iste tvarine, konsenz in družbena mera. Kdor to razume, zna širiti meje, vedno najde pot preko, čez in v novo. Skladatelji, ki so jih nastopajoči tako odlično predstavili, so vsak po svoje odpirali vrata v neznanost, širili meje zvočnih pokrajin in v bistvu reševali svet duhovne izčrpanosti in praznine.

Jože Štucin

Prof. Kranner slavil 85 let

Prejšnji četrtek, 30. oktobra, je slavil 85 let goriški prosvetni delavec, starosta naših športnikov in športni pedagog prof. Martin Kranner.

Rojen v Žabnicah l. 1918, je obiskoval realno gimnazijo v Ljubljani, nato pravno fakulteto; politične vede in telesno vzgojo pa na univerzi v Gradcu, tuje jezike v Neaplju v doktoratu in s specializacijo v slovenskem jeziku. Dosegel je habilitacijo tako iz telesne

vzgoje kot iz slovenščine. Prav telovadbo in slovenščino je poučeval na slovenskih šolah v Gorici v dvajsetletju 1947-1967, nato na italijanskih šolah. Vseskozi je bil de javen tudi kot publicist zlasti "ideoloških člankov" (tako Primorski slovenski biorafski leksikon, GMD) pri številnih časopisih, revijah in zbornikih. Po vojni je s svojo markantno osebnostjo zaznamoval slovensko katoliško prosvetno društvo, dejaven je bil v Odboru za Katoliški dom, Vincencijevi konferenci, bil je med ustanovitelji skavtske

organizacije in športnega združenja Olympia. V zadnjih desetletjih je (bil) član najrazličnejših športnih zvez, klubov in komisij. S svojim življenjem uteleša maksimo "zdrav duh v zdravem telesu". Poleg vsega tega je bil tudi aktiven v goriški politični areni.

Prof. Kranner še vedno rad raziskuje in pogloblja našo krajevno polpreteklo zgodovino, pri srcu mu je tudi povezovanje zamejcev in zdomcev s Slovenci v matici. Najbolj pa cenimo, da ves čas budno in tudi kritično spremlja našo stvarnost in občasno

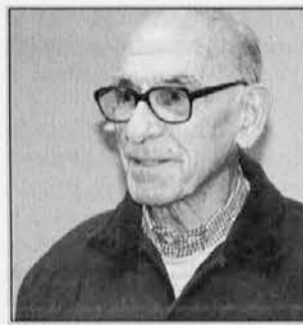

FOTO DDP

piše tudi za Novi glas, za kar smo mu hvaležni. Zato mu tudi želimo, da bi še naprej ostajal zdrav in klen v svojih prizadevanjih.

Prelesten dan na Gorenjskem

Rupa-Peč na stari božji poti Adergas

Na zadnje nedeljo v septembru radi poromamo v znane in tudi še neznanе kraje. Za letos so nekateri predlagali romanje v Adergas pri Velesovem na Gorenjskem. Prijazni župnik, s katerim smo stopili v stik že poleti, nam je začetel spored romanja. Središčna točka je bila slovesna maša ob 10. uri 28. septembra, na Slomškovo nedeljo.

Potovali smo mimo, da smo se lahko pripravili na srečanje z domačini v Božji hiši. Bilo nas je 58. Somaševanje je vodil tamkajšnji župnik, g. Peter Miroslavič. Naš mešani zbor Rupa-Peč je vodil g. Zdravko, na orgle je igrala ga-

Damijana. Zbor je bil polno zastopan, še posebej so izstopale mlade pevke. Veliko jih je pristopilo k sv. obhajilu. Otroci, ki se pripravljajo na prvo sv. obhajilo, so v vrsti prihajali k mašniku s posvečenim kehlom, da so prejeli le znamenje sv. križa.

Po maši nam je župnik razlagal zgodovino stare cerkve in opozoril na umetnine v njej. Nato nas je popeljal v kriptoto, kjer so pokopani redovniki in redovnice, ki so dolga stoletja oskrbovali Božjo pot. Stari samostan ob cerkvi služi zdaj kot dom duhovnih vaj. Ker so nam ponudili kosilo v tem samostanu, smo z obču-

dovanjem gledali fante in dekleta, ki so tam preživeli dan ali nekaj dni v zbranosti, molitvi, premišljevanju, pogovorih o duhovnem življenju in reševanju problemov.

Božja pot je rodila svoj sad: utrjevanje bratskih vezi med nami v veselju. Radi bi se bili povzpeli na Krvavec, a za to ni bilo dovolj časa. Zato smo v ozadju občudovali gore. Pot pa nas je vodila mimo Brnika, slovenskega mednarodnega letališča. Tudi Prebačevo, rojstni kraj ge. Anice Ferlatove, smo pustili tam daleč ob strani. Cerklje na Gorenjskem, Komenda in vsa okolica so nas spomnile na

prelesto Gorenjsko. Popoldne smo še obiskali cvetlični gaj Volčji potok, ki leži južno od Kamnika.

Na poti domov smo se ustavili ob avtocesti pred Postojno, kjer so dobre gospe skrbale za družabnost z bogatimi zalogami dobrot. Hvaležni smo njim in vsem, ki so pripravili tako prijeten dan, še posebej predsedniku g. Iviču z MePZ Rupa-Peč, z dirigentom ter organistko vred. Sofejru pa vsa čast!

ŽU

Novi odbor SCGV Komel

SCGV Emil Komel je na občnem zboru 9. oktobra izvolil nov odbor. K društvu so poleg "veteranov" pristopili tudi novi člani, tako da beležimo nova imena tudi med upravitelji. Na prvi seji novega odbora so prisotni izvolili iz svoje srede predsednika in določili funkcije odbornikov. Upravno vodstvo šole so zaupali Saši Quinziju, podpredsednik je Martin Srebrnič, tajnik Vida Bitežnik, blagajnik Ninko Černic. Ostale zadolžitve bodo opravljali Mirjam Bratina Pahor, Vida Legiša Ušaj, Marko Cotič, Kazimir Černic in Damjan Hlede. Nadzornike nove uprave predstavlja jo Emil Devetak, Ernest Quinzij in Martin Drufovka.

ZA POPLAVLJENCE V KANALSKI DOLINI

Goriške kulturne in druge ustanove pozivajo k zbiranju sredstev v pomoč prizadetim v Kanalski dolini!

PRISPEVALI SO: župnija Zgonik ob nabirki na pokopališču v Zgoniku in Samatorci 590,00 €.

OBVESTILA

ODBOR ZVEZE slovenske katoliške prosvete se bo sestal v četrtek, 6. novembra, ob 20.30 na sedežu v Gorici.

PD ŠTANDREŽ prireja v soboto, 8. novembra, tradicionalno martinovanje, ki bo ob 20. uri v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič.

V PONEDELJEK, 24. t.m., bo ob 20. uri že dolgo napovedano srečanje župnijskih pastoralnih svetov štandreške dekanije. Drugo srečanje bo 1. decembra ob 20. uri. Kraj srečanja bomo pravočasno javili po srečanju z duhovniki. Obe bo vodil mladi in izkušeni g. Peter Žakelj z Mirenskega Gradu. Vsak moderator ali predsednik ŽPS naj pripravi kratek poseg o delu in težavah v ŽPS. Srečanja sta obvezni. Naj nihče ne manjka!

DRUŠTVO SLOVENSkih upokojencev za Goriško prireja v četrtek, 20. t.m., ob 15. ur vodeni ogled razstave slik Zorana Mušiča v palači Attems. Vpisovanje do 12. t.m. na tel. 0481 882024.

RAZSTAVA OIj Andreja Kosiča v Kulturnem centru Lojze Bratuž bo odprta do 22. novembra med prireditvami.

DAROVI

A.K. DARUJE za Ukve 150,00; za MePZ Rupa-Peč 50,00; za župnijo Rupa 50,00; za župnijo sv. Ivana 50,00; za misijon g. Lisjaka 200,00 €.

ZA NOVI glas: Marija Inzko 15,00 €.

ČESTITKE

Slovenski goriški skavti in skavtinje kličejo svojemu ustanovitelju prof. Martinu Krannerju hip, hip, hurra ob visokem življenjskem jubileju.

Prof. Martinu Krannerju za njegov častitljivi življenjski jubilej ob izpolnjenih 85 letih iskreno čestita Svet slovenskih organizacij.

Sonce je posijalo v družino Nadje Žnidarčič in Petra Boškina na Valeršiču. Prinesla sta ga dvojčka Mara in Ivan. Ob lepem dogodku čestitata župnik in župnijsko občestvo.

SCGV Emil Komel / Prihodnje nedeljo Verdijev Rekviem v Gorici

Pred nami je velik dogodek, saj bo prihodnje nedeljo, 9. t.m., ob 17.30 v Gorici uresničen ambiciozen projekt: v sklopu letošnje koncertne sezone, ki jo prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in z

Združenjem cerkvenih pevskih zborov, bodo solisti, zbor in orkester podarili goriški publiki *Rekviem* Giuseppeja Verdija. Nastopili bodo solisti Eldrydd Cynan Jones (sopran), Mirjam Kalin (alt), Mihai Zamfir (tenor) in Krzysztof Kłerek (bas), Akademski pevski zbor Tone Tomšič pod vodstvom Urše Lah, Domžalski komorni zbor pod vodstvom Tomaža Pirnata, Ljubljanski madrigalisti pod vodstvom Andreje Martinjak, dirigent pa bo Marko Munih (na sliki). Z Verdijevo veličastno mašo zadržano, ki je nastala ob koncu 19. stoletja, končuje svojo kariero na RTV Slove-

nija Marko Munih, po rodu z Mosta na Soči. Dvakratni nagrajenec Prešernovega sklada je znan po tem, da ima izjemen občutek za toplino zborovskega zvoka. Ta afiniteta do zborovske glasbe mu je omogočila odlične interpretacije velikih vokalno-instrumentalnih del, zaradi česar je postal odlična kritike tudi v tujih logih.

Tudi omenjeni solisti so mednarodno priznani in uveljavljeni poutvarjalci. Povejmo, da ima npr. tenorist Zamfir za sabo mednarodno operno kariero, sodeloval je tudi s

von Karajanom. Ljubljanski madrigalisti veljajo za enega najboljših pevskih sestavov v Sloveniji, med katerimi je tudi Domžalski komorni zbor. O APZ Tone Tomšič pa pove vse že podatek, da je lani prejel najprestižnejšo zborovsko priznanje, veliko nagrado Evrope. Nedeljski koncert je torej dogodek, ki ga ne gre zamuditi!

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VGOJO EMIL KOMEL v sodelovanju s KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ in z ZDRUŽENJEM CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
Srečanje z glasbo 2003/2004

G. Verdi

REKVIEM

ZA SOLISTE, ZBOR IN ORKESTER

Anne Williams King-sopran, Mirjam Kalin-alt, Mihai Zamfir-tenor, Krzysztof Kłerek-bas

Simfonični orkester RTV Slovenija

APZ Tone Tomšič, Ljubljanski madrigalisti, Domžalski komorni zbor

Marko Munih, dirigent

Gledališče Verdi v Gorici

Nedelja, 9. novembra 2003, ob 17.30

REZERVACIJA VSTOPNIC IN ABONMAJI na sedežu SCGV Emil Komel, Drevored 20. septembra 85, telefon in fax 0481/532163, E-mail: scgvkomel@tin.it

Rojake v San Franciscu obiskali romarji iz Slovenije in Tržaške

Župnija Gospodovega rojstva praznovala martinovanje in stoletnico

Letos smo praznovali martinovanje v cerkvi Gospodovega rojstva v San Franciscu že v soboto in nedeljo, 25. in 26. oktobra, tako da smo lahko vključili "romarje" iz Slovenije in s Tržaškega, ki so se nam želeli pridružiti ob našem tradicionalnem martinovanju in obenem slavili stoletni jubilej naše cerkve.

Skupina kakih 40 "romarjev" je začela potovanje v San Diegu, na jugu Kalifornije, pod vodstvom ljubljanskega pomožnega škofa Alojzija Urana, skupaj z g. Jožetom Černetom in g. Tomažem Prelovškom. Sledili so stopinjam španskih misijonarjev in se ustavili pri mnogih misijonskih cerkvah. Obiskali so tudi grob blaženega patra Junipero Serra v cerkvi Mission San Carlos Borromeo v mestu Carmel in nato dospeli do San Francisca.

Sobotna svečanost se je pričela z večerno mašo, pri kateri je škof Uran somaševal s skupino duhovnikov iz Slovenije (msgr. Franci Petrič, g. Franci Trstenjak, g. Bogdan Kolar, g. Jože Černe in g. Tomaž Prelovšek) in z g. Janezom Šuštaršičem iz Minnesote, g. Krizologom Cimermanom iz New Yorka, ter z novim župnikom cerkve Gospodovega rojstva, Poljakom, g. Jerzjem Frydrychom.

V svojem navdušenem govoru je škof opisal razvoj slovenske župnije v zadnjih stoletih. Poudaril je pomembnost narodne fare v San Franciscu posebno za novodošle izseljence iz Slovenije in Hrvaške, ki so se tako lažje prilagodili novemu okolju. Posebno je poudaril važnost sožitja in sodelovanja med različnimi narodnostmi, posebno ker so Slovenci in Hrvati sedaj združeni v župniji tudi s Poljaki.

Notranjost cerkve med mašo; škof Uran je na desni, škof Ignatius Wang pa na levi.

Po maši se je vsa skupina zbrala v cerkveni dvorani, kjer je čakala okusna večerja. Slovenske kuharice in kuharji so pripravili prašičje meso na različne načine pri Pečavrhju, pečene purane in mnogo prikuh ter slaščic skupaj z vinom, ki so ga pridelali Slovenci - Franci Pecavar, Martin Bajuk in Nino Dodič.

Večerni program je vodil g. Franci Trstenjak, glavni urednik Radia Ognjišče v Ljubljani. Najprej nam je Ivan Hudnik, glasbeni urednik pri Radiu Ognjišče, z občutkom zapel slovensko himno Zdravico. Zbrani v dvorani so se mu tudi pridružili. Ivo Ravnik, predsednik Kulturnega in Dramskega Kluba Slovenija, je nato pozdravil vse goste in se jim zahvalil za njih prisotnost pri tem zgodovinskem

dogodku. Nato je v angleščini na kratko opisal glavne točke škofove pridige in posebno poudaril vztrajnost in trdoživost Slovencev, ki so uspešno prestali toliko težav skozi stoletja.

Naša priljubljena, odlična sopranistka, Diana Fir Gremmet, je nato očarala prisotne s svojim petjem ameriške himne in zelo prijetne "Zalostinke". Njej je sledil na odru g. škof Uran, ki je pozdravil vse prisotne v imenu vseh slovenskih škofov in slovenskih vernikov in čestital članom slovenske župnije ob tem stoletnem jubileju.

Po svojem prijaznem nagovoru, v katerem je zopet poudaril povezanost naše župnije s Slovenijo in potrebo po prijaznem sožitju med Slovenci, Hrvati in Poljaki v

župniji, je škof zapel še dve pesmi, Kol'kor kapljic in En starček je živel, na svoj izredno priljubljeni način z zelo prijetnim glasom.

Ob tem času je prišel na oder John Hutar, častni konzul Republike Slovenije v San Franciscu, ki je prebral tri spominske plošče, podarjene fari in faranom Gospodovega rojstva ob stoletnici obstoja: eno od slovenskega veleposlanika v Washingtonu, Davorina Kracun; drugo od župana mesta San Francisca, Willie Browna, in tretjo od kalifornijskega senatorja Dianne Feinstein.

Ostali del večera je bil posvečen živahni glasbi. Ivan Hudnik s svojo kitaro in donečim glasom in Miha Močnik s svojo harmoniko sta napolnila dvorano s poskočnimi slovenskimi pesmimi, ki so dale mnogim priložnost za ples polke in valčka.

V nedeljo zjutraj je škof Uran zopet somaševal z istimi duhovniki v prisotnosti tukajšnjega pomožnega škofa Ignacija Wanga. Škof Wang je pozdravil škofa Urana, msgr. Petriča in vse duhovnike, kakor tudi "romarje" v imenu nadškofije. Obenem je čestital faranom njihovemu jubileju.

Pod vodstvom Aleša Šimenca, ki je tudi igral na orgle, in ob odličnih solistih Diana Fir Gremmet in Aljoši Ravniku je cerkveni zbor napolnil cerkev s krasnim petjem, tudi z odlomki Haydno-

ve Mariazeller maše. Spomnili smo se na pregovor: "Quis cantat, bis orat," in ko je petje donelo po cerkvi, so se naša srca dvignila proti nebu.

To je bil nepozaben dogodek za našo cerkev ob stoletnem jubileju - seveda, to bi ne bilo mogoče brez mnogo zgodnjih priprav in požrtvovalnega dela velikega števila slovenskih faranov. Največ zasluge seveda gre Martini Sepaher, ki je prevzela glavno odgovornost za organiziranje martinovanja - in to že več let - in je okoli sebe iz-

brala odbor, ki je tudi vključil Jožeta Govednika, Dorothy Novak Rusch, Francke Jenko Chilcoat in Ivota Ravnika. Ti so potem razdelili razna dela med druge farane, med katerimi sta se posebno izkazala Mojca in Martin Junkar, ki so pomagali pri krašenju cerkve in cerkvene dvorane, kakor tudi pri pripravljanju jedi in pijač. Vsi so pripomogli k temu, da sta bila martinovanje in stoletni jubilej med največjimi proslavami v zgodovini fare.

Toni Ravnik

S I. STRANI

Vsi sveti

Dr. Dimitrij Rupel, slovenski minister za zunanje zadeve, je v spremstvu generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu Jadranke Šturm Kocjan dan pred praznikom Vseh svetih obiskal Rižarno in položil venec, med svojim nagovorom pa podčrtal predvsem dejstvo, da mora biti trpljenje pred petdesetimi leti spomin in opomin vsem nam. Na vojaškem pokopališču je bil tako pri grobnici padlim položen venec, prav tako pri spomeniku padlim NOB iz Škednja, Sv. Ane in Kolonkovca. Minister dr. Rupel je venec položil tudi pri spomeniku bazoviškim žrtvam na pokopališču Sv. Ane. Minister je v Rižarni poudaril, da v Rižarni ob Dnevu spomina na mrtve vsako leto o budimo in počastimo spomin na ljudi, ki so tu prestajali strahovita mučenja. Minister je poudaril, da je tu pri nas, v teh krajih, v Srednji Evropi, v Trstu, na Primorskem, ob slovensko-italijanski meji... na prvi pogled vse lepo in prav.

"Vse je lepo in prav med nami in pretoklostjo, in še bolj lepo in prav je med nami in prihodnostjo. Kmalu sploh ne bo slovensko-italijanske meje, kar bo res čudovito.

Povsod, kamor seže pogled, vladajo mir in prijazni odnosi, povsod lepote narave, napredek, demokracija, spoštovanje, dobre želje. Šele, ko pogledamo globlje, postanejo stvari bolj zapletene, bolj težavne in celo mračne...." je povedal minister, ki pa je še poudaril, da se šele potem, ko se nagle dajo tega zgodovinskega spomina, lahko sproščeno soočimo s prihodnostjo. Po pričanju ministra je pred nami slavna prihodnost, saj bo "Slovenija v kratkem tudi formalno postala del integracije, ki svoj zagon črpa iz skupnih vrednot ter svojo moč gradi ravno na 'upravljanju z različnostmi'. Evropska identiteta nastaja kot rezultat sožitja razlik, kot privlačni element v sodobnem pluralizmu identitet."

V Gonarsu, kjer je stalo fašistično taborišče, v katerem je izgubilo življenje več kot 450 slovenskih in hrvaških ljudi, med njimi žene in otroci, je bila slovenskost na Vse svete. Predsednik državnega zbora Republike Slove-

nije Borut Pahor je v spremstvu generalne konzulke Jadranke Šturm Kocjan in konzula Zorka Pelikana na spominski slovesnosti vodil slovensko delegacijo, bilo pa je prisotnih veliko slovenskih predstavnikov z obeh strani državne meje, med njimi sta venec v imenu stranke Slovenca skupnost položila tudi deželni tajnik SSK dr. Damijan Terpin in deželni svetovalec dr. Mirko Špacapan. Italijanske oblasti je predstavljal krajevni župan Ivan Cignola, ki je v svojem nagovoru podčrtal predvsem dejstvo, da je treba z gledno skrbeti za kraje spomina na trpljenje in nesprejemljivost izvajanja predsednika italijanske vlade, ki je pred kratkim izjavil, da je "fašizem ljudi pošiljal na počitnice v konfinacijo". Prisoten pa je bil tudi predsednik Deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Alessandro Tesini s podpredsednikom Carlom Monajjem in vrsta drugih uglednih osebnosti. Slavnost je lepo izzvenela predvsem zato, ker so bili vsi trije odborniki, Pahor, Cignola in Tesini, zazrti v prihodnost, ki naj sloni na "ohranjanju miru, demokracije in različnosti med nami, kajti Evropska unija ni talilni lonec, v katerem bi izgubili svojo samobitnost", kot je lepo povedal predsednik Borut Pahor.

Po slovesnosti je bil na županstvu v Gonarsu neuradni sestanek med predsednikom Pahorjem in Tesinijem, na katerem je predsednik deželnega sveta Tesini Pahorju ponudil, da bi pred vstopom Slovenije v EU prihodnje leto priredili "spominsko srečanje na najvišji ravni na krajih spomina in trpljenja" in izrecno omenil Bazovico, Gonars in Rižarno. Predsednik Pahor je dejal, da osebno podpira vsa srečanja, ki so za združevanje in za prihodnost, pričakuje pa pisno ponudbo, o kateri se bo slovenska stran izrekla po prejetju.

Med številnimi slovesnostmi v naših krajih omenimo še slovesnost na goriškem pokopališču, kjer je državni podsekretar slovenskega zunanega ministrstva Jože Šušmelj položil venec pred spomenik padlim in imel krajši nagovor.

Jurij Paljč

GLOSA JURIJ PALJČ

O bučah

Ne bom pisal o praznih bučah in prijaznih in nasmejanih bučkah, pa čeprav je predvsem praznih buč veliko okrog in bi se dalo o njih veliko povedati.

Nezamenljivi Slovar slovenskega knjižnega jezika pove pod geslom buča najprej to, da je buča "kulturna rastlina s plazečim se stebлом ali njen debeli sad", nato doda še to, da je buča tudi "trebušasta posoda", nakar pove še, da je buča v pogovornem in ekspresivnem jeziku tudi "glava" in navaja primer: "mahnuti, usekati po buči". Lepo in povedno, kot vedno.

Pa bi pri nas težko našel mlade ljudi, ki bi pred odhodom v slovensko šolo vedeli, kaj je buča. Na Krasu in v vinorodnih okoliših naše lepe dežele bi vedeli, kaj je "buč", ker tudi tako imenujejo sode za vino, za buče pa je večina od nas izvedela šele v šolskih klopih. In naj se sedaj nihče ne spreneveda in zmrduje, kot se tisti, ki bi radi izgledali bolj pametni od vseh, in teh je veliko! Češ, da je vedel, kaj je buča, predno je šel v šolo. Sicer verjamem, da je to možno, a zelo težko verjamem, zares težko, ker na Primorskem buč ne

poznamo, ampak poznamo za "kulturno rastlino s plazečim se stebлом ali njen debeli sad" preprost izraz "koče", ki prihaja iz furlanskega izraza "cozzis" ali Cočis" za buče.

Na Primorskem torej do pred kratkim ni bilo buč, ampak so bile "koče", za katere pa ima Slovar slovenskega knjižnega jezika popolnoma drugo razlago, ki si jo boste, drage bralci, sami pogledali, da ne boste govorili nekje na Gorenjskem o kočah namesto o bučah, ker vas bodo Gorenjci kaj čudno gledali, v mislih bodo imeli namreč kajžice, vi pa buče.

Praznih buč je veliko tudi pri nas, "kulturne rastline s plazečim se stebлом ali njihovi debeli sadovi" pa so pa pri nas preprosto "koče".

Ko smo na kmetih odraščali, smo "koče" hodili iskat med koruzo, turščico in sirk in smo poleti otroci s fovčem ali kuhinjskim nožem iz njih delali "smrti" in tudi druge strahove. "Kočo" smo na vrhu previdno z nožem odprli, vzeli semena iz nje, izrezali oči, nos in seveda

vrezali pošastne zobe. Tako narejeno "smrt" smo potem zvečer postavili nekam zunaj pred hišo in seveda v "kočo", ki je postala "smrt", dali še svečo, da se je svetilo okrog. Otrokom je bilo to v zabavo, starejšim pa tudi, le-ti pa so skrbno pazili, da je bila taka svetleča "smrt" na varnem mestu. Z ognjem se namreč nismo smeli otroci igrati kar tako, senik je bil ponavadi poln vnetljivega sena, hlev pa tudi blizu. In zato se nismo otroci čudili, ko je zvečer oče ugasil svečo, ko smo šli spat. Vedeli smo, da gre za zabavo.

Pa je med nas iz Amerike prišel "Halloween", "praznik čarovnic", kakor so ga poimenovali v Sloveniji, kjer se je na žalost tudi izjemno dobro prijel. Gre za enega najbolj bedastih in tržno tudi zato izjemno uspešnih "praznikov", ki seveda z resničnim praznikom nima ničesar skupnega. Ne bom ceneno moraliziral, ker nima nobenega smisla začeti polemike tam, kjer veš, da ne boš imel nobenega odmeva in še manj pa uspeha, ampak boš

kvečjemu izzval posmeh in zmrdivanje. Iz Združenih držav Amerike so torej tudi k nam, podobno kot veliko odličnih, a tudi nepotrebnih in bedastih stvari, "uvozili Halloween", ki naj bi bil "praznik čarovnic".

Ker ste pred dnevi videli tudi sami, za kaj gre, bom sam dodal samo še to, da ima prav znani slovenski proučevalec slovenskih in evropskih navad, praznikov, običajev ter šeg etnolog Janez Ovsec, ki pravi, da gre pri "prazniku čarovnic za veliko bedarijo, ker je ta t.i. 'praznik' tik pred resnim praznikom, katerega praznujemo na Slovenskem od vedno". Etnolog Janez Ovsec je v pogovoru za slovensko televizijo z "resnim praznikom" seveda mislil Vse svete, Vahti, Dan mrtvih, kot tudi imenujemo praznik, ki ga obhajamo 1. novembra.

To, da se pri nas vključujejo še naše šole in nekateri učitelji v "praznovanje noči čarovnic", je seveda poglavje zase, ki govori o tem, da bi bilo dobro, če bi naši učitelji raje večkrat vzeli v roke Slovar slovenskega knjižnega jezika in tako zvedeli kaj več o bučah in naših "kočah". paljč@noviglas.it

Minister Rupel poudarja, da je vključitev v EU in NATO povezana z osamosvajanjem Pred sprejemom v Evropsko povezavo bodo potrebni novi in odločni ukrepi na raznih področjih

Morda referendum o tujcih, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva

V preteklih dneh je nekaj pomembnih dogodkov vzbudilo večji odmev in zanimanje javnosti, kot pa se to običajno dogaja. Gre zlasti za končno poročilo evropske komisije (vlade) o napredku Slovenije v procesu pridruženja evropski povezavi, parlamentarno razpravo o pravicah in statusu tistih tujcev, ki so bili leta 1992 izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, izbiranje morebitnih novih državnih simbolov, odstop vplivnega predsednika uprave največje slovenske banke Marka Voljčiča, pa za nadaljevanje kampanje zoper zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla.

Poročilo evropske komisije je sicer ugodno, kot so Državni zbor, vlada, politika in javnost sicer tudi pričakovali, tako da je najbrž odstranjena še zadnja ovira za vstop Slovenije v EU, 1. maja leta 2004. Toda za včlanitev bo potrebno sprejeti še nekaj ukrepov in opraviti nadaljnje naloge na najrazličnejših področjih. Gre za vrzeli menda kar na devetdesetih področjih, o čemer je evropska komisija pisno seznanila vlado. Vodja delegacije evropske komisije (vlade) v Sloveniji, veleposlanik Erwan Fouere, je ob tem zapisal, "da so pred državo še pomembni roki, do katerih bo treba končati prilagoditev zakonodaje EU in upravnih struktur ter postopkov za črpanje sredstev iz evropskih skladov in njihovo upravljanje. Slovenija bo zagotovo hotela storiti vse, da bo v procesu včlanjevanja ostala na vodilnem mestu. Zato ni časa za zavlačevanje, čeprav je bilo ogromno že narejenega, zahvaljujoč se odločni predanosti vseh delov družbe".

Parlament se je medtem ukvarjal s problemom t.i. "izbrisanih". Gre za tiste državljane nekdanje SFRJ, ki si po osamosvojitvi Slovenije niso uredili statusa v novi slovenski državi, kjer so sicer imeli prijavljeno stalno prebivališče. Sedaj naj bi sprejeli dva zakona, s katerima naj bi odpravili nezakonitosti, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče. Stranke parlamentarne in vladne večine se zavzemajo za hitro premostitev zapleta, pri čemer naj bi tujcem izdali odločbe o stalnem prebivanju v Sloveniji "za nazaj", vse od 26. februarja leta 1992 dalje. Zainteresiranih tujcev, ki izhajajo iz drugih območij nekdanje SFRJ, a zdaj žive pri nas, naj bi bilo od štiri do pet tisoč. Omenja pa se celo, da naj bi bilo kar 18.305 tistih tujcev, ki so jih domnevno iz registra stalnega prebivalstva nezakonito vnesli (prenesli) v register tujcev.

Poslanci iz opozicijskih strank so odločno nasprotovali vladni nameri glede statusa omenjenih prenesenih, a ne "izbrisanih" tujcev. Opozarjajo, da se je ob osamosvojitvi precejšnje število tujcev z drugih območij nekdanje skupne države uprlo, nekateri tudi z orožjem, novi slovenski državi, zaradi česar bi morali natančno preučiti primer vsakega posameznega tujca. Tudi zaradi tega, ker slednji napovedujejo tožbe zoper državo, ki jih je "izbrisala" iz registra stalnega prebivalstva. Odškodninske tožbe bi lahko dosegle tudi znesek 600 milijard tolarjev, kar pomeni, da bi vsak slovenski državljan moral plačati tristo tisoč tolarjev.

Kaže, da bodo o t.i. "izbrisanih" odločali na referendumu, za katerega je Slovenska de-

mokratska stranka Janeza Janše že začela zbirati podpise. Prejšnji dve pobudi za tak referendum, ki jih je vložil Franc Majcen, je predsednik državnega zbora Borut Pahor zavrnil.

ZA IN PROTI UVEDBI NOVEGA GRBA IN ZASTAVE

Ocenjevalna komisija, ki jo je imenoval parlament, je objavila rezultate javnega anonimnega natečaja za oblikovanje novih državnih simbolov, grba in zastave. Na natečaj je prispelo kar 250 ponudb, a izbor je povzročil pohvale in nasprotovanja. Komisija je prvo nagrado podelila natečajni rešitvi oblikovalca Dušana Jovanoviča iz Kopra. Njegova rešitev izhaja iz simbolike barv slovenske narodne zastave, v njej pa je izrisan tudi motiv Triglava. O morebitni spremembi državnih simbolov Slovenije, ki naj bi jo morda izvedli do sprejema Slovenije v EU, 1. maja leta 2004, bosta razpravljala še Ustavna komisija in Državni zbor.

Predsednik uprave Nove ljubljanske banke Marko Voljč (na sliki), ki je zmeraj užival naklonjenost in podporo oblasti, je podal ostavko na funkcijo, ki jo je opravljal enajst let.

Obdolžili so ga, da je glavni krivec za napake in pomanjkljivosti pri uvajanju informacijskega sistema, imenovanega Sigma, v poslovanje banke. Nekateri so menili, da bi moral Voljč tudi odškodninsko odgovarjati za svoja dejanja in ukrepe, kar pa se najbrž ne bo zgodilo. Ob odhodu na drugo delovno mesto v Bruselj bo celo nagrajen s šestimi odpravninami, kar znese več kot šestdeset tisoč evrov. Odstavitelj Marka Voljč so pozdravili premier Anton Rop in predstavniki vseh političnih strank.

Kot smo v našem časniku že poročali, poteka v Sloveniji gonja zoper zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla, ker naj bi protizakonito in v nasprotju s predpisi sodeloval pri ustanavljanju Pravne fakultete in diplomatske akademije v Portorožu. Dr. Rupel odločno odgovarja kritikom in poskuša ugotoviti, kdo se ga hoče za vsako ceno znebiti. Zatrjuje, da so to ljudje, "katerih obrazi počasi, a zanesljivo stopajo iz temnega ozadja". V pogovoru za Tedenski magazin MAG je slovenski zunanji minister dejal tudi naslednje: "Marsikoga moti, da sem še živ, in s tem opozarjam, da je naša vključitev v EU in NATO povezana z osamosvajanjem. Nekateri bi namreč želeli dokazati, da sta samostojna Slovenija in njeno članstvo v obeh evroatlantskih povezavah le nadaljevanje prejšnjega sistema samoupravnega socializma in struktur, ki so ga vodile. Sem eden tistih, ki ves čas trdijo, da je takšno prikazovanje nespodobno in da je Slovenija nekaj novega, nekaj, kar se ni posrečilo nikoli prej v zgodovini".

Marjan Drobež

Razvojne potrebe mesta

V Novi Gorici za več milijard tolarjev naložb

Mestna občina bo tudi v prihodnje podpirala visokošolsko ustanovo Politehniko, vendar se tudi zavzemala za razvoj študijskih programov drugih slovenskih fakultet.

Nova Gorica spriči državnih organov in ustanov, šol, sodišč in raznih organizacij, ki delujejo v mestu in so namenjene potrebam prebivalcem na širšem območju, dejansko že v marsičem opravlja vlogo regijskega oz. pokrajinskega ali območnega središča. Postopno torej prevzema vlogo centra za več kot sto tisoč prebivalcev, ki jo je do prve svetovne vojne imela Gorica. Formalno-pravno Nova Gorica pravič oz. pooblastil omenjenega središča še nima, saj so v Sloveniji komaj začeli razprave o ustanovitvi pokrajin (regij), kot druge stopnje lokalne samouprave. Pri tem naj opozorimo, da imajo do Nove Gorice kot prihodnjega regijskega središča ponekod razne pridržke in pomisleke. V Idriji in Cerknem, denimo, menijo, da njihovi občini tvorita samostojno idrijsko-cerkljansko regijo, ki nima nič skupnega z Novo Gorico.

Mestna občina Nova Gorica bo vsekakor nadaljevala načrte in programe za razvoj mesta. Pripravili so predlog načrta razvojnih programov za naslednja štiri leta, skupaj z naložbami v posamezna področja. Prednost bodo imeli visoko šolstvo, gospodarstvo, vodooskrba ter enakomeren razvoj mesta in podeželja. V te dejavnosti naj bi v obdobju med leti 2004-2007 vložili skupaj skoraj 10 milijard tolarjev. Sredstva naj bi pridobivali iz občinskega proračuna, državnih virov in tudi iz skladov Evropske unije. V obraziložitvi načrta razvojnih programov mestne občine za omenjeno štiriletno obdobje sta opisana tudi gospodarski položaj in demografska struktura te lokalne skupnosti z vidika ustanavljanja pokraji-

ne (regije). Navajajo, da bi se bodoča regija razprostirala na 2.325 km² površine in imela 120.073 prebivalcev. Goriška regija bi po površini spadala med večja takšna območja v Sloveniji. Vanjo bi bile vključene občine Ajdovščina, Vipava, Cerkljeva, Idrija, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica, Brda, Tolmin, Kobarid in Bovec. Največja med njimi je Mestna občina Nova Gorica, ki obsega 13,3% celotne površine predvidene regije. Za to občino je značilna tudi nadpovprečna gostota poselitve, saj ta znaša 118 prebivalcev na kvadratni kilometer ozemlja. Na območju načrtovane goriške regije ali pokrajine živi 6% prebivalstva Slovenije. V obravnavanih razvojnih programih mestne občine Nova Gorica bodo posebno skrb namenili visokemu šolstvu. Župan Mirko Brulc poudarja, da bo občina tudi v prihodnje namenjala skrb visokoškolskemu in znanstvenoraziskovalnemu zavodu Politehniko, vendar naj bi ta pridobil tudi druge soustanovitelje, ki bi za Politehniko prispevali tudi finančna sredstva. Občina naj bi za razvoj visokega šolstva v naslednjih štirih letih namenila 310 milijonov tolarjev. Župan Mirko Brulc zatrjuje, da se z nekaterimi fakultetami ljubljanske univerze dogovarjajo o tem, da bi v Novi Gorici začeli izvajati nekatere njihove študijske programe. Odprtost Nove Gorice za razširitev visokošolskega izobraževanja pomeni tudi to, da bi se v tako izobraževanje v Novi Gorici lahko vključile tudi fakultete univerze v Mariboru in nove univerze za Primorsko.

M.

PDG / Aristofanova komedija

V Primorskem dramskem gledališču so v četrtek, 30. oktobra, številni gledalci z dolgotrajnim ploskanjem večkrat privabili na oder igralce gledališča Piramatiki Skini tis Technis iz Soluna, ki so prišli v goste z Aristofanovo kome-

dijo *Ženske na oblasti*. Trinajst nastopajočih je v iskrivi režiji Nicosi Hourmouziadesa z živahno plastičnostjo prikazalo eno izmed enajstih ohranjenih del velikega grškega komediografa Aristofana (445 - ok. 386), predstavnika stare atiške komedije, čigar dela neusmiljeno udrihajo po političnih in družbenih raz-

merah tedanjih Aten. Komedija se pleče okoli drznih žensknavečanih vojn in drugih nadlog -, ki si v skupščini z zvijačo priborijo od moških oblast, ukinejo privatno lastnino, ves denar spravijo v skupno zakladnico in ga uporabljajo za vsakdanje gostije, na katerih ni diskriminacije ne med spoloma ne med družbe-

nimi razredi: vlada le vsesplošno veseljačenje. Humorni trenutki in duhoviti dialogi (prikaz je bil opremljen z nadnapisi, postavljenimi sicer previsoko) se, po antičnem zgledu, ob bistvenih scenskih elementih in v pisanih, tudi z ironijo obarvanih kostumih, prepletajo s petjem, glasbo in plesom. IK

PREJELI SMO

Surovo obnašanje tržaških mestnih redarjev

oz. ni hotela urediti razmer, ki bi omogočile pripadnikom slovenske manjšine normalno rabo slovenskega jezika v stiku z oblastmi. Hkrati opozarjamo, da sožitju sovražne sile v Trstu, ob sosterilskem molku italijanskih državnih oblasti, že tretje leto izvajajo vsakršno obstrukcijo, da bi otežile ali celo onemogočile izvajanje globalnega zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. S takim početjem kršijo notranje italijanske predpise o varstvu jezikov-

nih manjšin, mednarodne dogovore in pogodbe o varstvu slovenske manjšine ter Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin. Zato pozivamo predstavnike slovenske države, da ustrezno zaščitijo slovenske rojake v Italiji in da odločno posredujejo pri italijanskih oblasteh, da bi se to nezakonito stanje odpravilo, ker je v sramoto italijanski državi in v nasprotju s temeljnimi načeli, na katerih se gradi združena Evropa.

Podpisniki: **Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro:** Milan Gregorič, Jože A. Hočevar, Ado Butala; **Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij Tigr Primorske:** Franjo Batagelj, Bruna Olenik, Ciril Pelicon, Lucijan Pelicon, Matej Župančič, Stanko Ivančič, Branko Mahne, Vojko Čeligoj, Edelman Jurinčič (tudi kot predsednik Združenja primorskih književnikov), Iztok dr. Ostan; **Člani Foruma Obala.Net:** Andreja Trafela, Diana Ternav, Maja Bavdaž, Boris Dobrila, Mija Marasovič, Matejka Tomazin, Srečko Čebren.

Za odstranitev bodeče žice ob meji

Spremljajoče prireditve ob vstopu Slovenije v EU

Župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc je na častniški konferenci 27. oktobra predstavil tudi program in razsežnosti proslavljanja 1. maja 2004, ob vstopu Slovenije v EU. Prireditve bodo po večini potekale pred železniško postajo v Novi Gorici, ob meji med Slovenijo in Italijo. Priprave na obeležitev prireditvenega prostora uspešno potekajo, pri čemer sodelujejo komisije in strokovnjaki iz Nove Gorice, Gorice in iz občine Šempeter-Vrtojba. Prostor za praznovanje bodo uredili po načrtih slovenskih oz. italijanskih arhitektov iz Nove Gorice oz. iz Gorice. Organizatorji slovesnosti in prireditve ob sprejemu Slovenije v EU si zelo prizadevajo, da bi 1. maja leta 2004 na državni meji pred železniško mejo odstranili kovin-

ske-žičnato ograjo, ki pa je po prireditvah ne bi ponovno namestili. Na častniški konferenci se je župan mestne občine Nova Gorica zavzel tudi za odstranitev bodeče žice, s katero je sedaj obeležena slovensko-italijanska državna meja na t.i. sabotinski cesti. Leta Solkan, delno po italijanskem ozemlju, povezuje z goriškimi Brdi. Mestna občina Nova Gorica je medtem razne ustanove, zasebne družbe, društva in posameznike povabila k sodelovanju v programih spremljajočih prireditve, ki jih načrtujejo ob koncu aprila oz. v začetku maja leta 2004, ob vstopu Slovenije v EU. V občinski upravi take prijave sprejema magistra Petra Cotič, sicer pristojna za mednarodne stike in sodelovanje Mestne občine Nova Gorica.

Iz tiskovnega sporočila Društva Edinost iz Trsta z dne 22.10.2003 ugotavljamo, da so tržaški mestni redarji iste dne surovo ravnali s pripadnikom slovenske manjšine Primožem Sancinom ter ga celo pripravili, ko je ob pozivu za plačilo globe za nepravilno parkiranje dosledno vztrajal na tem, da naj se obrnejo nanj v slovenskem jeziku, po potrebi prek uradnega tolmača.

Podpisniki najostreje obsojamo navedeno početje mestnih redarjev kot obsojamo tudi dejstvo, da občina Trst že pol stoletja ni bila sposobna

13

ČETRTEK,
6. NOVEMBR
2003

ZAVAROVALNIŠKI KOTIČEK

Stojan Pahor

Avtomobilsko zavarovanje (3)

Postopek za prijavo prometne nesreče ureja zakon št. 990/1969 z vsemi naknadnimi normami. Zadnje tako dopolnilo je zakon št. 273/2002, ki je vpeljal obvezno predložitev fakture za uveljavljanje škode na avtomobilu (v roku 3 mesecev od dneva prometne nesreče). V nasprotnem primeru zavarovalna družba ni dolžna izplačati nastalo škodo na vozilu.

Prva in temeljna obveznost oškodovanca po nastanku prometne nesreče je, da pri prijavi zavarovalnici najpozneje v treh dneh. Zavarovanec občasno najpreverji, da ima v avtomobilu prometno knjižico in vse "zavarovalniške dokumente": potrdilo na vetrobrano (it.: contrassegno), potrdilo o plačani premiji (it.: certificato di assicurazione), zeleno karto, formular za prijavo prometne nesreče (it.: foglio di constatazione amichevole). Oblika slednjega je enaka v vseh državah evropske skupnosti in znatno pospeši povračilo škode. Zavarovanec se namreč lahko obrne direktno na svojo zavarovalnico, ki mu bo poravnala stroške v roku 30 dni od predloženega zahtevka. V tem primeru morata obe strani, vpleteni v prometno nesrečo, podpisati pravilno izpolnjen formular. S 1. januarjem 2004 se bo lahko ta oblika postopka uporabila tudi za uveljavljanje telesnih poškodb.

V primeru, da ne pride do dogovora med vpletenimi v prometno nesrečo, mora oškodovanec formalno v priporočenem pismu zahtevati po-

vračilo škode pri zavarovalni družbi nasprotne strani. Slednja mora v roku 60 dni od dneva predloženega zahtevka ponuditi oškodovancu plačilo škode. Zavarovalnice, ki ne spoštujejo rokov, so podvržene denarnim sankcijam.

V primeru prometne nesreče v tujini oškodovanec naslovi zahtevek po poravnanju škode zavarovalni družbi nasprotne strani. Za avtomobilske nezgode v Italiji s tujim državljanom mora prošnja romati na mednarodni urad v Milan (Ufficio Centrale Italiano-UCI). Zaradi podaljšanja in večje zapletenosti postopka je smotno, da se v takih slučajih in v primeru telesnih poškodb oškodovanec obrne na odvetnika.

V vsakem primeru je smotno identificirati morebitne priče in za težje prometne nesreče poklicati sile javnega reda. Oškodovanec se mora namreč zavedati, da ob pomankanju dokazov se krivda dodeli po ključu 50% za vsako stran (Č. 2054 C.Z.).

Večje in tehnološko opremljene zavarovalnice v Italiji za prijavo prometne nezgode nudijo svojim strankam zeleno telefonsko številko. Oškodovanec po telefonu lahko najavi tudi popravilo vozila direktno v kleparski delavnici, povezani z zavarovalnico. Predujem popravitelju v tem primeru namreč ni potreben. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Kako lahko varčujemo med nakupovanjem?

Ker smo pravkar praznovali svetovni dan varčevanja, je prav, da spregovorimo tudi o varčevanju med nakupovanjem. Večkrat se namreč godi, da se odpravimo v trgovino z namenom, da bomo kupili točno določene dobrine in porabili odgovarjajočo vsoto denarja, nato pa se zgodi, da se iz trgovine vrnemo z veliko več stvarmi in brez denarja v denarnici.

Ta pojav je med kupci zelo razširjen. Izvedenci v trženju so ugotovili, da samo 19% vseh kupcev kupi natanko to, kar je na seznamu, ki so si ga prinesli od doma, vsi ostali pa kupujemo veliko več, kot dejansko potrebujemo. Nenačrtovani nakupi predstavljajo, vsaj po mnenju izvedencev v trženju, približno 50% vseh prodaj v supermarketih.

Ta podatek ni niti tako presenetljiv, če pomislimo, da je celotna trgovina tako opremljena in da so dobrine tako porazdeljene, da spodbujajo prodaje. Že sama izbira barv spodbuja kupce, da sežejo po določenih dobrinah. V kupcu naj bi barve vzbujale umirjenost, dobro počutje in vsaj približno priklicale barve narave. Samo tista sporočila, ki morajo še posebej pritegniti pozornost kupca, so v bolj živih barvah, izbira barve pa je odvisna od važnosti sporočila. Poleg barv ima zelo velik pomen razsvetljava. Ob vходу so barve močnejše, v oddelku s kozmetiko bolj nežne in dajejo vtis neke intimnosti. V oddelku z delikatesnimi specialitetami je osvetljava manj močna, da ne bi slučajno odvracala pozornosti od razstavljenih dobrot, v oddelku s svežim sadjem in zelenjavo pa so barve spet nekoliko močnejše, da ojači barvo razstavljenega sadja, v oddelku s svežim mesom pa prevlada roza neonska luč, da je videti meso lepše barve. Tudi vonjave, ki se spreminjajo gle-

de na oddelek trgovine, v katerem se nahajamo, imajo svojo vlogo.

Najpomembnejša pa je razporeditev po policah. Večje konfekcije mineralne vode ali pijače se navadno nahajajo zelo daleč proč od vhoda. Ugotovili so namreč, da kupci nimajo posebno radi praznega vozička, zato večkrat ku-

pujejo stvari, ki jih ne nujno rabijo samo, da bi čim prej napolnili voziček. Ko pa pridejo do mineralne vode, ki jo rabijo in jo morajo kupiti, si ne bodo postavljali dodatnih vprašanj in bodo kupili tudi to, ne da bi odložili, kar so kupili prej in jim v bistvu ne posebno služi. Ravno tako so preučili, da je najbolje, da postavijo konzerve blizu sadja in zelenjave. Ker konzerv ne kupujemo zelo pogosto in jih večkrat pozabimo, so jih pač morali postaviti nekam, da so ljudem na očeh in da bodo tako segli po njih. Tudi razporeditev dobrin po policah ni naključna. Navadno se na dosegu rok, približno 130 do 140 cm od tal, nahajajo take

dobrine, ki niso nujno potrebne, a prinašajo večje dobičke; vse dobrine, ki so nujno potrebne, npr. moka, sol, sladkor, se nahajajo pri tleh in jim navadno menjujejo prostor. Ko jih kupec išče, je prisiljen, da si ogleda "celo" trgovino, med sprehajanjem in iskanjem pa obstajajo dobre možnosti, da bo segel tudi po

stvarih, ki jih ne nujno potrebuje. Tudi dobrine ob blagajnah prinašajo trgovcu precejšnje dobičke: ko je kupec v vrsti in že ves naveličan, rade volje poseže po bombončkah, sladoledu v hladilniku ipd. Če prodajalci upo-

rabljajo razne načine, da povečujejo prodaje, smo žal tudi kupci večkrat nepazljivi in se pri nakupovanju pustimo voditi. Izvedenci svetujejo, naj bi si kupci že doma izdelali podroben seznam potrebnih dobrin in naj bi se ga skušali držati. Osebnost med nakupovanjem najprej posežem po velikih konfekcijah vode, pralnega praška in podobnih dobrinah, ki zavzamejo veliko prostora, da na-

polnim voziček, pa tudi iz praktičnih razlogov, da je voziček prej in bolje spravljen. Če pri nakupovanju sledimo točno določenemu seznamu in se ne pustimo zavesti od raznoraznih pisanih dobrin na policah, bodo nakupi manj potratni. Poleg tega je primerno, da se na nakupovanje odpravimo siti. Če je kupec lačen, kupuje veliko več kot v primeru, da se je pravkar pošteno najedel. Poleg tega pa je primerno, da kupec stalno primerja cene posameznih dobrin. Pri tem pa naj ne primerja cene enega kilograma ali enega litra, ne pa cene ene konfekcije, saj lahko imajo konfekcije različne teže in je cena nižja samo zaradi manjše količine. Veliko lahko prihranimo tudi, če izkoristimo raznorazne izredne ponudbe, ki jih supermarketi stalno ponujajo kupcem. Vsekakor pa moramo paziti na rok uporabe, saj je zelo neumnost, da prihranimo po eni strani in plačamo manj, ker so izredne ponudbe, po drugi pa vržemo kupljene stvari v smeti, ker jim je zapadel rok uporabe.

Mimo vseh teh teorij o prodajah in o spodbujanju nakupov pa lahko začnemo varčevati že v malem: ko se odpravljamo po nakupih, si lahko prinesemo nakupovalno torbico že od doma. Pri vsakem nakupu bomo nekaj prihranili, pa tudi okolje nam bo za to zelo hvaležno.

Mara Petaros

14

ČETRTEK, 6. NOVEMBRA 2003

SLOVENIJA

Država ne izpolnjuje obveznosti do azbestnih bolnikov

Izplačevanje odškodnin z zamudami do leta in pol

Odkrivanje bolezni, ki jih je povzročil stik z azbestom, bo po mnenju izvedencev trajalo še po letu 2040

Sindikata azbestnih bolnikov Slovenije, ki ima sedež v Novi Gorici, je občilom in s tem javnosti poslal gradivo o pravnih in medicinskih vidikih poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu. Gre za surovino, ki povzroča t.i. azbestozo in druge bolezni, tudi raka, a so jo kljub temu še do pred nekaj leti uporabljali tudi v Sloveniji. Največji porabnik azbesta je bila Industrija cementa in salonita v Anhovem. Največja nevarnost azbesta je nemara v tem, da inkubacijska doba za bolezni, ki jih povzroča omenjena surovina, lahko traja do štirideset let ali celo dlje. Predsednik sindikata azbestnih bolnikov Bojan Goljevčič je v omenjenem dokumentu menil, "da vrhunec obolenj zaradi izpostavljenosti azbestu v Sloveniji

lahko pričakujemo v naslednjih dvajsetih letih. To pomeni, da s prepovedjo uporabe azbesta v proizvodnji, skladno s t.i. azbestnim zakonom, sprejetim leta 1996, ni bilo za-

gotovljeno niti zdravje delavcev in uslužbencev, ki so prišli v stik z omenjeno surovino". Po doslej znanih podatkih, ki pa so nepopolni, je bilo v Sloveniji še leta 1993 več kot tri tisoč delavcev, ki so bili izpostavljeni azbestu. Mnogi med njimi so žal že umrli, pre-

živeli pa si prizadevajo za izplačilo primernih odškodnin, ki bi jih morala po zakonu zagotavljati država. Izplačevanje odškodnin poteka z zamudami, ki trajajo do leta in pol. Sindikat tudi zahteva, naj država sprejme zakon in izvršilne predpise, ki bi zagotavljali redne in stalne zdravniške preglede oseb, ki so pri svojem delu prišli v stik z azbestom. Sedaj v Sloveniji nimajo urejene zakonodaje s področja poklicnih obolenj, ki jih je po ugotovitvah strokovnjakov nad tri tisoč. Veliko delavcev, ki so uporabljali azbest in so še zaposleni v raznih podjetjih, sploh še ni bilo pregledanih o možnih posledicah stika s strupeno surovino, tudi zaradi tega, ker bi morali nekatere faze zdravniških pregledov plačati sami.

Sindikata azbestnih bolnikov Slovenije je javna občila obvestil, da bo za pomoč pri uveljavljanju pravic azbestnih bolnikov zaposlil tudi veliko mednarodno organizacijo s področja zdravstva, IBAS, ki deluje v Londonu.

SLOVENIJA

Na treh novih znamkah pošte Slovenija Predstavljena tudi oljka, sveto drevo in simbol miru

Gre za eno najstarejših gojenih sadnih vrst nasploh, ki je razširjena tudi v Istri in v Goriških Brdih

V novi seriji priložnostnih in rednih poštne znamk, ki jih izdaja Pošta Slovenije (njen sedež je v Mariboru), je na treh rednih znamkah predstavljena tudi oljka. Gre za eno najstarejših gojenih sadnih vrst nasploh, saj so zdravniki moč oljčnega olja poznali že

stari Grki.

Na omenjenih znamkah so prikazani oljčna muha, oljke in istrska belica, na vinjetni obznanji pa predstavljena glinena posoda, v kateri so nekoč shranjevali oljčno olje.

biltnu z besedili o novih znamkah, je o oljki napisal zanimive podrobnosti dr. Franci Štampar. Pojasnjuje, "da so bile divje oljke znane že v prazgodovini, prava oljčna drevesa pa so uspela že 6000 let pred Kristusom. Oljka je sveto drevo, simbol miru in znanosti, zmage in božjega razsvetljenja. Oljkarstvo se je v Sloveniji močno razmahnilo v obdobju Beneške republike in dosegalo vrhunec v zadnjih desetletjih 19. stoletja. Po hudi pozebi, ki je nasade oljk prizadela v letu 1929, se je pridelava močno zmanjšala. Ponovno oživljanje se je z načrtnim delom začelo šele po letu 1980. Ko govorimo o oljkarstvu v Slo-

veniji, mislimo predvsem na oljkarstvo v slovenskem delu Istre. To območje je ena najsevernejših kjer še uspeva oljka. Oljčna olja, pridelana v Sloveniji, imajo značilno aromo, predvsem pa ugodnejšo sestavo maščobnih kislin kot olja južnejših pridelovalnih območij. Zdravilne lastnosti oljčnega olja je poznal že Hipokrat. Že takrat, torej v davni, je veljalo, da vsakodnevno zaužitje žlice surovega oljčnega olja krepi organizem in odganja tegobe. Se dandanes so ohranjene glinene posode, v katerih so naši predniki oljčno olje hranili".

V omenjenem besedilu niso omenjene oljke v Goriških Brdih, kjer so to sadno vrsto tudi v preteklosti množično gojili. V zadnjih letih se je pridelovanje spet razširilo, tako da imajo zdaj v Brdih že več kot deset tisoč oljčnih dreves. Načrtujejo tudi zgraditev obrata za stiskanje plodov in s tem za pridobivanje oljčnega olja.

M.

Gledališki vrtljak / Gostovanje Lutkovnega gledališča FRU-FRU

Moderna Rdeča Kapica žela izreden uspeh

Kdor je prejšnjo nedeljo, 26. oktobra, obiskal Marijin dom pri Sv. Ivanu z namenom, da si ogleda drugo predstavo v okviru Gledališkega vrtljaka, je verjetno pričakoval klasično verzijo *Rdeče kapice*, kot sta jo v 19. stoletju zapisala brata Grimm.

FOTO KROMA

Organizatorji pa so svetovivanski publiko pripravili prijetno presenečenje, saj je njena komična in živahna priredba v izvedbi Lutkovnega gledališča FRU-FRU iz Ljubljane izzvala val navdušenja, ki je preplaval vso dvorano in ga ti prostori že dolgo niso videli. Mali gledalci so tri četrt ure dolgo odrsko dogajanje aktivno, skoraj navijaško spremljali od začetka do konca, kar niso mačje solze, saj so najstarejši med njimi stari šest oz. sedem let, povprečna starost večine pa se suče med četrtim in petim letom. Akcija je popolnoma uspela lutkarjema Ireni Rajh Kunaver in Marjanu Kunavru, ki sta tudi sama poskrbela za petje, instrumentalno spremljavo, oblikovanje junakov in ko-

stume. Njena sproščena, a efektivna odrska govorica se je z otroki zelo dobro obnesla, saj se znajo ti popolnoma prepustiti zgodbam, le če so zanje primerno prirejene. Ljubljanska gosta pa jih nista povlekla s sabo samo emotivno, temveč tudi dejansko. Ker sta enega od protagonistov pozabila doma, sta potrebovala pomoč dveh pogumnežev. Tako sta na deske poklicala Jaša in Isabel, ki sta odigrala prvi lovca, druga pa njegovo kobilico in skupaj prestrašila nerodnega volka.

Gledališče FRU-FRU od leta 1984 vztrajno razkriva skrivnostni svet oživljenih predmetov, tudi povsem običajnih, ki jih čara v izvirne lutke. V svojih začetkih tipično gledališče iz kovčka že

deset let nastopa kot družinsko gledališče in skoraj dve desetletji znanim zgodbam za otroke išče primerne lutkovne podobe. Tem pa dodaja še vrsto drugih elementov, ki so za otroške predstave zelo pomembni: sproščeno živo igro, zabavno besedo in poskočno glasbeno podlago. Kar je še najvažnejše, pa jedro pravljic, ki so povčini dobro znane, neprestano poživljajo z momentni situacijskega humorja, ki so bili sol nedeljske predstave.

Tudi na tretjem srečanju Gledališkega vrtljaka bodo nastopile lutke. 16. t.m. bo na vrsti stalni gost svetovivanske dvorane Lutkovno gledališče Maribor, ki bo tokrat nastopilo z igro *Trije srečni prijatelji*.

AL

Svet zabave - politika

Silak v lepotnem salonu

V začetku oktobra je Kalifornija naznanila svoj *habemus papam*. Državica, v kateri leži sveto mesto filmske industrije in igralniškega hazarderstva, se je po dobrih 13 mesecih naveličala "starega" demokratskega guvernerja Garyja Davisa. Nevzdržni ekonomski padec na obali Pacifika je kalifornijske volivce prepričal, da svojega guvernerja odstavijo. In... nastal je velik cirkus, seveda v hollywoodskem slogu. Na razpis za najpomembnejše institucionalno mesto v Kaliforniji se je prijavilo 195 (!!!) kandidatov in kandidatki, med njimi tudi porno-igralka Mary Carey in Larry Flint, znani producent filmov, prepovedanih mlajšim od osemnajstega leta starosti.

Predvolilna kampanja je izpadla kot dobro organizirana maškarada, na kateri je prevladal hollywoodski element masovne filmske produkcije: v tem se je, kako pač drugače, najbolje izkazala siva eminenca velikih in malih zaslonov, Arnold Schwarzenegger. Arnieju je burka v politični preobleki zelo ustrezala, kljub temu da je od nekdanj nastopal v akcijskih filmih. Schwarz je ustvaril sintezo med "resno" politiko in zabavno industrijo, ki je l. 1966 najprej in nato še l. 1980 že uspela njegovemu dvojnemu kolegu (v strankarskih vrstah in na filmskih prizoriščih) Ronaldu Reaganu. Ni naključje, da se je politična pot konservativnega ameriškega predsednika iz prve polovice osemdesetih let začela prav v Kaliforniji (domovini zabavne industrije), od koder je pravzaprav sam Reagan kot filmski igralec izhajal. Schwarzeneggerjeva legitimna izvolitev kaže na kronično bolehavost postmoderne demokracije. Avstrijski silak je zajahal sodobno pojmovanje politike kot izložbenega okna, skozi katerega volivci lahko vidijo kandidate samo v njihovi fizični-estetski podobi, jih pa ne spoznajo kot politične (beri družbeno aktivne in

propozitivne) subjekte. Da bom jasnejši, postavlja se vprašanje, koliko volivcev je sploh poznalo Schwarzjev program, ko so prekrizali njegovo ime na volilnem lističu. Očitno je politika v današnjem svetu postala izrazito personalizirana (ne samo v hollywoodski Kaliforniji, ampak povsod): v volilnih celicah se polnoletni državljani ne odločamo več za tako ali drugačno idejo in program, ki nam jo ena od političnih strank ali koalicij ponuja za rdečo nit

upravljanja države (oz. katerega koli institucionaliziranega ozemlja). Danes se vsi upravičenci do aktivne volilne pravice odločamo izključno na podlagi osebnosti, ki jih določene stranke predlagajo. Jasnno je torej, da bo superzvezdnik Schwarz brez izkušenj v politiki v boljšem štartnem položaju kot drugi javnosti manj vidni strokovnjaki v političnih in družbenih vedah. Politika se je v tem pogledu depolitizirala v svojem samem bistvu: ni več agora, na kateri se primerjajo različna mnenja, ki rodijo sporazumno končno odločitev, ampak je prej lepotni salon, v katerem delujejo spretne tržni kozmetičarki in kirurgi za lepote operacije. Poglejmo primer hollywoodsko-avstrijskega silaka. Se morda kdo spomni programa, ki ga je Schwarz zagovarjal v predvolilnem boju? Niti ne. Edine kolikor toliko politične izjave v Arniejevem predvolilnem boju so bile obtožbe zoper slabo upravljanje prejšnje demokratske administracije. S tem je filmski

zvezdnik pravzaprav "izumil toplo vodo", saj je bilo izredno slabo stanje financ državnice na Pacifiku splošno znano. Arniejevo izvajanje se je omejevalo na kritiko, medtem ko je bilo pozitivnih predlogov zelo malo. Avstrijski guverner se je v predvolilnem obdobju tudi spretno izmikal vsem soočencem z ostalimi kandidati, ker se je zavedal, da je govorniško manj sposoben in politično skrajno neizkušen v primerjavi z glavnimi protikandidati. Njegovo glavno orožje je bila njegova medijska podoba: ljudje so ga "poznali" po prvinski zagnanosti barbara Conana, po njegovem poslanstvu, da odreši svet (trilogija *Terminator* in film *True lies* - Resnične laži). Občudovali so ga kot občutljivega starša (*Commando*) in pedagoga (*Kindergarten cop* - Policaj v vrtcu). Z njim so se zabavali v lahkotnejših produkcijah *Twins* - Dvojčki (z Dannyjem De Vitom) in *Junior*, v katerem je igral nosečega očeta. In... navsezadnje, ali je le golo naključje dejstvo, da se je Terminator III v kinematografih vrtil v času kalifornijske predvolilne propagande? Ne gre morda za obliko prikritega političnega oglaševanja?

Kot zadnji argument v podkrepitvi svoji tezi o lepotnem salonu, ki se mu pravi politika, naj omenim še protipropagando, ki so jo proti Arnieju izvajali demokrati. Tudi tukaj je bilo političnega v klasičnem smislu besede bore malo. Očitki, ki so leteli na današnjega guvernerja, niso bili vezani na politični program ali na njegovo politično neizkušenost. Demokrati so se (brez pravih dokazov) znesli nad Schwarzjevo moralnostjo: obtožili so ga spolnega nadlegovanja žensk. Pozabili pa so, da je največji škandal, vezan na spolno moralnost, doletel prav vrhove njihove stranke. Očitno so Monico že zdavnaj pokopali globoko pod površje svojega kratkega spomina.

Andrej Černic

PISMO MLADEMU ČAROVNIKU (2)

Dragi Harry Potter!

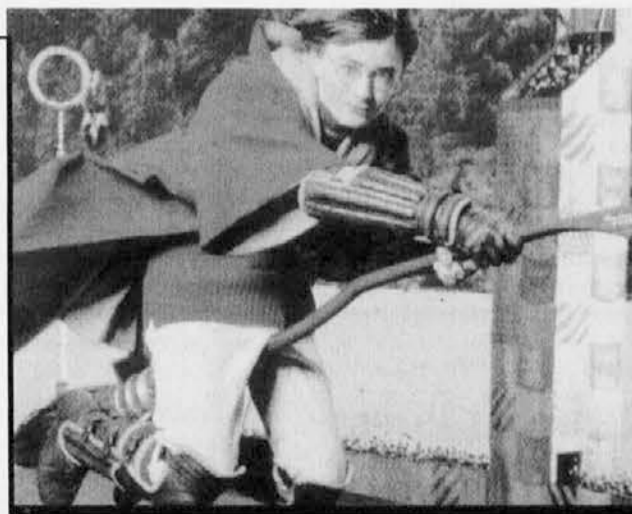
JADRANKA CERGOL

In prav prijateljstvo in zaupanje je to, kar ti ustvarja največje dvome v peti knjigi, ki ima v angleški izdaji skoraj 800 strani. Izredno dolga in napeta zgodba te popelje pred vedno večje izzive, zaradi katerih se svet okoli tebe začne popolnoma rušiti, tako da ob koncu ne ločuješ več dobrega od zla. V peti knjigi imate ti in tvoji prijatelji že 16 let, doživljate dobo pubertete s prvimi ljubezenskimi zgodbami in prvimi problemi, ki jih prinaša doraščajoča doba, tako da občasnica knjiga spominja bolj na kak romantičen roman v slogu Harmony kot pa na pustolovskega čarovnika. A po drugi strani zapletene

ljubezenske zgodbe vzbujajo tudi priokus globlje človeškosti in dovoljujejo, da se mladi bralec, in ne samo mladi, še bolj pooseblja v tebi.

Seveda ne gre samo za mladostniške ljubezenske zgodbe: saj drugače Harry Potter ne bi bil Harry Potter in gotovo ne bi bilo tiskanih osem milijonov in pol izvodov. Vsebine pete knjige vam ne bom v celoti razkrila, lahko pa napovem samo nekaj prigod, ki vas bodo mogoče še bolj spodbudile k branju: na začetku knjige gre predvsem za opis tvojega poletja, ki ga ponavadi preživiš pri teti in stricu. V tokratnem poletju se lotiš fizičnega dela, saj urejaš in skrbiš za tetin vrt, potem ko se odgovorni delavec po-

nesreči. Delo pripomore k tvojemu fizičnemu razvoju telesa, kar postane zelo občuteno predvsem ob tvojem povratku v šolo, ko te vse sošolke požirajo z očmi. Še prej pa v poletnih mesecih dokončno razumeš, da se lahko pogovarjaš s kačami in si izbereš za svojo domačo žival majhno kačo, do katere si zelo pozoren in jo stalno nosiš na roki, saj imajo kače tudi dar vedeževanja: večje so, dlje lahko vidijo, bodisi prostorsko kot časovno. Ob koncu poletja pa te prizadene neprijetna novica, da so ugrabili tvojo prijateljico Hermione. Na srečo so jo nato spet izsledili in, da bi jo ubrali pred drugimi nevarnostmi, ti jo zaupajo, saj pred-

stavlja tudi zanjo svet ljudi, kjer čarovniki ne smejo uporabljati svoje moči, najbolj varno mesto. Naj dodam, da ti v tem poletju tudi tvoj bratranec izkazuje večjo prijaznost, za tvoj rojstni dan te celo obdara, v jutranjih urah skupaj tekata in občasnica ti pomaga pri delu na vrtu. Tako mine poletje in spet pride vabilo v šolo... Med šolskim letom se vedno kaj dogaja,

vsako poglavje skriva v sebi veliko presenečenj za bralca. Pomisli samo, da tvoj zasovraženi sošolec Draco Malfoy dobi na božično noč Voldemortjev znak in izkaže hudobnemu čarovniku svojo zvestobo. Obenem pa se Draco zaljubi v Ronovo sestro in ob koncu se... tega pa vam ne bomo razkrili. V zgodbi se ti in Hermione zaljubita, a žal ob koncu odkriješ, da bodisi

Hermionina kot bratrančeva prijateljica sta samo sad čarobnega napitka, kar pomeni, da njuna naklonjenost ni bila iskrena... Vse to te pripelje do občutne krize, ko ne verjameš več nikomur, ne zupaš več svojim prijateljem, saj je Voldemortov namen prav ta: če tebe ne bo premagal, te bo skušal napadati z raznih smeri, Voldemort se bo znesel na tvoje najbližje in te tako osamil. Osamljen pa nimaš več toliko moči... Med drugim te ob koncu zgodbe še najbolj prizadene smrt bratranca...

V tem pismu še zdaleč nisem opisala vsega, kar se v Fenixovem redu dogaja. Sploh pa je nemogoče, da bi vse zgodbe obnovila, najbolje je, da si vsak prebere knjigo in skuša razumeti, zakaj, dragi Harry, tako priteguješ našo pozornost.

Ob tej priložnosti pa se ti zahvaljujem, da mi s svojimi dogodivščinami dovoliš sanjati... Hvala, Harry Potter!

/ konec

15

ČETREK,
6. NOVEMBR,
2003

Pogovor / G. Anton Lazar, župnik v Števerjanu in na Jazbinah "Imejmo več zaupanja v Boga in v življenje!"

Nekaj vprašanj o pastoralnem obisku nadškofa De Antonija v Števerjanu in na Jazbinah smo postavili tudi župniku Antonu Lazarju, ki budno spremlja svoje vernike.

Ko smo ga vprašali, kaj je najbolj ostalo od te bogate izkušnje, nam je povedal: "Jaz osebno in tudi veliko ljudi smo globlje spoznali našega nadpastirja. Srečanja so bila nekaj izrednega. Skupaj sva obiskala nekatere starejše občane; zahvaljevali so se mu, ker jih je s svojim obiskom zelo počastil. Zanimiv je njegov človeški odnos zlasti do ostarelih; vsakemu je podaril podobico sv. očeta in majhen rožni venec z desetimi kroglicami ter jim ljubeznivo naročil, naj prvo zmolijo zanj. Jaz kot župnik imam namreč eno župnijo, torej en križ; on kot nadškof jih ima kar devetdeset..."

Pri božjih službah je govoril brez velikega truda; vedno je znal prodrati v bistvo. Že v nedeljo pred obiskom sem hotel pripraviti vernike na gostov obisk; o dosedanjih vizitacijah sem vedel to, kar sem bral v Novem glasu, in pa to, kar so mi drugi povedali. Zato sem jim povedal: "Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!" Med nas je prišel Jezusov namestnik; Kristus sam je rekel: "Kdor vas posluša, mene posluša."

Kako je bilo na srečanju z najmlajšimi?
Na moč sem občudoval nadškofov odnos do otrok v vrtcu in osnovni šoli. Ti so mu pripravili sprejem s pesmico in recitacijo; postavljali so mu vprašanja, vladala je spontanost. Od kod njemu ta karizma? Ko je bil mlad kaplan, je v Venetu več let hodil v kolonijo, kjer je bilo 400 otrok; tam je vsak dan maševal, vodil veerouk, igre itd. Vsakemu otroku in odraslemu se zna približati z ljubeznijo in potrpežljivostjo. Gotovo bo med našimi ljudmi ostala večja ljubezen do našega nadpastirja. Bolj bomo navezani nanj. Osebno sem mu zelo hvaležen, čeprav je bil obisk zahteven.

Katera srečanja so bila po vašem mnenju najbolj močna?

Prvi večer smo se srečali z vinogradniki, kmetovalci in sploh delavci. Nadškof jih je lepo nagovoril in jim priporočal, naj ohranjajo ta lepi poklic ter Števerjan lep in zdrav. Drugi večer je obiskal KD Bri-

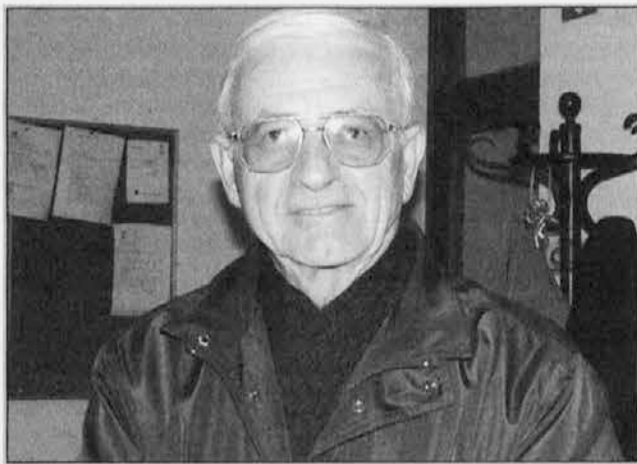

FOTO DFD

ški grič, kjer je bilo srečanje zelo spontano; nadpastir jim je naročil, naj ohranjajo naše korenine. Z njim so se hoteli srečati tudi lovci. Srečali smo se tudi s pevskim zborom. Nadškofa je posebno zanimalo ljudsko petje v cerkvi, zato je pozval člane zbora, naj bodo gonilna sila vseh zbranih pri sveti daritvi. Na Jazbinah smo imeli poseben "intermezzo", ko smo obiskali pokopališče; lilo je kot iz škafo, bilo je pošteno mrz, tako da smo se zatekli pod streho. Na pokopališču v Števerjanu se je zbralo okrog 50 ljudi; nadškof je pohvalil skrb naših ljudi za grobove, ne le zasebne, ampak tudi za tri duhovniške. Birmancem je nadškof položil na srce zvestobo. Zelo odmevno je bilo tudi srečanje v soboto zvečer, ko so se zbrali člani župnijskega sveta, gospodarskega sveta in gospe, ki skrbijo za snago in lepoto Božje hiše.

Kako so vaši ljudje gledali na nadškofa pred obiskom in po njem? Kakšno je sploh stanje vernosti pri vas?

Nadškof je pred pastirskim obiskom že bil v Števerjanu. Pri pogrebnih maši vaščana je pred nekaj leti spregovoril tolažilne besede: "V žalosti vaše farne družine nadškof ni smel manjkati." Že s tem se je njegova prisotnost močno vtisnila v zavest naših ljudi. Lani smo imeli desetdnevni misijon, na katerem nas je nagovoril tudi on. Letos je blagoslovil kapelo sv. Ane v Dvoru. Naši ljudje so ga torej že poznali; tokrat pa so bili nad nje-

govimi besedami in stikom tako s posamezniki kot s skupinami zelo navdušeni. Z eno besedo: pokazal se je kot oče.

Naša župnija šteje 830 duš. Po številu obiska maš smo ugotovili, da smo kar na dobrem, saj cerkev obiskuje okrog 35-40% ljudi; drugod se število suče okrog 10%. Ljudje ne živijo v pomanjkanju, saj delajo in garajo; veliko je izobilja. Potrošništvo in posvetni duh pa žal vdirata tudi med nas.

Nadškof je v zadnji homiliji pozval vaščane, naj se ne raztresajo in naj ohranjajo močno vaško skupnost. Dosti je mladih, ki sestavljajo krepko jedro...

Da. Nadškof je pohvalil naš močni in mladi zbor, ki ga je res presenetil. Mladi tudi resno delajo, ljubijo zemljo in svoje domove. Mnogi se tudi šolajo v enologiji; danes ni dovolj pridelovati grozdje. Skrbi pa me, ker za zdaj še ne vidim, da bi rastle število rojstev. Števerjan v bistvu živi v blagostanju. Po prvi vojni je bila tu revščina, ljudje so garali kot koloni, in vendar se je npr. leta 1921 rodilo 52 otrok! Jaz sem tu 17. leto, krstil sem jih okrog sto; kakšno leto sem jih krstil ja ali ne tri... In marsikateri starši teh so se izselili. Zato pozivam naše ljudi v Števerjanu in na Jazbinah, naj malo več zaupajo vase in v Boga, naj zaupajo v življenje! Prepričan pa sem, da bodo očetovske besede nadškofa De Antonija na sploh kaj pustile za sabo.

Danijel Devetak

Konec pastirskega obiska v Števerjanu in na Jazbinah "Ohranjajte čut pripadnosti in zvestobo koreninam!"

Tudi pastirski obisk goriškega nadškofa Dina De Antonija v Števerjanu in na Jazbinah od 20. do 26. oktobra je bil zelo bogat. O njem smo zadnjič že poročali, škoda pa bi bilo, ko bi še česa ne povedali vsaj o zadnjem dnevu obiska, ko je nadškof podaril v Števerjanu birno 13 mladim, na Jazbinah pa krst dvema otrokoma, in obkral podaril vernikom dragocene misli.

V nedeljo, 26. oktobra, ob 9.30 je v Števerjanu med homilijo razvil razmišljanje iz evangeljskega berila o slepem Bartimaju, ki je klical Jezusu, ta pa mu je dal spregledati. "Z Bartimajem bi se morali istovetiti vsi! Koliko glasov nam ne dopušča, da bi slišali Jezusa? Glasovi modernosti, samozadostnosti, izobilja, v katerem ni prostora za Boga, prekrivajo naš glas, ki ne more seči do Njega." K sreči nas kliče sam Jezus, bodri nas, naj ohranjamo vero in gledamo naprej, je prisotne spodbudil nadškof. "Zato je vabilo namenjeno tudi vam: 'Župnija Števerjan, le pogum, vstani, Gospod te kliče! Čas je, da odvržeš plašč, skočiš pokonci in greš k Jezusu!' Sami tega ne zmoremo, saj tarnamo, da nas je pre malo, da smo utrujeni, da nimamo sredstev. 'Zato ostanite združeni in ohranjajte čut pripadnosti vaši skupnosti! Iz čuta pripadnosti izhaja zvestoba vašim koreninam in kulturi.' Kar je majhno, je lepo! Vaška skupnost potrebuje vašo prisotnost, krste, birme, poroke. Zato rad blagoslovljam praznike življenja. Tudi tokrat je nadškof spregovoril o pomenu družine, ki naj prva posreduje vero. 'Ostanite blizu tudi svojim ostarelim in bolnikom! Obračajte se na Gospoda, ki vam bo dal potrebnih moči... Pojdite, vaša vera vas bo rešila!'"

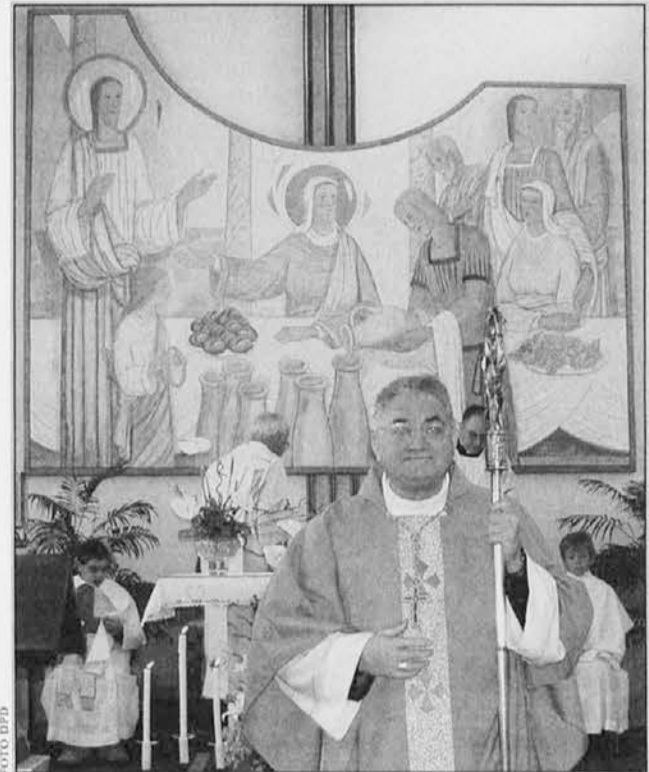

FOTO DFD

Pred koncem maše se je nadškofu zahvalila predstavnica staršev birmancev, župnik Lazar pa je povedal, da je ob tem obisku spoznal nadškofovo veliko dobroto in ljubezen, saj se je "kot očca znal približati našim ljudem."

Isti dan je ob 11. uri podelil zakrament sv. krsta malima župljanoma Silvii in Federicu v cerkvi Marije Pomagaj na Jazbinah (na sliki). Tudi tu se je navezal na zgodbo o Bartimaju. "S krstom nam je Kristus dal vid, odprl nam je oči

srca, ki edine lahko pripomorejo k temu, da v življenju gradimo skupnost." In staršem je nadškof zaupal: "Najpomembnejše, kar lahko daste otrokom, niso stvari, ampak smisel življenja. Pomagajte jim ga odkrivati! Bodite jim živo znamenje Božjega očetovstva!" In še to: "Otrok se rodi od žene, v naročju Cerkve pa se prerodi. Po krstu prejmejo Božje življenje. Otroci najprek vas odkrijejo religiozno izkušnjo: kot jih ljubite vi, tako jih ljubi še Nekdo drug." DD

Otroci z Vrha sv. Mihaela o nadškofu "Spoznali smo preprostega človeka..."

Objavljamo še en odmev z nadškofovega obiska na Vrhu. (Ured.) Učenci osnovne šole Vrh smo pričakali goriškega nadškofa msgr. Dina de Antonija na naši šoli s *Pesmijo miru*. Učenka 5. razreda je predstavila šolo in dejavnosti. Nato se je razvil lep in sproščen razgovor. Otroci smo postavljali razna vprašanja, na katera je nadškof rad odgovarjal. Njegovega obiska smo bili vsi zadovoljni, saj smo spoznali preprostega človeka. Z nami se je trudil tudi v slovenskem jeziku in nam marsikaj poučnega povedal. Pokazal nam je več načinov molitve; najslajša pa je bila molitev z bomboni. Da mu bo ostalo v spominu naše srečanje, smo mu podarili izdelek, ki smo ga sami pripravili, in pa knjigo o našem vrhovskem junaku Etku Mužetku. **Otroci OŠ Vrh sv. Mihaela**

FOTO DFD

Potovanje

Družina iz Rupe in Peči na Sardiniji (2)

Mesto Sassari smo si ogledali bežno še isti večer, naslednje jutro pa smo se odpeljali v Alghero, utrjeno obmorsko mesto. Sprehodili smo se za dober kilometer po obzidju s krasnim pogledom na morje, nato šli v stari del mesta, kjer smo vstopili v cerkev sv. Frančiška: preprosta gotika 14. stol. z lepim osemkotnim zvonikom in samostanskim dvoriščem. Lepo je bilo sprehajati se po ozkih uli-

cah ali sestri v eno izmed kavarin na prostem in opazovati mimoidoče. Popoldan smo posvetili naravi: peljali smo se do Porto Torresa in na polotok Stintino, ki je na skrajni severozahodni strani otoka. Nasproti leži znani otok Asinara, kjer so dobro znani, a tudi zastraženi zaporji.

Na polotoku so kilometre dolge proste peščene plaže, veliko pa je danes tudi turističnih objektov. Vasica Stin-

tino je tipično ribiško središče, danes tudi turistično dobro razvito, saj je v portiču privezanih nešteto jaht. Ko smo se v mraku vrnili v Sassari in se pripravljali na večerjo, smo doživeli enourni električni mrk: v hotelu je zmanjkala luč.

Peti dan smo začeli z ogledom slikovitega obmorskega mesteca Castelsardo, ki je tudi utrdba na strmeh skalnatem pobočju, spodaj pa je novejši del, poln trgovnic z značilnimi pridelki (olje, mirta, sir, vino, med) in obrtniški izdelki (preproge, ko-

šarice, keramika, filigran).

Po kosilu nas je pot peljala spet proti jugovzhodu, v notranjost, in sicer v Nuoro, rojstno mesto pisateljice in Nobelove nagajenke Grazie Deledda (1926). Tu smo si ogledali le zanimiv muzej, ki zelo lepo in nazorno prikazuje življenje in šege ter običaje Sardincev. Zelo zanimiv je bil tudi naslednji postanek v Orgosolu. Mesto je znano zaradi "muralesov", to je poslikava hiš in zidov, ter zaradi banditizma oz. ugrabitev. Mesto leži namreč sredi Barbagie; to je gorat svet, prekrit

z gozdovi in pašniki, višji predeli pa so goli. Zelo poredkoma je obljuden. Mi smo se peljali vse do Fonni, v višini 1000 m. To je najvišja vas na Sardiniji. Nekoč je bila izključno pastirska, danes pa je tu dobro razvit turizem; pozimi tudi smučanje.

V hotelu so nam pripravili tipično pastirsko večerjo: ovčji sir in vratovino, jagnje in odojka na ražnju.

31. avgust je bil že zadnji dan, dan vrnitve. Peljali smo se vse do Palaua in do otoka Maddalena na skrajni severovzhod. Z avtobusom smo na-

redili krožno vožnjo, saj pelje lepa panoramska cesta okrog otoka. Imeli smo še zadnji pogled na smaragdno morje in bele peščene obale. Od daleč smo videli tudi 3 ruske ladje: bile so straža predsednika Putina, ki je ravno tisti dan zaključeval svoj obisk pri predsedniku vlade Berlusconiju.

Po kosilu smo si na hitro ogledali še Porto Cervo, eno izmed turističnih centrov zvezdnikov, magnatov in mogotcev, ter ob 19.50 vzleteli iz Olbije proti Veroni in nato z avtobusom proti domu.

/ konec